

उद्दान

Dhamma Digital

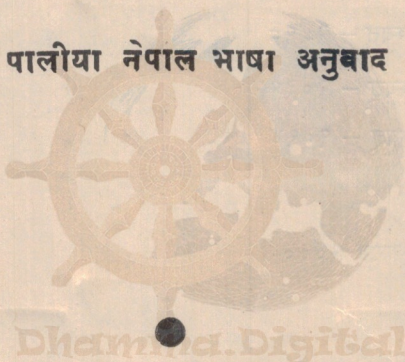
अनुवादक :

धर्मरत्न शाक्य

नमोतस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स
(वस्पोल भगवान अर्हत् सम्यक्सम्बुद्धयात नमस्कार)

उद्दान

मूल पालीया नेपाल भाषा अनुवाद

अनुवादक :

धर्मरत्न शाक्योपासक

ललितपुर, ताजाफः ।

प्रकाशिका :

माधवी अनागारिका

(प्रधान अध्यापिका यशोधरा विद्यालय)

सुनन्दाराम, बकुबहालटोल, ललितपुर ।

बुद्ध सम्बत् - २५१८

विक्रम सम्बत् - २०३१

नेपाल सम्बत् - १०९४

प्रथम संस्करण १०००

मूल्य ४/-

Dhamma.Digital

थाकू :

शाक्य प्रेस, ओम्बाहालटोल,

काठमाडौं । फोन १३६०४

समर्पण

पूज्यवर क्षान्तिया मूर्ति जुया विज्याकम्ह
पितामह स्वर्गीय श्री चैत्यराज शाक्यया
पुण्य स्मृतिस सादर समर्पण
यानागु जुल ।

Dhamma.Digital

निगू शब्द

गुगु इले जिमि पूज्य माता अष्टमाया शाक्य परलोक जुया मातृ वियोगरूपी दुःखे दुना च्वना, उगु इले संयोगं श्रद्धेय्य मागधी व माधवी अनागारिकां त्रिशूली सुगतपुर विहारे बिज्यात । उबले माधवी अनागारिकां जिगु शोकयात लिचीका बीत भिक्षु जगदीश काश्यप एम्.ए. नं हिन्दि अनुवाद याना तःगु उदान सफू छगू स्व धका बिया बिज्यात । सफू स्वया गुकिं याना जिगु मने उकियात थःगु मातृभाषां अनुवाद यायेगु प्रेरणा बिल । उकिं वस्पोर्लिपि लिहाँ बिज्यासां व सफू जिके हे थात । उबले हे नेपाले २०१७ सालया ऐतिहासिक परिवर्तन जुल । फलस्वरूप हुलमुलं बचे ज्वीत छुं दिन तक जि नं गुप्तवास च्वने माल । उबले हे थुगु सफूया अनुवाद नं पूवन । थ्वयां न्हापा जिगु पाखें मूल पालीया नेपालीभाषां अनुवाद याना परित्राण सफू जक पिहाँ वये धुंकूगु खः । अनुवाद कथं थ्व निगूगु सफू जुया नं प्रकाश कथं थ्व गुंगूगु सफू जूवन । थुकिया कारण थ्व सफू जिगु मेमेगु सफू स्वया भच्चा पाना आपागु व प्रकाशक प्राप्त मज्जूर्गलि खः ।

थौं गुम्हसैं जित मातृशोके दुना च्वंबले शान्त्वना बीत हिन्दी भाय्या उदान बिया बिज्यात उम्हसैं हे थुगु नेपाल भाषाया उदान प्रकाशक जुया जिगु कुतः यात पूवका बिल उम्ह श्रद्धेय्य अनागारिका माधवीयात धन्यवाद प्रदान मयासैं च्वने फुगु मखु ।

च]

थुगु सफू संशोधन याना ब्यूम्ह पूज्य सुदर्शन भन्ते व संशोधित कापीयात हानं ल्ह्याया ब्यूम्ह श्री सुरेन्द्र शाक्ययात नं धन्यवाद ज्ञापन याना ।

प्रंसे बिज्याना प्रूक आदि स्वया गुहालि याना बिज्यागुलि पूज्य अभघोष भन्तेयात नं धन्यवाद मन्तिसे च्वने मफु ।

जि साहित्यकार मडु अथे नं बुद्धधर्म थःगु मातृभाषां अनुवाद यायेगु प्रबल इच्छां जक थुगु ज्याय् न्ह्यचिलागु खः । उकि आपालं द्वंगु अवश्य नं दयेफु । पाठकपिसं द्वंगुली ध्यान मभ्युसे केवल बुद्धया उपदेश-यात जक ध्यान बिया थ्वीका यंकल धाःसा जि थःगु कुतःयात सफल जूगु धका भापिये ।

त्रिशूली

१० आश्विन २०३१

— अनुवादक

Dhamma.Digital

प्राक्कथन

भावातिरेकं गुबलें गुबलें सन्तपिनि म्हुतुं गुगु प्रीति वाक्य पिहां वया च्वनीगु छः, उकियात 'उदान' घाइ । थुगु ग्रन्थे भगवान बुद्धया थुज्यागु हे उदान वाक्यत संग्रह याना तःगु दु । भव बन्धनं मुक्त अहंत् सम्यक्सम्बुद्धयागु थ्व उदान तःसकं हृदयप्राही व मर्मस्पर्शी जू । उदान वाक्यया न्हापा उगु कथात वर्थे हे घटनाया उल्लेख वइ, गुगु अवसरे थुगु वाक्य घया बिज्यागु छः । थुकिं उदानया अर्थं तःसकं स्पष्ट व सरल जुया वनी । थुगु उदाने बौद्ध-दर्शनया फुक्क अंगे तःसकं बांलाक प्रकाश याना तःगु दु ।

'उदान'या त्रिपिटके छु स्थान दु थ्व क्वे च्वंगु तालिकां प्रकट ज्वी—

क) सूत्र-पिटके न्यागू ग्रन्थ दु

- (१) दीघ-निकाय, थुकी ३४ सूत्र दु ।
- (२) मज्झिम-निकाय, थुकी १५२ सूत्र दु ।
- (३) संयुक्त-निकाय, थुकी ५६ सूत्र दु ।
- (४) अंगुत्तर-निकाय, थुकी ११ निपात दु ।
- (५) खुट्क-निकाय, थुकी १५ ग्रन्थ दु ।

बुद्धक-निकायया १५ गू ग्रन्थ—

(१) बुद्धक पाठ	(२) धम्मपद	(३) उदान
(४) इतिवृत्तक	(५) सुत्तनिपात	(६) विमान-वत्थु
(७) पेत-वत्थु	(८) थेर-गाथा	(९) थेरी-गाथा
(१०) जातक	(११) निद्देस	(१२) पटिसम्भिसम्मग
(१३) अपादान	(१४) बुद्ध-वंस	(१५) चरिया पिटक

(१६) विजय-पिटके ५ गू ग्रन्थ दु—

(१) राजाजिक	(२) प्राचिस्सिय	(३) महावग्ग
(४) चुल्लवग्ग	(५) परिवार	

(१७) अस्सिक्कम-पिटके ७ गू ग्रन्थ दु—

(१) कम्म-संगिकी	(२) विमंग	(३) धत्तु-कथा
(४) पुगासपञ्जसि	(५) कथा-वत्थु	(६) धम्मक
(७) पट्टान		

अनु प्रकारं 'अज्ञान' त्रिपिटकया बुद्धक-निकाय विभाग किन्यागू ग्रन्थ मध्ये छगू छः ।

—जगदीश काश्यप

प्रकाशकीय

छगू निगू यायां श्व 'उदान' गुंगूगु सफूया रूपे
प्रकाशित याये छना साप लय्ता वो । श्व उदान सफुती बौद्ध
सिद्धान्त छु धयागु छर्लङ्ग ब्यना तःगु दु । उकिं श्व सफू जित
साप यल । श्व सफू प्रकाशित याना बुद्धधर्मया सेवा यायेगु
अवसर चूलाका ब्यूगुलि अनुवादक प्रति साधुवाद प्रकट याना
चवना ।

— माधवी

५ आश्विन २०३१

प्रधान अध्यापिका
यशोधर विद्यालय

मुनन्दाराम,
ललितपुर

विषय-सूची

न्हापांगु वर्ग

बोधि वर्ग

१. अनुलोम प्रतित्य समुत्पाद	१
२. प्रतिलोम प्रतित्य समुत्पाद	२
३. अनुलोम व प्रतिलोम प्रतित्य समुत्पाद	४
४. ब्राह्मण सु खः ?	५
५. ब्राह्मण सु खः ?	६
६. ब्राह्मण सु खः ?	७
७. पिशाचं "अक्कुल-बक्कुल" धया भगवानयात ख्याःगु	८
८. सङ्गामजि ब्राह्मण खः	९
९. स्नान व होम याना शुद्धि ज्वीमखु	१०
१०. बाहिय दारुचिरियया बाखं	११

निगूगु वर्ग

मुचलिन्द वर्ग

१. मुचलिन्द सर्पराजया बाखं	१५
२. धार्मिक कथा वा उत्तम मौन भाव	१६

३. सर्प स्याद्दुम्ह मन्वायात भगवानया उपदेश	१७
४. मेगु मतयापि साधुपिसं भिक्षुपिन्त बो व्यूगु	१८
५. छम्ह मनुष्य मेम्हसिया प्रति बन्धन ज्जी	१९
६. गर्भे दुम्ह मिसाया निर्मित्ति परिव्राजकं चिकं त्वना कष्ट फःगु	२०
७. प्रेम तोतेवं मुक्ति	२२
८. सुप्पवासाया बाखं	२३
९. पराधीनताय् दुःख स्वाधीनताय् सुख	२७
१०. भद्दिय गपाय्सकं सुख	२८

स्वंगूगु वर्ग

नन्द वर्ग

१. भिक्षुपि सुनापं छुं खँ मल्हाः	३१
२. आयुष्मान नन्द अर्हत् जूगु	३२
३. बग्गुमुदा खुसी सिथे च्वंपि भिक्षुपिनि बाखं	३६
४. मोहयात क्षय याना भिक्षु स्थिर व शान्त जुष्वा वनी	४०
५. मीद्गल्यायनया 'कायगता-सति' भावना	४१
६. पिलिन्दवच्छं भिक्षुपिन्त चण्डाल धका सःतीगु	४२
७. महाकाश्यपयात देवेन्द्रं पिण्ड दान व्यूगु	४३
८. कि धार्मिक कथा कि उत्तम मीन भाव	४५
९. कि त धार्मिक कथा कि त उत्तम मीन भाव	४७
१०. अनाशक्ति हे मुक्ति मार्ग खः	४९

३६

अंगुगु वर्ग

मेघिच वर्ग

१. आयुष्मान मेघियया कथा	५२
२. आलस्यहीन भिक्षु फुकके कुर्गितियाके छुटे जुया वनी	५७
३. ग्वालायात धर्मोपदेश	५८
४. सारिपुत्रया छुयैले यक्षं प्रहार याःगु	६०
५. पारिलेय्यकया रक्षित क्के भगवानया एकान्त वास	६२
६. बुद्धचिनिगु उपदेश	६४
७. मुनियात शोक ज्वीमखु	६५
८. सुन्दरी परिव्राजिकया हत्या	६६
९. आयुष्मान उपसेनया वितर्क	७४
१०. भक्तृज्जा मदेवं मुक्ति प्राप्त ज्वी	७९

अंगुगु वर्ग

सोन स्थवीर वर्ग

१. प्रसेनज्जीत व मल्लिका देवीया खँ ल्हःगु	७३
२. बोधिसत्वया मां	७४
३. सुप्रबुद्ध कोठीया बाखं	७५
४. न्या लाइपि मचातय्त भगवानया उपदेश	७९
५. भगवानं प्रातिमोक्ष उपदेश याना विज्जाबु	८०
६. सोणकोटिकर्णया बाखं	८६
७. आयुष्मान कांक्षारेवतया आसन बाङ्गु	९०

८. देवदत्तं आनन्दयात संघभेदयागु सूचं बीगु ९१
 ९. छु याना थःमं हे मस्यू ९२
 १०. आयुष्मान चुल्लपन्थकया आसन ९३

खुगुगु वर्ग

जात्यन्ध वर्ग

१. मारं भगवानयाके परिनिर्वाण ज्वीगुली प्रार्थना याःगु ९५
 २. शील शुद्धता इत्यादियात ल्वीकेगु ९९
 ३. गुगु न्हापा दुगु खः अबले मदु १०१
 ४. बुसेंनिसें कांपिन्त किसि क्यंगु बाखं १०२
 ५. भिन्न भिन्न मिथ्या सिद्धान्त १०६
 ६. कूठगु सिद्धान्त कया ल्वाइपिन्त मुक्तिं मदु १०७
 ७. आयुष्मान सुभूतिया प्यंगु योगं अलग जूगु १०८
 ८. गणिकाया निम्ति ल्वापु १०९
 ९. गथे लापचा मते ब्वया वया सी वैगु खः १११
 १०. अबले तक फुतिफुति गेरा चम्के ज्वी गबलेतक निभाः ल्वीमखु १११

न्हैगुगु वर्ग

चूळ वर्ग

१. आयुष्मान लकुण्टक भद्दियया आश्रवं मुक्त जूगु ११४
 २. दुःखया अन्त थ्व हे खः ११५
 ३. श्रावस्तीयापि मनूत कामाशक्ति जुया च्वनीगु ११६

४. श्रावस्तीयापि मनूत कामाक्षक्त जुया च्वनीगु	११७
५. लकुण्टक भद्दिय, छचाः घःचाः दुगु रथ	११८
६. तृष्णा संस्कार मुक्त जूम्ह आयुष्मान कोण्डञ्ज	११९
७. प्रपञ्च क्षय जूगु	१२०
८. महाकात्यायनया कायगता-सति भावना	१२१
९. धुण गांया ब्राह्मणपिनि दुष्टता	१२२
१०. जुजु उदयेनया अन्तपुरे मि च्याःगु	१२३

ज्यागुगु वर्ग

पाटलिग्राम वर्ग

१. भगवानं निर्वाणया विषये उपदेश याना बिज्यागु	१२५
२. भगवानं निर्वाणया विषये उपदेश याना बिज्यागु	१२६
३. भगवानं निर्वाणया विषये उपदेश याना बिज्यागु	१२७
४. भगवानं निर्वाणया विषये उपदेश याना बिज्यागु	१२७
५. भगवानं चुन्द सुनारयाथाय् अन्तिम भोजन याना बिज्यागु	१२८
६. पाटलिपुत्रे भगवानं गृहपतिपित्त शील उपदेश	१३४
७. आयुष्मान नाग समालयात खुंतसें दाःगु	१३९
८. विशाखाया छय् सीबले भगवानं उपदेश याना बिज्यागु	१४१
९. आयुष्मान दब्बया परिनिर्वाण	१४३
१०. आयुष्मान दब्बया निर्वाण गति	१४४

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

उद्दान

नह्हापांगु वर्ग बोधि वर्ग

१- अनुलोम प्रतीत्य समुत्पाद

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान् उरुवेलाय् नैरञ्जना खुसिया सिथे बोधि-
बृक्षया क्वसं बुद्धत्व प्राप्त यानाकथं विहार याना बिज्याना च्वन । उगु
समये भगवान् विमुक्ति सुख अनुभव यायां न्हेन्हु तक छगू हे आशन
याना फेतुना बिज्यात । अले न्हेन्हु बिते ज्वीवं भगवान् उगु समाधि
दना चान्हसिया प्रथम प्रहरे प्रतीत्य समुत्पादयात न्ह्योखतं (अनुलोम)
मनन याना बिज्यात— थ्व दयेवं थ्व दइ, थ्व उत्पन्न ज्वीवं थ्व उत्पन्न
ज्वी । गथे :— अविद्या दयेवं संस्कार दइ

संस्कार दयेवं विज्ञान दइ

विज्ञान दयेवं नाम व रूप दइ

नाम व रूप दयेवं खुगू आयतन दई

खुगू आयतन दयेवं स्पर्श दइ

स्पर्श दयेवं वेदना दइ
 वेदना दयेवं तृष्णा दइ
 तृष्णा दयेवं उपादान दइ
 उपादान दयेवं भव दइ
 भव दयेवं जाति दइ

जाति दुगुलिं बुढा ज्वीगु, सीगु, शोक ज्वीगु, खवेगु, छाति वाया खवेगु, दुःख ज्वीगु, अथे याम् अथे याम् मदेगु व हरेश नेगु । थुगु प्रकारं सारा दुःख पुचः दया वंगु छः । थुकियात् सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदान (हर्ष) या थुगु शब्द पिहीं बल :—

“यदा हवे पातु भवन्ति धम्मा
 आतापिनो कायतो ब्राह्मणस्स ।
 अथस्स कङ्का वपयन्ति सब्बा
 यतो पजानाति सहेतुधम्मं” ति ॥

[गुबले क्षीणाभव तपस्वी योगीयात् धर्मं प्रकट ज्वी उबले वंगु दक्खो आकांक्षा मदया वनी, छायाघाःसा वं हेतुया नापनापं धर्मयात् सीका काइ ॥१॥]

२- प्रतिलोम प्रतित्य - समुत्पाद

अथे जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान् उक्खेलाय् नैरञ्जना खुसिया सिथे बोधिबुद्धया ववसं बुद्धत्व प्राप्त यानाकव्वं विहार याना विज्याना ज्वन । उगु समये

भगवान् विमुक्तिं सुखया अनुभव यायां न्हेन्हू तक छगू हे आशन यांना फेतुना बिज्यात । न्हेन्हू बिते ज्वीवं भगवान् उगु समाधि दना चाह्लसिया निगूगु प्रहरे प्रतीत्य समुत्पादयात अखतं (प्रतिलोम) मनन यांना बिज्यात—
थ्व मदय्वं थ्व दैमखु, थ्व रोके ज्वीवं थ्व रोके ज्वी । गथे धाःसा :—

‘अविद्या मदय्वं संस्कार मदया वनी,
संस्कार मदय्वं विज्ञान मदया वनी,
विज्ञान मदय्वं नाम व रूप मदया वनी,
नाम व रूप मदय्वं खुगू आयतन मदया वनी,
खुगू आयतन मदय्वं स्पर्श मदया वनी,
स्पर्श मदय्वं वेदना मदया वनी,
वेदना मदय्वं तृष्णा मदया वनी,
तृष्णा मदय्वं उपादान मदया वनी,
उपादान मदय्वं भव मदया वनी,
भव मदय्वं जाति मदया वनी ।

जाति (जन्म) मज्वीवं बुढा ज्वीगु, शोक ज्वीगु, ख्वेगु, छाति दाया ख्वेगु, दुःख ज्वीगु, अथे याय् थथे याय् मदंगु व हरेशं नैगु रोके ज्वी । थुगु प्रकारं सारा दुःख पुचः मदया वनी । थुकियात सीका उगु समये भगवानया म्हतुं उदानया थुगु शब्द पिहाँ वल —

“यदा हवे पातुभवन्ति धम्मा,
अतापिनो ऋयतो ब्राह्मणस्स ।
अथस्स कङ्खा वपयन्ति सब्बा,
यतो खयं पच्चयानं अवेदी”ति ॥

[मुबले क्षीणाभव तपस्वी योगीयात धर्मं प्रकट ज्वी उबले वैगु
वक्व आकांक्षात भवमा वनी, छायाःसा वं प्रत्ययया कयवात क्षीका
काल ॥२॥]

३- अनुलोम व प्रतिलोम प्रतीत्य समुत्पाद

थये जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान् उरुवैलाय् नैरञ्जना खुसिया सिबे बोधिवृक्षया
कससं बुद्धत्व प्राप्त यानाकयं विहार याना बिज्याना एवन । उगु समये
भगवान् विमुक्ति सुखया अनुभव यार्या न्हेन्हु तक छगू हे आशान याना
फेतुना बिज्यात । अले न्हेन्हु दयवं भगवान् उगु समाधि बना चाहसिया
लिपायागु प्रहरे प्रतीत्य समुत्पादयात न्ह्योखतं व अखतं (अनुलोम व
प्रतिलोम) मनन याना बिज्यात- एव दयवं एव दई एव उत्पन्न जवीवं एव
उत्पन्न जवी, एव मदयवं एव दई महु, एव निरोध जवीवं एव निरोध जवी-
गुगु कि अविद्या दुगुनि संस्कार ० सारा दुःख पुचः बना वैगु एः । एवहे
अविद्या बांलाक निरोध जवीवं संस्कार निरोध जवी ० सारा दुःख पुचः
निरोध जुया वनी । बुझियात सीका उगु तबये भगवान्तया महुतं उदानया
थुगु शब्द पिहां बल-

“यदा हवे पातुभवन्ति धम्मा,
आतापिनो कायतो ब्राह्मणस्स ।
विधूपयं तिठ्ठति मारसेनं,
सुरियो व ओभासयमन्तलिक्खं”ति ॥

[गुबले क्षीणाश्रव तपस्वी योगायात धर्मं प्रकट ज्वी उबले वं
मारया सेनायात छिन्न भिन्न याना बी, गथे आकाशे जूर्य थीगु खः
अथे हे ॥३॥]

४- ब्राह्मण सु खः ?

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान उरुवेलाय् नैरञ्जना खुसिया सिथे अजपाल
वहरमाया किचले बुद्धत्व प्राप्त यानाकथं विहार याना बिज्याना च्वन ।
उगु समये भगवान विमुक्ति सुख अनुभव यायां न्हेन्हु तक छगू हे आसने
फेतुना बिज्यात । उगु सप्ताह बिते ज्वीवं भगवान समार्धि दना बिज्यात ।
अले हुहुङ्को जातियाह्ना छह्ना सुं ब्राह्मण गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः
अन वल; वया भगवानयात अभिनन्दन यात; अभिनन्दन सिधेका छसि-
लिकक दँवन; छसिलिकक दना व ब्राह्मणं भगवानयात धाल-

“हे गौतम ! छु छु गुण दय्वं सुं ब्राह्मण ज्वी ? ब्राह्मण ज्वीत
सुयाके छु छु धर्म दय्माः ?”

थुगु खँ सोका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द
पिहाँ वल-

“यो ब्राह्मणो बाहितपापधम्मो.

निहुहुङ्को निक्कसावो यतत्तो ।

वेदन्तगू वूसितब्रह्मचरियो,

धम्मेन सो ब्रह्मवादं वदेय्य ।

यस्सुस्सदा नत्थि कुहिञ्चि लोके”ति ॥

[गुह्यत्वे पाप धर्मयात पिने लाके धुंकल व हे ब्राह्मण खः; गुह्यत्वे
 हुंहुं याइमखु, गुह्य (रागादि) खिति रहित, अले संयमशील उबी, गुह्यत्वे
 निर्वाण पद स्पू, ब्रह्मचर्य सकलह्य उगी, वंहे धर्मपूर्वक थःत ब्राह्मण धायफे,
 गुह्यत्वे संसारे गनं हे उस्सव वैमखु ॥४॥]

५- ब्राह्मण सु खः ?

थये जि म्यनागु हु ।

छगू समये भगवान् भावस्ती अनाबपिण्डिकयागु जेतवन आरामे
 विहार याना बिज्यात । उगु समये आयुष्मान् सारिपुत्र, आयुष्मान्
 महामौद्गल्यान्, आयुष्मान् महाकाश्यप, आयुष्मान् महाकात्यायन्, आयु-
 ष्मान् महाकोट्टित्, आयुष्मान् महाकप्यिन, आयुष्मान् महाचुण्ड, आयुष्मान्
 अनुद्ध, आयुष्मान् रेवत, आयुष्मान् देववत्त व आयुष्मान् आनन्द फुकं
 गन भगवान् विज्याना ख्वंगु खः, अन वन ।

भगवान् उंपि आयुष्मान्पिन्त तापाकंसिं हे वोगु खन; खना
 भिक्षुपिन्त सःता बिज्यात- भिक्षुं ! थुंपि ब्राह्मणंपि वया ख्वन; भिक्षुं
 थुंपि ब्राह्मणंपि वया ख्वन ।

भगवान् थये धयाविज्यागुंलिं सुं ब्राह्मण जातियाह्य भिक्षुं
 भगवान् याके न्यन, “छु गुण दयं सुं ब्राह्मण उबी ? ब्राह्मण उबीत सुयाके
 छु छु धर्मं दय्माः ?”

थुकियात सीका उगु समये भगवान् या म्हुतुं उवानया थुगु सव्व
 पिहां वल-

“बाह्रित्वा पापके धम्मे, ये चरन्ति सदा सता ।

खीणसंयोजना बुद्धा, ते वे लोकस्मि ब्राह्मणा”ति ॥

[पाप धर्मयात पिच्छवया, गुह्य सदानं स्मृतित्वान् ज्वी । फुक्क
बन्धन त्वाह्लाना गुह्य बुद्ध ज्वी धुकल, संसारे वहे ब्राह्मण खः ॥५॥]

— ★ —

६- ब्राह्मण सु खः ?

थथे जिं न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान् राजगृहया बेलुवन कलन्दक निवापस विहार
याना बिज्याना च्वन । उगु समये आयुष्मान् महाकाश्यप पिप्पलि गुहास
विहार याना बिज्याना च्वन; वसपोल अन छुं कडागु रोगं याना तःसकं
विरामी जुइका च्वंगु जुल । अले आयुष्मान् महाकाश्यप छुं दिन लिपा
उगु रोगं लाल । रोग लाय्का आयुष्मान् महाकाश्यपया मती थथे लुल-
आः जि राजगृहे भिक्षा फों वने । उगु समये आयुष्मान् महाकाश्यपयात
पिण्डपात्र बीया निर्मित न्यासःह्य देवता उत्सुक जुया वल । आयुष्मान्
महाकाश्यप उर्वि न्यासःह्य देवतापि तोता सुथ ह्लापनं चीवरं पुना पात्र
चीवर कया राजगृहया दरिद्र नुगः स्याह्य हानं नीच जातिपि न्या लाइपि
थाय् गामे भिक्षाटनया निर्मित बिज्यात ।

भगवानं आयुष्मान् महाकाश्यपयात राजगृहया दरिद्र, कंजुस व
नीच जातिपि न्या लाइपिनिगु गामे भिक्षाटन याःगु खन । श्व खँ कना
उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहां बल-

“अनञ्जोपोसिमञ्जातं, दन्तं सारं पतिट्ठितं ।

खीणासवं वन्तदोसं, तमहं ब्रूमि ब्राह्मणं”ति ॥

[नेपिस्त पोषण पालन यायुगु चिन्ताय् मलाक्क अभिज्ञात, शान्त, विमुक्तिस प्रतिष्ठित, क्षीणाश्रव व द्वेषं रहित जूहयात हे जि सच्चा ब्राह्मण माने याना ॥६॥]

— * —

७-पिशाचं “अक्कुल पक्कुल” धया भगवानयात ख्याःगु

थये जि न्यनागु वु ।

एगु सम्मये भगवान पाटलि (ग्राम) स अजकलापक धयाह्य यक्षयागु स्थान अजकलापक चैत्ये विहार याना बिज्याना च्चन । उगु समये भगवान चाह्लसिया ख्युंसे च्चंबले खुल्लामु मैदाने फेनुना बिज्याना च्चन । दिना विना भति भति फुलु फुलुं वा वया च्चन ।

अले, अजकलापक यक्षं ख्याना हथाय् चाय्का चिमिसं तिति स्वाकेगु इच्छां गन भगवान च्चंगु खः अन वन । सत्तिक भ्यंछा स्वको तक “अक्कुलो-पक्कुलो अक्कुलो-पक्कुलो” धका हाल । गुकिं याना भगवान ग्याइ, सो क्षसण, थव पिशाच वल ! !

थव खना उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहां वल-

“यदा सकेसु धम्मेषु पारगू होति ब्राह्मण ।

अथ एतं प्रिसाचं च, पक्कुल्ल चातिकतती”ति ॥

[गुबले ब्राह्मणं यःसु धर्मयात पार यावा काइ, उसले प्रिसाच व “अक्कुल-पक्कुल” धाके तापाह्य खी ॥७॥]

— ★ —

८- सङ्गामजि ब्राह्मण खः

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान श्रावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये आयुष्मान सङ्गामजि भगवान दर्शनया निर्मित श्रावस्ती वंगु जुया च्वन । आयुष्मान सङ्गामया ह्लापा-याह्य मिसां आर्य सङ्गाम श्रावस्ती वोगु दु धैगु न्वन । वं थःह्य मचात व्वना जेतवन वन । उगु समये आयुष्मान सङ्गामजि छुं सिमाया क्वसं ह्लिनेसिया विहारया निर्मित फेतुना च्वंगु जुल । अले व.... गन आयुष्मान सङ्गामजि दुगु खः अन वन, अले वैंत धाल, “हे श्रमण ! थ्व मचा दुह्य जित छपिसं लहिना बिज्याहुँ ।”

वं अथे धाय्वं सङ्गामजि सुम्क च्वना बिज्यात । निकोगु पटके हानं वं धाल, “हे श्रमण थ्व मचात दुह्य जित छपिसं लहिना बिज्याहुँ ।”

निकोगु पटके नं आयुष्मान सङ्गामजि सुम्क च्वना बिज्यात । अले वं व मचातय्त आयुष्मान सङ्गामजिया न्होने तोता वन- थ्व छपिनि पाखें जन्म जूह्य मचा खः थ्वैंत लहिना बिज्याहुँ ।

आयुष्मान सङ्गामजि न मचापाखे मिखा कना स्वत, न छुं धया बिज्यात ।

अले व मिसां भचा तापाक वना लिफः स्वया स्वया च्वन, अले सङ्गामजियात अथे हे न मचापाखे मिखा कना सोगु खन न छुं धाःगु हे ताल । थ्व खना वया थथे मती लुल कि थ्व श्रमणयात आः थःह्य काय्या छुं नाता मन्त । अले व लिहाँ वया थःह्य काय्यात बुया ज्वना वन ।

भगवानं वःपु विन्द्य विन्दुः अस्मिन्कि कसुं आयुष्मान सङ्गाम-
जिक जहामयागु वुगु वसा खन । एव खना उगु समये भगवानवा म्भुतुं
उदत्तवा वुगु शम्ब पिहां बल-

“आर्यन्ति नाभिनन्दति, पक्कमन्ति न सोचति ।

सङ्गा सङ्गामजि मुत्तं, तमहं ब्रूमि ब्राह्मणं”ति ॥

[व वयं न सुखी ज्जी, हानं न वनेवं तं म्बं । आर्यन्ति वांसाक
मुत्तं सङ्गामजियात जि ब्राह्मण वया ॥८॥

६- स्मान व होम याणा शुद्ध ज्जीमसु

वये जि न्यनागु दु ।

सुगु समये भगवान नवस्त नवासीवं (वर्षत) स विहार याणा
विज्यांना खन । उगु समये सुं मया जटावारी साधु हेमस्त ऋतुया
ज्जाम्भुतु तःसकं व्वाउंउगु रात्री पुगाइनु समये वया (घारे) सुकुजिना
खन । तः ततं मोलुवा खन, हानं जि होम याणा खन कि कुजिया
कारणं शुद्ध ज्जी ।

एव खना उगु समये भगवानया म्भुतुं उदानवा वुगु शम्ब
पिहां बल-

“न उक्केन सुखी होती, बह्हेत्थ ह्हावसी ज्जी ।

वम्हि सख्यं व वम्मो व, सो सुखी सो व ब्राह्मणो”ति ॥

[स्मान वा पुक्क म्भुत्तं याणा खन, विन्दु सखं सुं शुद्ध म्भु ।
गुह्मिल्ले सख्य व वम्मं दु, सो सुद्ध म्भु, सो ब्राह्मण वः ॥९॥]

१०- बाहिय दारुचीरियया बाखं

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान बुद्ध श्रावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवने विहार याना बिज्याना च्वन ।

उगु समये बाहियो धयाह्य वल्कलधारी सुप्पारक तीर्थे वास याना च्वंगु खः । मनुष्यपिसं वैत सत्कार, आदर, सम्मान याना च्वनीगु । पूजित व प्रतिष्ठित जुया वैत चीवर, पिण्डपात्र, शयनाशन व वासः इत्यादि बराबर प्राप्त जुया हे च्वनीगु । अले बाहियया मने थथे वितर्क दना वल-संसारे गुपि अहंत् अथवा अहंत् मार्गे आरूद्धपि खः, ईपिमध्ये जि नं छह्य खः ।

अले बाहियया गृहस्थबलेया कुल देवता - गुह्य वया अत्यन्त कृपालु व हितैषी जुया च्वंहा खः, (इमिसं) थःगु चित्तं वैगु चित्तया वितर्कयात सीका अन वया हानं बैथाय् वना धाल- “बाहिय ! छ अहंत् मखु, हानं न अहंत्-मार्गे आरूद्धह्य हे खः; अहंत् अथवा अहंत्-मार्गे आरूद्ध ज्वीगु लँ तक नं छं ज्वने मफुनि ।”

अथे जूसा देवतापि व मनुष्यापि सहित थ्व लोके सुं थयोपि नं दुला, गुह्य कि अहंत् अथवा अहंत् मार्गे आरूद्ध ज्वी धुंकल ?

बाहिय ! जम्बुद्वीपया उत्तरे श्रावस्ती धंगु छगू नगर दु । अन थुगु समये अहंत् सम्यक्सम्बुद्ध भगवान विहार याना बिज्याना च्वंगु दु । बाहिय ! वहे भगवानं स्वयं अहंत् जुया मेपिन्त अहंत्-पद प्राप्त ज्वीगु धर्मोपदेश याना बिज्याना च्वंगु दु ।

बाहिय देवतापिनि पाखें थथे उत्तेजित याय्वं उगु हे समये सुप्पारक न्हां वन । बिचे केवल चच्छि छथाय् च्वना श्रावस्ती अनाथ-

पिण्डकया जेतवन आरामे गग्न भगवान् विज्याता च्वंगु खः, अन ध्यंक् वन । उगु समये आपालं भिक्षुपिं खुल्लागु थासे चंक्रमण याना च्वंगु जुल । अले बाहिय गग्न इपिं भिक्षुपिं बुगु खः अन वन, हानं उमिके न्यन, “भन्ते ! थुगु समये अर्हत् सम्यक्सम्बुद्ध भगवान् गग्न विज्याता च्वन ? किं वसपोलया वरानं वाय्मु इच्छं यान्ता ।”

हे बाहिय ! भगवान् थुगु समये पिण्डपातया निर्मित्ति गामे विज्याता च्वन ।

अले बाहिय हथाय् चाया जेतवनं पिहाँ वया श्रावस्तीभासे वन । अन भगवान् भिक्षाटनं विज्यागु - सुन्दर, दर्शनीय, शान्त इन्द्रियाह्य, शान्त चित्तह्य, उत्तमगु समय व दमथ प्राप्तह्य, दान्त, संयमी, परम निर्मल - खन । खना गग्न भगवान् विज्यागु खः अन वन; वना भगवान्या चरणे छ्योँ विका धाल, “भन्ते ! भगवान् जितः धर्मोपदेश यान्ता विज्याहूँ । सुगत ! जितः धर्मोपदेश यान्ता विज्याहूँ । गुगु जिगु निर्मित्ति ताकालतकं हित व सुखया निर्मित्ति ज्वीमा ।

वं उलि धाय्वं भगवानं धया विज्यात, “बाहिय ! ध्व उचित्तगु समय मखु; आः जि भिक्षाटनया निर्मित्ति धया च्वना ।”

निकोगु पटक नं बाहियं ० धाल, “भन्ते ! भगवानयागु अथवा जिगु हे जिन्दगीया छु ठेगाना ! भगवान् जितः धर्मोपदेश याना विज्याहूँ, गुगु जिगु निर्मित्ति ताकाल तकं हित व सुखया निर्मित्ति ज्वीमा ।

निकोगु पटके नं भगवानं धया विज्यात, “बाहिय ! ध्व उचित्तगु समय मखु ।”

स्वकोगु पटक नं बाहियं धाल, “भन्ते ! भगवानयागु अथवा

जिगु हे जिन्दगीया छु ठेगाना ! भगवान जितः धर्मोपदेश याना बिज्याहुँ,
गुगु जिगु निर्मिन् ताकाल तकं हित व सुखया निर्मित् ज्वीमा ।”

ज्यु अथे जूसा बाहिय ! छं थथे स्यना काय्माः- स्वेगुली केवल
स्वे जक माः, न्यनेगुली केवल न्यने हे जक माः, नतुने सवाकाय् वा
स्पर्श याय्गुली केवल नतुने, सवाकाय् व स्पर्श जक हे याय्माः, सीकेगुली
केवल सीके हे जक माः । बाहिय ! छं थथे हे स्यना काय्माः । बाहिय !
यदि छ स्वेगुली केवल स्व जक स्वैहा..... सीकेगुली केवल सि जक
सीकीहा जुया च्वन धाःसा उकी लगे ज्वीमखु (आशक्त ज्वीमखु) ।
बाहिय ! यदि छ उकी लगे मजुल कि न थन हानं न परलोके लाः वनी ।
थ्वहे दुःखया अन्त याना बीगु (निर्वाण) खः ।

भगवानयागु थुगु संक्षेपं कना बिज्यागु धर्मोपदेश न्यना बाहियया
चित्त उपादानं (सांसारिक आर्शाक्ति) रहित तथा आश्रवं मुक्त जुया वन ।
भगवानं वैत थथे संक्षेपं उपदेश याना बिज्यात ।

भगवान लिहाँ बिज्याय् धुनेवं हे न्हूहा दोहं छहसैं बाहिययात
ह्लोना वस्वाना बिल, गुकि याना व सिना हे वन ।

अले भगवान श्रावस्ती भिक्षाटन याना भोजन धुंका छुं भचा
भिक्षुपिनाप नगरे पिने पिहाँ बिज्यात । बाहिय सिना च्वंगु खना
भगवानं भिक्षुपिन्त सःता बिज्यात, भिक्षुपिं ! कूटा दय्का बाहिययागु
शरीरयात यंकी । थ्वैत अग्नि दाह याना वैगु भग्मया छोने छगः स्तूप
दय्की । भिक्षुपिं ! छिमि छहा सब्रह्मचारी सिनावन ।”

‘हवस’ धका उपिं भिक्षुपिसं भगवानयात लिसः बिया वैगु भग्मया
छोने छगः स्तूप दय्का बिल । अनं लि उपिं भिक्षुपिं गन भगवान

विद्यमाना ज्वंगु छः अन वना प्रणाम याना फेतुत । छक्षेपाखे फेतुना उरिपि
मिक्षुपिसं भगवानयाके बिनित्ति यात, “भन्ते ! बाहिययागु शरीरयात
अग्नि बाह याना बीधुन । बंगु भग्मया छोने स्तूप नं वय्का बीधुन ।
भन्ते ! बंगु छु गति उवी ?”

मिक्षुपि ! बाहिय पण्डित छः; निर्वाणयागु मार्गे आरुद्ध बूहा छः;
जि कनागु धम्मोपदेशयात ठीक ठीक उवीक ग्रहण याह्य छः; मिक्षुपि !
बाहिय परिनिर्वाण प्राप्त कुम. १. ७७ सीका भगवानया म्हुतु उवानया बुगु
सब्ब पिहां बल-

“यत्थ आपो च पठवी, तेजो वायो न गाघति ।

न तत्थ सुक्का जोतन्ति, आदिच्चो नप्पकासति ॥

“न तत्थ चन्दिमा भाति, तमो तत्थ न विज्जति ।

यदा च अत्तनावेदि, सुनि मोनेन ब्राह्मणो ।

अथ रूपा अरूपा च, सुखदुक्खा पमुच्चती”ति ॥

[गन जल पृष्ठी, वायु अथवा अग्नि बाइमखु अन न त शुक्र
व न आदित्यं प्रकाश बी । गन चन्द्रमा नं उदय उवीमखु; न त अन
अन्धकार उवी । गुबले कीणाअव मिक्षुं यःयमं सीका काइ उबले रूप
अरूप बधे हे सुख दुःखयाके छुटे उवी ॥

निगूगु वर्ग मुचलिन्द वर्ग

१- मुचलिन्द सर्पराजया बालं

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान उरुवेलाय् नैरञ्जरा खुसिया सिथे मुचलिन्द वृक्षया क्वसं बुद्धत्व प्राप्त यानाकथं विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये भगवान न्हेन्हु तक छगू हे आसन याना विमुक्ति सुखया अनुभव यायां फेतुना बिज्याना च्वन । उगु समये अइले हे छकलं सुपाचं तोपुया वल । न्हेन्हु तक आकाश सुपाचं तोपुया च्वन । ह्वाउंक फ्य वया च्वन । तःसकं हे दि बांमलाना च्वन ।

अले मुचलिन्द सर्पराज थःगु स्थानं पिहां वया भगवानयागु शरीरयात सर्दी, गर्मी, फ्य, चलः, निभाः, सर्प, बिच्छे वय् मफेना धका न्हेह हिना च्वे थःगु फणा चक्कंका दना बिल । न्हेन्हु वंका भगवान उगु समाधि दना बिज्यात । अले, मुचलिन्द सर्पराज आकाश चक्कंगु सुपाय् चिला वंगु सीका भगवानया शरीरे थःमं हिना तयागु फेना थःगु रूप तोता छह्य ब्राह्मण विद्यार्थीया रूप धारण याना ह्लाः बिल्लि याना भगवानयात प्रणाम याना न्ह्योने दन । थ्व खना भगवानया म्हुतु उदानया थुगु शब्द पिहां वल-

“सुखो विवेको तुद्रस्स, सुतधम्मस्स पस्सतो ।

अव्यापज्जं सुखं लोके, पाणभूतेसु संयमो ॥

“सुखा विरागदा लोके, कामानं समुत्तिकमो ।

अस्मिमानस्स यो विनयो, पुत्तं वै परमं सुखं” ति ॥

[गुह्य संतुष्ट व कुत्र समंस्स सुखी इती वंके हे यथार्थं सुख व विवेक वं ।

फुक्क प्राणेणु प्रकि संयव उमिवास्स वं सु मयार्थतः ध्व संसारे सुख खः ।

संसारयाके अताशक्त जीगु व थःगु कामयात त्याकाकायगु, अहमभावयात गुगु ताश याता वीगु खः वहे सुख व परम सुख खः ॥१॥]

२- धार्मिक कथा व उत्तम मौन भाव
थये जि न्यनागु वु ।

छगू समये भगवान् आवस्ती अनाथपिण्डिकया जेतवन भारामे विहार याता बिज्याना च्यन । उगु समये पिण्डपात लिहा वया भोजन सिधेका उपस्थानशालाय् छायास मुना फेतुना ध्वपि भिक्षुपिनि बिचि थये खं जुल । मंगधरीज सैनिय विन्बिसार व कोरालराज प्रसेमजात युधि निहा बुजुमज्ये आपा सु घनी, सत्पत्तिशाली, तःधंगु कीव बुहा, सत्य तःकू, वाहन यक्की वु, आपाः बल वु, आपा प्रतापी अवेवा आपाः सजलकी जू ? थये भिक्षुपिनि बिचि ध्व खं थये पुया हे अथ ।

अले भगवीन संकेयाइले ध्वनि वनाअन उपस्थानशाला खः अन बिज्यात; बिज्याना लायातःगु आसने फेतुना व बिज्यात, भिक्षुपि-

छाय् छथासं मुना च्वना, छिमि छु खं जुया च्वन ?” भन्ते ! थ्वहे भिक्षा वना लिहां वया भोजन याय् धुंका ० सु आपालं धनी ० जू - थ्व हे खँ जुया च्वंगु खः थ्व खँ सिधे मलानिबले भगवान बिज्यात ।

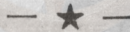
भिक्षुपि ! श्रद्धापूर्वक छँ तोता प्रव्रजित जूपि छिपि कुलपुत्रपिसं थज्यागु चर्चा याना च्वनेगु उचित मजू । भिक्षुपि छथाय्सं मुना छिमिसं निगू हे जक ज्या याय्माः (१) धार्मिक कथा वा (२) उत्तम मौन ।

थुलि आज्ञा। जुया उगु समये भगवानया म्हुतुं थुगु शब्द पिहाँ वल-

“यं च कामसुखं लोके, यच्चिदं दिवियं सुखं ।

तण्हकखयसुखस्सेते, कलं नाग्घन्ति सोलसि”ति ॥

[गुगु सांसारिक काम-सुख खः; हानं गुगु तृष्णा क्षीण ज्वीगुलि दिव्य सुख ज्वीगु खः; उकी थ्व उकीया किंखुब्बे छब्ब नं मडु ॥२॥]

३- सर्प स्याइहा मचायात भगवानया उपदेश

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान श्रावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना च्वन ।

उगु समये मचातसें श्रावस्ती व जेतवनया बिचे छहा सर्पयात कथि दाया च्वन । भगवान सुथे चीवरं पुना पात्र चीवर कया श्रावस्ती भिक्षाटनया निर्मित बिज्याना च्वन । अले भगवानं ईपि मचातय्त श्रावस्ती व जेतवनया बिचे छहा सर्पयात कथि दाया च्वंगु खन ।

थ्व खना उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहाँ वल-

“सुखकामानि भूतानि, सो दम्भेन विहितसति ।

अत्तनो सुखमेसान्ने, पेच्च सो न लभते सुखं” ॥

“सुखकामानि भूतानि, सो दम्भेन न हिंसति ।

अत्तनो सुखमेसानो, पेच्च सो लभते सुखं”ति ॥

[यःत सुखया इच्छा याना गुह्यत्वं मेपिन्त कथि द्वाद वं मेगु जन्मे सुख लाभ याय् फेमखु । गुह्यत्वं सुखया इच्छा याइ जीवघारीपिन्त कथि दाइयखु, यःत सुख इच्छा याइन्हं वं मेगु जन्मे सुख सी-॥३॥]

४- मेगु मतयापि साधुपिसं भिक्षुपिन्त बोव्यूगु

यथे जि न्यनागु दु ।

छमू समये भगवान् श्रावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना छवन । उगु समये मनुष्यपिसं भगवानयात तःसकं सत्कार = भावर = सम्मान यद्दगु जुया छवन । इच्छित व प्रसिद्धित जुया वसपोलयात चीवर, पिण्डपात्र, सयनाशन व गिलानब्रह्म (कस्तः) बराबर प्राप्त जुया छनीमू । भिक्षु संघयात नं मनुष्यपिसं तःसकं सत्कार ० ।

परन्तु मेगु मतया साधुपिन्त सुनातं सत्कार = भावर = सम्मान मयाःगु जुया छवन । इच्छित पूजा प्रतिष्ठा नं नखू; इच्छित चीवर ० नं प्राप्त मज्जुगु जुया छवन ।

अले, इपि मेगु मतया साधुपिन्त सत्कार मयाःगु सत्कार मयाःगु मज्जुगु कारणं गामे वा बंगले सुं भिक्षु खनेवं हे मयाःगु व कइमगु शब्दं भिक्षु संघयात धिक्कार याइगु, निन्दा याइगु व बो बीगु जुया छवन ।

अले, छुं भचा भिक्षुपिं गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन वना अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतुपिं उपि भिक्षुपिसं भगवानयात थथे बिन्ती यात, “भन्ते ! थुगु समये मनुष्यपिसं भगवानयात तःसकं सत्कार ० याना च्वन; मनुष्यपिसं भिक्षु संघया नं तःसकं सत्कार ० मयाः । भन्ते ! उकिं, इपिं मेगु मतयापिं साधुतसें भगवानया सत्कार - यात सहाय्य मफुगुलिं ० बो बीगु जुया च्वन ।

थुकियात सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु वाक्य पिहां वल-

“गामे अरञ्ज सुखदुक्खफुट्टो,
नेवत्ततो नो परतो दहेथ ।
फुसन्ति फस्ता उपाधिं पटिच्च,
निरुपाधिं केन फुसेय्यु फस्ता”ति ।

[गां अथवा जंगले सुख दुःख प्राप्त याना थः व कतःयागु भेद याय्मते । उपाधिया आधारे हे स्पर्श ज्वी, उपाधि मदुसेलि स्पर्श गये ज्वी ॥४॥]

Dhamma.Digital

५- छह मनुष्य मेहसिया प्रति बन्धन ज्वी

थथे जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान श्रावस्ती अनाथपिण्डिकया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये इच्छानङ्गल गांयाह्य छह्य उपासक छुं ज्याय् श्रावस्ती वया च्वंगु खः; व उपासक श्रावस्ती थःगु ज्या सिधेका गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन वल; अले भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत ।

छसिलिकक फेतुह्य व उपासकघात भगवानं यथे धं विज्यात,
 “छाय् ताणस वक्का छ युले क्या च्चन ?”

भन्ते ! भगवानया बरानं याःक्यैत तन्हुमच्छि ह्यापानिसं हे इच्छा
 याना च्चनागु छः, तर छुं न छुं ज्यां पना तःगुस्सि वय् मफुत ।

युक्रियात सीका भगवानया म्हुतुं उवाजया बुगु शब्द पिहं वस-

“सुखं वत तस्स न होति किञ्चि,
 सङ्घातधम्मस्स बहुस्सुत्तस्स ।
 सकिञ्चनं पस्स विहञ्चमानं,
 जनो जनस्मि पटिबन्धरूपो”ति ॥

[गुह्य ज्ञानी व पण्डित पुरुषया छुं महु, वेत हे यथार्थे सुख दु ।
 सो ! संसारी जीव गये तःक्यता च्चनी । छह्य मनुज्य मेहसिया प्रति
 बन्धन जुया च्चनी ॥५॥]

६- गर्भे दुग्ध मिसाया निर्मित परिव्राजकं चिकं त्वना कष्ट फःगु

यथे जि न्वनागु दु ।

छगू समये भगवान श्वावस्ती भनायपिण्डिकया जेतवन आरामे
 विज्याना च्चन । उगु समये छह्य परिव्राजकया त्वास्सिह्य गर्भिणी स्त्री
 मचा क्वायें च्चह्य बुगु छः । अले व परिव्राजिकां परिव्राजकयात धास-
 “ब्राह्मण ! छःपि विज्याना चिकं मचा क्या है विज्याहं, मचाग्गी धुनेवं
 जितः उक्रिया आवश्यक ज्जी ।”

वं उलि धाय्वं परिव्राजकं धाल, “जि छंगु निर्मित्ति चिकं गन कया ह्यगु ?” निकोगु पटक नं व परिव्राजिकां परिव्राजकयात धाल, “ब्राह्मण! बिज्याहुँ, चिकं भचा कया हइ बिज्याहुँ, मचा ब्वी धुनेवं जितः उकिया आवश्यक ज्वी ।” निकोगु पटके नं परिव्राजकं धाल, “जि छंगु निर्मित्ति चिकं गन कया ह्यगु ?” स्वकोगु पटक नं व परिव्राजिकां परिव्राजकयात धाल, “ ब्राह्मण ! बिज्याहुँ, चिकं भचा कया हइ बिज्याहुँ, मचा ब्वी धुनेवं जितः उकिया आवश्यक ज्वी ।” उगु समये कोशलराज प्रसेनजीतया भण्डारे सुं साधु वा ब्राह्मणयात यत्तले घ्यो वा चिकं अन हे च्वना त्वनेत बिया तःगु जुया च्वन, यंकेत मब्यू ।

अले व परिव्राजकया मने थथे लुल - कोशलराज प्रसेनजीतया भण्डारे सुं साधु वा ब्राह्मणयात यत्तले घ्यो वा चिकं अन हे च्वना त्वनेत बियातःगु, यंकेत मब्यू । अथे जुसेलि जि अन वना यत्तले त्वने अले छे वया ल्हया थ्वैत बी, गुकियाना मचा ब्वी धुनेवं वैत ज्याय् ह्यले दै ।

अले व परिव्राजकं कोशल नरेश प्रसेनजीतया भण्डारे वनः यत्तले चिकं त्वन । जब छे लिहां वल अले वं न व चिकं ल्हय् फत न तयातय् फत; कष्ट व पीडा जूगुलि छटपटे जुल ।

उगु समये भगवान चीवर पुना पात्र चीवर ज्वना श्रावस्ती भिक्षाया निर्मित्ति बिज्यात । भगवानं व परिव्राजकयात कष्ट व पीडा जूगुलि छटपटे जूगु खन ।

थ्व सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहाँ वल-

“सुखिनो वत यो अकिञ्चनो,
वेदगुणो हि जना अकिञ्चना ।
सकिञ्चनं पस्स विहञ्जमानं,
जवो जनास्मि पटिबन्धचित्ते”ति ॥

[गुह्यसिद्धे सुं देमखु व हे सुखी खः; ज्ञानीचित्तं यःशु वक्रा सुं
तेमखु । संसारे जाःएष ध्व छटपडे जूगु सो ! एषु मनुष्य मेहासिद्ध
विसया वन्दन एषी ॥६॥]

— ★ —

७- प्रेम छोतेवं मुक्ति

यथे जि न्यनागु हु ।

एगु समये भगवान् भावस्ती अजापिण्डकवा जेतथन आरामे
विहार याना विज्जाना एवन । उगु समये सुं एतु उपासककं ध्याकः काय्
सित । अले आपालं उपासकपि केश वस्त्र प्याक्क बाह्नि इले गन भगवान्
विज्जाना एवंगु खः अन वन अले भगवान्वात्त अजिज्जान याना छसिलिक्क
फेत्तुत्त ।

छसिलिक्क फेत्तुपि इपि उपासकपिण्ड भगवानं आत्त जुक्क
विज्ज्यात्, “एव बाह्नि इले छिपि यथे केश वस्त्र प्याक्क एण् वय ?”

अले व उपासकं ध्यात्, “जन्ते ! जिहा ककः काय् सित, उकि
जिपि एव बाह्नि इले यथे केश वस्त्र प्याक्क वन वयागु खः ।”

एव सीका उगु समये भगवानया भूत्तुं उदात्ता कुगु शब्द
पिहां वल —

“पियरूपस्सादगधितासे देवकाया पुथु मनुस्सा च ।

अघाविनो परिजुन्ना, मच्चुराजस्स वसं गच्छन्ति ॥

“ये वे दिवा च रत्तो च, अप्पमत्ता जहन्ति पियरूपं ।

ते वे खणन्ति अघमूलं, मच्चुनो आमिसं”दुरतिवत्त”ति ॥

[देवता वा मनुष्य, गुहासे संसारयात प्रेम याना घयपुना चवनी, पाप व दुःखे लाना, व मृत्युराजया वशे लाः वइ । गुहा चां-ह्नि सचेत जुया, प्रेमयात तोता वी, वं पापया हा चाना चवनी, व मृत्युया पाशे वयनी मखु ॥७॥]

८- सुप्पवासाया वाख । सूखं दुःखयात सुख सम्भे ज्वी

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान कुण्डिया नगरया कुण्डिधान बने विहार याना बिज्याना चवन । उगु समये कोलिय पुत्री सुप्पवासा न्हेदं तक गर्भ धारण याय्धुंका नं न्हेहु तक मूल गर्भ हारे लाना चवन । उगु असह्य पीडायात वं त्रिरत्त (बुद्ध, धर्म, संघ) याके विश्वास यानागुया बलं सहयाना चवंगु खः - भगवान सम्यक्सम्बुद्ध दु, गुहासे थज्यागु दुःख मदय्केत धर्मोपदेश याना बिज्यागु दु, वसपोलया श्रावक संघ भिगु मार्गे आरूद्ध (सुप्रतिपन्न) जू, गुपि थज्यागु दुःख मदय्केगुली लगे जुया चवंगु दु; निर्वाण तःधगु सुख खः; गन थज्यागु दुःख मदु । अले ० सुप्पवासानं थःह्य स्वामीयात सःता धाल-

हे आर्यपुत्र ! गन भगवान् बिज्याना च्चंगु दु अन बिज्याहुँ; बिज्याना बिगुपाखे भगवानया चरणे शिरं प्रणाम याना बिज्याहुँ अले वसपोलया कुशल मङ्गल न्यना बिज्याहुँ- भन्ते ० सुप्पवासा भगवानया चरणे शिरं प्रणाम याना हःगु दु, हानं भगवानया कुशल मङ्गल न्यना हःगु दु, हानं थये धे बिज्याहुँ, “भन्ते ! ० सुप्पवासा न्हे देँ तक ० निर्वाण परम सुख खः, गन थय्यागु दुःख देमखु ।”

“अपू दे” धया उह्य कोलिय पुत्र गन भगवान् बिज्याना च्चंगु खः अन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क वन । छसिलिक्क वना कोलिय पुत्रं धाल, “भन्ते ! ० सुप्पवासा भगवानया चरणे शिरं प्रणाम याना हःगु दु हानं भगवानया कुशल मङ्गल न्यना हःगु दु, हानं थये धया हःगु दु, “भन्ते ! ० सुप्पवासा न्हे देँ तक ० ।

‘कोलिय पुत्री सुखी ज्जीमा, याउंसे ज्जनेमा, कष्ट धेगु छति हे मज्जेसे काय्मचा ज्जीकेमा ।’

भगवानं थये धाय्मात्रं हे व सुखी जुल, याउंसे ज्जन, वं विना कष्टं काय्मचा ज्जीकल ।

“भन्ते ! थये हे ज्जीमा” धया कोलिय पुत्र भगवानं धेबिज्यागु-यात अभिनन्दन यायां थःगु आसनं वना भगवानयात प्रणाम तथा प्रदक्षिणा याना थःगु छ्ये लिहां बल । कोलिय पुत्रं सुखी, याउंसे ज्जह्य व विना कष्टं काय्मचा ज्जीका च्चंगु ज्जन । थ व खना वेगु मने थये जुल, “आश्चर्य खः, अद्भुत खः, बुद्धया ऋद्धि व वसपोलया तेज ! भगवान् धाय्मात्रं हे थ व सुखी ० जुल ।” व सन्तोष व हर्ष मग्न जुल; वेगु मने तःसकं भक्ति बुया बल ।

अले, सुप्पवासानं थःह्य स्वामीयात सःता धाल, “आर्यपुत्र ! न्यना बिज्याहूँ गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन बिज्याहूँ । बिज्याना जिगुपाखे भगवानया चरणे प्रणाम याना बिज्याहूँ अले वसपोलया कुशल मङ्गल न्यना बिज्याहूँ— भन्ते ! ० सुप्पवासानं भगवानया चरणे शीरं प्रणाम याना हःगु दु हानं भगवानया कुशल मङ्गल न्यना हःगु दु — हानं थथे धैबिज्याहूँ, “भन्ते ! ० सुप्पवासा न्हेदँ तक गर्भं धारण याना च्वन हानं न्हेन्हु तक मूल गर्भं हारे लाना च्वन । आः व सुखी, याउंसे च्वंह्य ० दु । वं न्हेन्हु तक भिक्षुसंघपिन्त भोजनया निर्मित निमन्त्रणा बिया च्वन । भगवानं वैगु निमन्त्रणायात स्वीकार याना बिज्याहूँ ।”

“ज्यू दे” धया कोलिय पुत्र गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतूह्य कोलियपुत्रं भगवानयात धाल, “भन्ते ! ० सुप्पवासां ० थथे धया हल ० भगवानं वैगु निमन्त्रणायात स्वीकार याना बिज्याहूँ ।”

उगु समये मेह्य उपासकं बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपिन्त कन्हेया निर्मित भोजनया निमन्त्रणा बिया वंगु जुया च्वन । उह्य उपासक महामौद्गल्यायनया सेवा टहल याना च्वनीह्य जुयाच्वन । अले भगवानं आयुष्मान महामौद्गल्यायनयात सःता बिज्यात, “न्यं, मौद्गल्यायन गन छिमि उपासक दुगु खः अन हूँ, वना वैत धा, “आवुस ! सुप्पवासां ० आः सुखी याउंसे च्वंह्य ० जुल । उकि वं न्हेन्हु तकया निर्मित भिक्षुसंघपिन्त भोजनया निमन्त्रणा ब्युगु दु । ह्हापां सुप्पवासां न्हेन्हु तक दान थव्यु, वया धुंका छिगु पाः वै ।”

“भन्ते ! ज्यू हवस” धका आयुष्मान महामौद्गल्यायनं भगवान-

यात उत्तर बिया, गन उपासक दुगु खः अन वन; बना उपासकयात धाल, “आवुस ! सुप्पवासांनं निमन्त्रणं क्खुणु दु । ज्ञापां वं दानं थम्पु, वया धुंका छं म्पु ।”

भन्ते ! आर्यं महामौद्गल्यायन ! यदि भोग, जीवित व भद्रा थ्व स्वंगु धर्मं जिगु छुं आपत्ति छपिसं मखंसा सुप्पवासानं हे ज्ञापां न्हेन्हु तक दान थम्पु वया लिपा जि बी ।

आवुस ! भोग व जीवित थ्व निगूया विषये ला जि विश्वास बी फु; तर भद्राया विषये थःन्हं हे बिचाः या ।

भन्ते आर्यं महामौद्गल्यायन ! यदि छपिसं भोग व जीवित थ्व निगू विषये विश्वास बी फःसा सुप्पवासां हे ज्ञापां न्हेन्हु तक दान थम्पु, लिपा जि बी ।

आयुष्मान महामौद्गल्यायनं उह्य उपासकयात सूचं बिया गन भगवान् बिष्याना खंगु खः अन बना बिन्ति यात, “भन्ते ! जि उपासक-यात सूचं बिया वयं धुन । ज्ञापां सुप्पवासां न्हेन्हु तक दान बिह, अनं लिपा नं बीगु जुल । अले० सुप्पवासां न्हेन्हु तक थःगु हे ज्ञातं ज्वरे याना मिमिगु भोजन याकल । थ ह्य मचायात बुद्ध तथा भिक्षुसंघपिनिगु चरणे प्रणाम याकल । आयुष्मान सारिपुत्रं नं व मचायात धेविज्यात, “मच्चा ! ह्यं फुला, छुं कण्ट जा मज्जुला ?”

भन्ते सारिपुत्र ! जि गमे बालाक सुखं क्खने फं ! न्हेदे तक ला जि हियागु थले च्वंञ्चना !

अले कौलिय सुप्पवासां- ए ! जिनि कायनं धर्मं सेकापत्तिनाप खं ज्ञात - (धका) संतोष हर्ष व भद्रां पूर्णं जुल ।

अले भगवानं सुप्पवासायात धैबिज्यात, “मुप्पवास ! थथे हे
छह्म हानं मेह्म काय् योनिला ?”

भगवान ! जितः थज्यापि ह्लय्ह्म काय् दःसां यो ।

थ्व सीका उगु समये भगवानया म्हुत्तं उदानया थुगु शब्द
पिहां वल-

“असातं सातरूपेन, पियरूपेन अप्पियं ।

दुक्खं सुखस्स रूपेन, पमत्तमतिवत्तती”ति ॥

[मभिगुयात भिगुया रूपे, मयोगुयात योगुया रूपे, दुःखयात
सुखया रूपे प्रमत्त मनूतसें समके जुया च्वनी ॥८॥]

६- पराधीनताय् दु ख; स्वाधीनताय् सुख

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान श्रावस्ती मृगार माताया पूर्वाराम प्रासादे
विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये मृगारमाता विशाखायात
कोशलराज प्रसेनजितयाथाय् छुं ज्या दया च्वन । उगु ज्या जुजुं गथे
याय् माःगु खः अथे मयाःगु जुयाच्वन ।

अले मृगारमाता विशाखा उगु बाह्लि इले हे गन भगवान
बिज्याना च्वंगु खः अन वल, अले भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क
फेतुत । छसिलिक्क फेतूह्म मृगारमाता विशाखायात भगवानं थथे धया
बिज्यात, “विशाखा ! थ्व बाह्लि इले गनं वया च्वना ?”

भन्ते ! जितः कोशलराज प्रसेनजीतयाथाय् छुं ज्या दयाच्वन,
व ज्या जुजुं गथे याय्माःगु खः अथे मयाना च्वन ।

श्व सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द
पिहाँ बल-

“सब्बं परवसं दुक्खं, सब्बं इस्सरियं सुखं ।

साधारणे विहञ्जन्ति, योगा हि दुरितक्कमा”ति ॥

[कतःपिनिगु अधीने दुःख हे जक खः; स्वाधीनता सुख हे जक ।

चिच्चिघंगु खं हे कष्ट नैगु, संसारया क्कण्टं छुटे उबीगु कठीन खः ॥९॥]

— ★ —

१०- भद्दिय ! गपाय्सकं सुख ! गपाय्सकं सुख !

थये जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान अनुप्रियाया आन्नवने बिहार याना बिज्याना
च्वन । उगु समये कोलिगोघाया पुत्र आयुष्मान भद्दिय जंगल, वृक्षमूल वा
शून्यागार न्ह्याथायसां वना उदानया थुगु शब्द पिकया च्वनिगु ‘गपाय-
सकं सुख ! गपाय्सकं सुख !!’

गुलि भिक्षुपिसं० आयुष्मान भद्दिययागु० उदानया थुगु शब्द
पिकया च्वंगु ताल कि “गपाय्सकं सुख ! गपाय्सकं सुख !!” न्यना
इमि मती थये च्वन “० आयुष्मान भद्दिय अवश्य मन मदेक ब्रह्मचर्यं
पालन यानाच्वन; थःगु गृहस्थकालयागु राज्य सुख लुमंका हे ० वंगु
म्हुतुं थुगु शब्द पिकया च्वंगु खः “गपाय्सकं सुख ! गपाय्सकं सुख !!”
इपिं भिक्षुपिं भगवानयाथाय वना अभिवादन याना छसिलिक्क फेत्त ।
छसिलिक्क फेत्तपिं भिक्षुपिसं भगवानयात बित्ति यात-

मन्ते ! ० आयुष्मान भद्दिय ० उदानया शब्द पिकया च्वनीगु,

“गपायसकं सुख ! गपायसकं सुख !!” मन्ते आयुष्मान भद्विषं ब्रह्म
 संबु मंभु ब्रह्मचर्यंजसयात पालन यानाचन । यः शु गृहस्थकालया प्राक्
 सुख सुमंका हे ० यया न्हुतुं युगु शब्द पिकया च्वंगु खः, “गपायसकं
 सुख ! गपायसकं सुख !!”

अले भगवानं छद्म भिक्षुयस्त सःता यया विख्यात, “वन वा ।
 जिगुपाखे आयुष्मान भद्विययात धयाम्यु- आवुस भद्विय ! बुद्धं छपिस्त
 सःता च्वन ।”

“मन्ते ! ज्यू हभस्” धका व भिक्षुं भगवानयात लिसः विवह
 गन आयुष्मान भद्विय बुगु खः अन् वन । अले वंत धाल, “आवुस ! बुद्धं
 छपिस्त सःता च्वन ।”

“आवुस ! ज्यू दे” धका आयुष्मान भद्विषं उद्म भिक्षुयात लिसः
 बिया गन भगवान विख्याना च्वंगु खः अन वन अले भगवानयात अभि-
 वादन यना छस्तिनिष्क फेगुत ।

अभिनिष्क फेगुत आयुष्मान भद्विययस्त भगवानं यया विख्यात,
 “भद्विय ! छं० उदानया शब्द पिकया च्वन धाःगु च्व सत्यमु खं खः स
 कि, “गपायसकं सुख ! गपायसकं सुख !! ?”

मन्ते ! खःगु खं खः ।

भद्विय ! छु खना छं च्व उदानया शब्द पिकया च्वनागु ?

मन्ते ! जिगु गृहस्थकालय् राज्य सुख भोग यानाच्वनाबले
 अन्तपुरया बुने नापं कडा पहरा च्वना च्वनीगु । अन्तपुरया पिने नं, देशे
 बुने नं, देशं पिने नं, जनपद (जिल्ला) या बुने नं, जवपदया पिने नं फुक
 यासे पहरा च्वना च्वनीगु । मन्ते ! उगु रूपं पहराया विचे बचे याना

सुखका खोजना खोजना तं जि सर्वा गया.... हानं शंका कया खंखना । किन्तु, युगु समये जि याकःबा हे जंगल, वृक्षमूल वा शून्यागार म्हाबाय् मं अजब अनुद्विग्न, शंका रहित तथा अनुत्सुक जुया शास्त व विश्वस्त चित्तं मेपिसं ब्यूगु दाने सन्तुष्ट जुया विहार यानाखना । भन्ते ! ख्व हे खं कया ० जिगु म्हुतुं उदानया शब्दं पिहीं बैगु खः, "गपायसकं सुखं ! गपायसकं सुखं !!"

ख्व सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया खुगु शब्दं पिहीं बल-

"यस्सन्तरतो न सन्ति कोपा,

इतिभवाभवतं च वीतिवत्तो ।

तं विमतभयं सुखि असोकं,

देवा ननुभवन्ति दस्सनाया"ति ॥

[गुह्यसिके हुने छुं खिति मद्दु, गुह्य लान्न जलामय्य इत्थं बाहं वेधुंफल । उह्य निर्भयी, सुखी हानं शोक रहित अनुद्विग्नस्त देवतापिसं नं ह्यसीके फणखु ॥१०॥]

स्वंगूगु वर्ग

नन्द वर्ग

१- भिक्षुपि सुनापं छुं खं मल्लाः

थथे जिं न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान श्रावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना चवन ।

उगु समये सुं भिक्षु भगवानया नापं हे आसन याना शरीर तप्यंका फेतुना चवन । वं थःगु पूर्व कर्मया फलस्वरूप उत्पन्न जूगु तीक्ष्ण व हीसे च्वंगु दुःखयात स्मृतिमान जुया शान्त चित्तं सहयानाचवन ।

भगवानं व भिक्षुयात नापं हे आसन याना ह्य तप्यंका थःगु पूर्व कर्मया फलस्वरूप उत्पन्न तीक्ष्ण व हीसे च्वंगु दुःखयात स्मृतिमान जुया शान्त चित्तं सहयाना च्वंगु खन । व खना उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहां वल-

“सब्बकम्मजहस्स भिक्खुनो,

धुनमानस्स पुरे कतं रजं ।

अममस्स ठितस्स तादिनो,

अत्थो नत्थि जनं लपेतवे”ति ॥

[गुह्य भिक्षुं थःगु सारा कर्मयाना बिल, गुगु ह्यापा प्राप्ता जूगु रजयात हटे यानाच्चनी । अहङ्कार भावं रहित जूह्य बैत सुनापं छुं धाय्-माःगु ल्यनी मखु ॥११॥]

२- आयुष्मान नन्द अहंत् जूगु

थथे जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवानया चिरिमांया पत्तिया किजा नन्दं गुलि भिक्षुपिन्त थथे धाल, “आवुस ! जि मंमदु मंमदु ब्रह्मचर्य्यव्रतयात पालन याना च्चना; जि थःगु ब्रह्मचर्य्ययात पालन याये मफु; शिक्षा तोता जि गूहस्थ जूवने ।”

अले छह्य भिक्षुं गन भगवान बिज्याना उवंगु छः अन वना भगयानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतुह्य उह्य भिक्षुं भगवानयात धाल, “मन्ते ! भगवानया चमाकुया पत्तिया किजा आयुष्मान नन्दं गुलि भिक्षुपिन्त थथे धया जुल, “आवुस ! जि मंमदु मंमदु ब्रह्मचर्य्यव्रत पालन यानाच्चना । जि थःगु ब्रह्मचर्य्ययात पालन याये मफु; शिक्षा तोता जि गूहस्थ जूवने ।”

अले भगवानं छह्य भिक्षुयात सःतल, “न्ये, जिगु पाखे वना नन्दयांत धा “आवुस नन्द ! छपिन्त बुद्धं सःताच्चन ।”

“मन्ते ! ज्यू हवस” धका व भिक्षुं भगवानयात उत्तर बिया गन नन्द दुगु छः अन वना धाल, “आवुस नन्द ! छपिन्त बुद्धं सःता बिज्यात ।”

“आवुस ! ज्यू दे” धका आयुष्मान नन्दं उह्म भिक्षुयात लिसः
बिया गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः, अन वना अभिवादन याना
छसिलिक्क फेतुत ।

छसिलिक्क फेतूह्म आयुष्मान नन्दयात भगवानं धया बिज्यात,
“नन्द ! छु सत्य खःला कि छं गुलिं भिक्षुपिन्त थथे धया जुल हँ जिं
मंमदु मंमदु ब्रह्मचर्य्यव्रत पालन याना च्वना, जिं थःगु ब्रह्मचर्य्यव्रत पालन
याये मफु । शिक्षा तोता जि गृहस्थ जूवने ।”

खः भन्ते ! सत्यगु खं खः ।

नन्द ! छं मंमदु मंमदु ब्रह्मचर्य्यव्रत छाया पालन यानाच्वना ?
थःगु ब्रह्मचर्य्य छाया पालन याये मफुगु ? शिक्षा तोता छाया गृहस्थ
जूवनेगु इच्छा यानागु ?

भन्ते ! जिगु छें पिहाँ वयाबले शाक्यानी जनपद कल्याणी सं
फँफँ तथा जिपाखे स्वया धाःगु दु, “प्रिय ! याकनं लिहां वा ।” भन्ते वहे
लुमंगुलिं ब्रह्मचर्य्य पालन यावेगुली असमर्थ जुया च्वना । जि थ्व व्रत
पालन याये मफु, शिक्षा तोता गृहस्थ जूवनेगु जिगु इच्छा जुया च्वन ।

अले भगवानं आयुष्मान नन्दया बोहले ह्लाः तथा गथे बलवानह्म
पुरुषं कयकुंगु ह्लाः चकंकेगु अले चकंगु ह्लाः कयकुंकेगुथें जेतवने
अन्तर्धान जुया तार्वतिस देवलोके प्रकट जुल । उगु समये देवेन्द्र शक्रया
सेवाय न्यासःह्म अप्सरा वया च्वंगु खः, गुपिं बखुंया तुतिथें कोमल व
सुन्दर जू । ईपिं क्यना भगवानं नन्दयात आमन्त्रित याना बिज्यात,
“नन्द थुपिं० अप्सरापिं खं ला ?”

खं भन्ते !

नन्द ! अथे जूसा छे छु विद्याः याना- शाक्यानी० जनपद
कल्याणी आपाः बांला व स्वये यहनु लाकि थुपि० अप्सरापि ?

भन्ते ! गथे ह्नाय् ह्नाय्पं खरुं ह्य, नवो ह्य, गंसी ह्य माकः खः
अथे हे शाक्यानी जनपय कल्याणी ध्व० अप्सराया न्होने उधी; व थुमिगु
न्होने छगू कला नं महु । गुगु कथं नं तुलना यायेषाय् महु ।

नन्द ! विद्यास याः, थुपि न्यासः ह्य अप्सरापि छन्त बुजे याना
बीगु जिगु जिम्मा जुल । आः छे मन तथा ब्रह्मचर्य्यं पालन था ।

भन्ते ! यदि थुपि न्यासः ह्य अप्सरा जितः बिले याना बीगु
जिम्मा जूसा जि अवश्य मन तथा ब्रह्मचर्य्यं व्रत पालन याये ।

अले भगवानं आयुष्मान नन्दयात लप्पू उचना० तावतिंसे देवत्सीके
अन्तर्धान जुया जेतवने प्रकट जुया बिज्यात ।

भिक्षुपिसं न्यन- भगवानया चप्पाजु पत्तिया किजा आयुष्मान नन्दं
अप्सरापिनिगु निर्मित ब्रह्मचर्य्यं पालन याना च्चन । हानं भगवानं स्वयं
इपि न्यासः ह्य अप्सरा वयात बीगु जिम्मा कया बिज्यात । अले आयुष्मान
नन्दया पासापि भिक्षुपिसं वयात धयाहल, “खः बांलागु उथा ला यात !
बांलाक दां मुंका जुल- नन्दं अप्सरापिनिगु निर्मित ब्रह्मचर्य्यया ज्याला
बिया च्चन, दां मुंका च्चन० ।”

आयुष्मान नन्दं थः पासापिसं थुगु प्रकारं ध्याथू नकलं हानं
तन्वेकूगु नं छुं मभि मतासे बांलाक मन तथा तपश्चरण व आत्मे संघम
याना याकनं हे उगु परम ब्रह्मचर्य्यया फल धर्म-साक्षात्कार थात । थन हे
लाभ याना काल । गुकिया निर्मित कुल पुत्रापि छे तोता प्रव्रजित उधीगु
खः । वया जाती क्षीण उधीधुकल । ब्रह्मचर्य्य-वास सफल उधीधुकल ।

गुगु याये माःगु खः व याये धुंकल । “श्वयां लिपा मेगु छुं याये माःगु मन्त” श्व सीका काल । आयुष्मान नन्द अर्हत्पिं मध्ये छह्य जुल ।

अले, सुं देवता० चा बितय् ज्वाका तेज पिकया सारा जेतवन यच्चुका गन भगवान दुगु खः, अन वन अले वसपोलयात प्रणाम याना छसिलिक्क दं वन । छसिलिक्क दना उह्य देवतां भगवानयात थथे धाल, “भन्ते ! भगवानया चमाजु किजा आयुष्मान नन्द क्षीणाश्रव जुया थन हे चेतो विमुक्ति, प्रज्ञा विमुक्तियात सीका उकियात साक्षात् याये धुंकल ।

भगवानं नं स्वयं खंका बिज्यात— नन्द क्षीणाश्रव जुया चेतो-विमुक्ति, प्रज्ञा-विमुक्तियात सीका उकिया साक्षात्कार याये धुंकल ।

अले आयुष्मान नन्द उगु रात्री वंका गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतूह्य आयुष्मान नन्द भगवानयात बित्ति यात, “भन्ते ! उं पि न्यासःह्य अप्सरात दिले याना बीत गुगु भगवानं जिम्मा कया बिज्यागु खः व तोता बिज्याहुँ; जितः आः उकिया आवश्यकता मन्त ।”

नन्द ! जि नं थःगु चित्तं सीके धुंगु खः — नन्द क्षीणाश्रव जुया थन हे चेतो-विमुक्ति, प्रज्ञा-विमुक्तियात सीका उकियात साक्षात्कार याये धुंकल । देवतां नं वया जितः धया वन, “भन्ते ! ० आयुष्मान नन्द क्षीणाश्रव जुया थन हे चेतो-विमुक्ति, प्रज्ञा-विमुक्तियात सीका उकियात साक्षात्कार याये धुंकल ।” नन्द ! गुगु समये छं सांसारिक आशक्तियाकें मुक्त जुल, उबले हे जि जमानीं छुटे जुल ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुनुं उदानया थुगु शब्द पिहां वल—

“यस्स मित्तिण्णो पङ्को, महितो कामकण्टको ।

मोहकखर्यं अनुप्पत्तो, सुखदुक्खेसु न वेधति स भिक्खू”ति ॥

[गुह्य ध्याचलं पार उब्धी धुंकी, गुह्यसिर्न कामवा कं तोथुली,
मोह क्षय याये धुंकी, हानं सुखे, दुःखे लिप्त उब्धीमखु, व हे सज्जा भिक्षु
खः ॥२॥]

३- वग्गुमुदा खुसी सिथे च्वंप्पि भिक्षुपिनि बाखं

अथे जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान् श्रावस्ती अनाथपिण्डिकया जेतवन आरामे
विहार याना बिज्याना च्वन ।

उगु समये आयुष्मान् यशोज न्यासःह्य भिक्षुपिलिसे भगवान्
वर्शन यायेत् श्रावस्ती वया च्वंगु खः । आगन्तुक भिक्षुपि निवासी भिक्षुपि
नाप मिले जुजु च्वनेगु स्थान स्वस्वं तथा पात्र चीवर बिधाः यायां
ततःसकं हाला च्वन ।

अले भगवानं आयुष्मान् आनन्दयात् सःत्त बिज्यात् । “आनन्द !
अथ कालाकुसु शब्द गथे - मानों न्यात्तइपितं न्यालाना च्वंगुखें ?”

अन्ते ! आयुष्मान् यशोज न्यासःह्य भिक्षुपि लिसे भगवान्
वर्शन यायेत् श्रावस्ती वया च्वन । आगन्तुक भिक्षुपि निवासीभगवान् मिले
जुया च्वनेगु थाय् सोत्तों पात्र चीवर बिधाः यायां हाला च्वंगु खः ।

आनन्द ! अथे जुसा जिगुपाखें इपि भिक्षुपिन्त वया अयु-आयुष्मान्-
पिन्त बुद्धं सःत्तल ।

“भन्ते ! ज्यू हवस” धका आयुष्मान आनन्दं भगवानयात लिसः बिया गन ईपि भिक्षुपिं दुगु खः अन वना इमित धाल, “आयुष्मानपिन्त बुद्धं सःता बिज्यात ।”

“आवुस ! ज्यू दे” थका ईपि भिक्षुपिसं आयुष्मान आनन्दयात लिसः बिया गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन वषा भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत ।

छसिलिक्क फेतुपिं ईपि भिक्षुपिन्त भगवानं धया बिज्यात, “भिक्षुपिं ! छिमिसं थथे कालाकुलु शब्द छाया यानागु, मानों न्यालाइपिसं न्या लाःथे ?”

भगवानं थथे धाय्त्रं आयुष्मान यशोजं धाल, “भन्ते ! थुपि न्यासःह्य भिक्षुपिं भगवानया दर्शन यायेत श्रावस्ती वोगु खः । आगन्तुक भिक्षुपिं निवासीय भिक्षुपिनाप मिले जुया च्वनेत थाय् संःसों वथे हे पात्र चीवर बिचाः यायां हाला च्वंगु खः ।

हुं भिक्षुपिं, जिं छिमित वनेत धया च्वना । जिनाप छिपिं च्वनेमते ।

“भन्ते ! ज्यू हवस” धका धया ईपि भिक्षुपिसं भगवानयात लिसः बिया आसनं दन । हानं भगवानयात अभिवादन नामा प्रदक्षिणा याना थःगु आसनं दना पात्र चीवर कया वज्जी जनपदपाखे चारिकाया निर्मित न्हात वज्जी जनपदे चारिका यायां क्रमशः गन वग्गुमुदा खुसी खः अन थ्यंक वन । वग्गुमुदा खुसीया सिथे लपतेयागु कुटी दयेका, अन वर्षावासया निर्मित च्वन ।

वर्षावास तये धुंका आयुष्मात यशोजं भिक्षुपित सःतल, “भिक्षुपिं !

कीमु हित इच्छा याइह्य हानं कृपालु भगवानं तःसकं दया तथा कीत
छववा हल. आः कीर्पि अथे च्वनेमाः गुकिं याना भगवान संतुष्ट ज्वी ।”

“आवुस ! ज्यू दे” धका भिक्षुपिसं आयुष्मानयात लिसः बिल ।
अले इपिं भिक्षुपिं तःसकं सचेत जुया थःगु क्लेशयात ब्रवे याना तःसकं
संयम यानाच्वन । उगु हे बर्षावासे स्वंगुलिं बिद्या साक्षात्कार याना काल ।

अले भगवान श्रावस्ती न्ह्यात्तले च्वना वंशालीपाखे चारिकाया
निर्मित् बिज्यात । चारिका यायां क्रमशः गत्त वंशाली खः अन ध्यन ।
अन भगवान वंशाली महावने कूटागारशालाय विहार याना बिज्यात ।
अन भगवानं थःगु चित्तं वग्गुमुदा खुसीया सिथे च्वना च्वंपिं भिक्षुपिनिगु
बिषयय् फुक्क खं सीका आयुष्मान आनन्दयात सःता बिज्यात, “आनन्द!
उगु दिशाय् जितः आलोक उत्पन्न जुल, प्रकाश उत्पन्न जुल, गुगु दिशाय्
वग्गुमुदा खुसीया सिथे च्वना च्वंपिं भिक्षुपिं विहार यानाच्वन । आनन्द !
वग्गुमुदा खुसीया सिथे च्वना च्वंपिं भिक्षुपियाय् दूत छ्व - आयुष्मान-
पिन्त बुद्धं सःता च्वन; बुद्धं छ्वपिं नापलायेगु इच्छा याना च्वन ।”

“मन्ते ! ज्यू हवस” धका आयुष्मान आनन्दं भगवानयात लिसः
बिया छह्य मेह्य भिक्षुयाथाय् वना घाल, “आवुस ! वग्गुमुदा खुसीया
सिथे च्वनाच्वंपिं भिक्षुपियाय् वना धा- आयुष्मानपिन्त बुद्धं सःता च्वन,
बुद्धं छलपोलपिं नापलायेगु इच्छा यानाच्वन ।”

“आवुस ! ज्यू दे” धका व भिक्षुं आयुष्मान आनन्दयात लिसः
बियालि गये बल्लाह्य पुरुषं कयकुंका तःगु ह्लाः चककेगु व चकमु ह्लाः
कयकुंकेथे - महावनया कूटागारशालाय अन्तर्धानं जुया वग्गुमुदा खुसीया
सिथे इपिं भिक्षुपिनि न्होने प्रकट जुल ।

अले व भिक्षुं वग्गुगुदा खुसीया सिथे च्वापि भिक्षुपिन्त धाल,
 “आयुष्मानपिन्त बुद्धं सःता बिज्यात, बुद्धं छलपोलपि नापलायेगु इच्छा
 याना बिज्यात ।”

“आवुस ! ज्यू दे” धका इपि भिक्षुपिसं व भिक्षुयात लिसः
 बिया थःगु देरां दना पात्र चीवर कया - वग्गुमुदा खुसीया सिथे अन्तर्धान
 जुया महावनया कूटागारशालाय् भगवानया न्होने प्रकट जुल ।

उगु समये भगवान प्यंगूगु समाधी लीन जुया बिज्याना च्वन ।

अले इपि भिक्षुपिनि मती थथे लुल, “भगधान थुगु समये गुगु
 ध्याने बिज्याना च्वन ?” इमिसं फट्ट सीका काल “भगवान थुगु समये
 प्यंगूगु ध्याते लीन जुया बिज्याना च्वन ।

आयुष्मान आनन्द चाह्लसिया ह्लापांगु याम बित्ते ज्वीका आसनं
 दना चीवर बोहले पाछाया भगवानयाथाय् ह्लाः बित्ति याना धाल,
 भन्ते ! चाह्लसिया छगूगु याम नं वन; आगन्तुक भिक्षुपिं ह्लाचःनिसें हे
 वया फेतुना च्वन; थुपिं आगन्तुक भिक्षुपिन्त भगवानं कुशल क्षम याना
 बिज्याहुं ।

आयुष्मान आनन्दं थथे धाःसां भगवान सुम्क च्वना बिज्यात ।

निकोगु पटके बिचेयागु याम पुलेवं आयुष्मान आनन्द आसनं दना
 चीवर बोहले पाछाया भगवानयापाखे ह्लाः बित्ति याना धाल, ‘भन्ते !
 चाह्लसिया निगूगु याम नं वन; आगन्तुक भिक्षु ह्लाचःनिसें फेतुना च्वन;
 थुपिं आगन्तुक भिक्षुपिन्त भगवानं म्हंफु मफु न्यना बिज्याहुं ।

निकोगु पटके नं भगवान सुम्क च्वना बिज्यात ।

स्वकोगु पटके लिपायागु याम नं पुलेवं आयुष्मान आनन्द आसनं

दना चीवर छत्रे बोहले पाछाया भागवानयापाखे ह्याः ब्रिन्ति याना धाल,
 “भन्ते ! चाह्लसिया लिपायागु याम नं बिते जुल सूर्य पिहां बल, आगन्तुक
 भिक्षु ह्याचःनिसें फेतुना च्चंगु दु; श्रुपि आगन्तुक भिक्षुपिन्त भगवानं
 म्हंहु मफु न्यना बिज्याहें ।”

अले उगु समाधि दना भगवानं आयुष्मान आनन्दयात सःता
 बिज्यात, “आनन्द यदि छं स्यूगु जूसा आः नं छं घाइमखु । आनन्द !
 जि व श्रुपि फुक्क भिक्षुपि न्यासःम्हं प्यंगुगु ध्याने लीन जुया च्चनागु छः ।

श्रुफियात सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द
 पिहां बल—

“यस्स जितो कामकण्टको,
 अक्कोस्सो च वधो च बन्धतं च ।
 पब्बतो व सो ठितो अनेजो,
 सुखसुक्खेसू न वेधती स भिक्खू”ति ॥

[गुह्यसैं कामरूपी कें, क्रोधरूपी हिंसा, फुक्कयात त्याका काइ व
 पर्वतर्यें अचल उबी, उह्य भिक्षुयात सुख व दुःखं सते याइमखु ॥३॥]

— ★ —

४— मोहयात क्षय याना भिक्षु स्थिर व शान्त जुया बनी
 वये जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान भावस्ती अतावपिच्छिका जेतवन आरामे
 विहार याना बिज्याना च्चन । उगु समये आयुष्मान सारिपुत्र भगवानया-
 चाम् सत्तिक हे आसन याना ह्य तप्यंका स्मृतिमान जुया फेतुना च्चंगु जुल ।

भगवानं आयुष्मान सारिपुत्रयात् नापं हे अथे आसन याना ह्य
तप्यंका स्मृतिमान जुया च्वंगु खन ।

थ्व खना भगवानया म्हुतुं उगु समये उदानया थुगु शब्द पिहाँ वल-

“यथा पि पब्बतो सेलो, अचलो सुप्पतिट्टितो ।

एवं मोहक्खया भिक्खु, पब्बतो व न वेधती”ति ॥

[गथे गुगुं पर्वतया ल्वहँ, अचल जुया गाडे जुया च्वनी, अथे हे
मोहयात् क्षय याना भिक्षु स्थिर व शान्त जुया च्वनीं ॥४॥]

५- मौद्गल्यायनया ‘कायगतासति’ भावना

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान श्रावस्ती अनाथपिण्डिकया जेतवन
आरामे विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये आयुष्मान महामौद्ग-
ल्यायन भगवानया नापं हे आसन याना ह्य तप्यंका ‘कायगतासति’ स लीन
जुया च्वंगु खन ।

थ्व खना उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहाँ वल-

“सति कायगता उपट्टिता,

छसु फस्सायतनेसु संवृतो ।

सततं भिक्खु समाहितो,

जञ्जा निब्बानमत्तनो”ति ॥

[“कायगतासति” उपस्थित जुया, खुगू स्पर्श आयतन संयत
जूसा, भिक्षु सदा नं ध्यानय् मग्न जूसा, निर्वाण वैत थःगु हे धका
सीकि ॥५॥]

६- पिलिन्दवच्छं भिक्षुपिन्त 'चण्डाल' धका सःतीगु
थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवानं बेलुवनया कलन्दकनिवापस विहार याना
बिज्याना च्वन ।

उगु समये आयुष्मान पिलिन्दवच्छं भिक्षुपिन्त चण्डाल धका
सःतीगु जुया च्वन ।

अले गुल्ल भिक्षु भगवानं गन बिज्याना च्वंगु छः अन वना
भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतुपि इपि
भिक्षुपिसं भगवानयात धाल. "भन्ते ! आयुष्मान पिलिन्दवच्छं भिक्षुपिन्त
चण्डाल धका सःता च्वनीगु ।"

अले भगवानं छह्य भिक्षुयात सःता बिज्याना धाल, ' हूं
आयुष्मान पिलिन्दवच्छयात जिगु पत्थे ओष्पु-आवुस ! बुद्धं छपिन्त
सःता च्वन ।'

"भन्ते, ज्यू हवस" धका व भिक्षुं भगवानयात लिसः बिया गन
आयुष्मान पिलिन्दवच्छ च्वना च्वंगु छः अन वना धाल, "आवुस ! बुद्धं
छपिन्त सःता बिज्यात ।"

"आवुस ! ज्यू वे" धका आयुष्मान पिलिन्दवच्छं व भिक्षुयात
लिसः बिया गन भगवान बिज्याना, च्वंगु छः अन वना छसिलिक्क फेतुत ।

छसिलिक्क फेतुह्य आयुष्मान पिलिन्दवच्छयात भगवानं धया
बिज्यात, "वच्छ ! छु थ्व सत्यमु खं त्वःला कि छं भिक्षुपिन्त चण्डाल
धका सःतीगु ?"

खः भन्ते ।

अले भगवानं आयुष्मान् पिलिन्दवच्छया पूर्वजन्म पाखे बिचार
 याना भिक्षुपिन्त न्यंका बिज्यात, "भिक्षुपि ! छिपि वच्छ भिक्षुं छुं धाल
 धका मभिं तायेमते । वच्छ भिक्षुं छुं द्वेषं छिमित चण्डाल' धका सःतूगु
 मखु । भिक्षुपि ! वच्छ न्यासःगु जन्मनिसँ ब्राह्मणया कुले जन्म कया
 च्वंहा खः । उकिं चण्डाल शब्द वया म्ये आपालं जिना च्वने धुंकल ।
 उकिं हे वं सदानं भिक्षुपिन्त चण्डाल धका सःतूगु खः ।"

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द
 पिहां वल-

"यम्ही न मायः वसती न मानो,
 यो वीतलोभो अममो निरासो ।
 पनुण्णकोधो अभिनिब्बुत्तो,
 सो ब्राह्मणो सो समणो स भिक्खू"ति ॥

[गुह्यसिके न माया (छल) दइ न अभिमान, गुह्य निलोभ तथा
 स्वार्थ व तृष्णां रहित ज्वी, गुह्य क्रोधं रहित व शान्त ज्वी, व हे ब्राह्मण,
 व हे श्रमण, व हे भिक्षु खः ॥६॥]

७- महाकाश्यपयात् देवेन्द्रं पिण्ड दानं व्यूगु

थये जि न्यनागु वु ।

छगू समये भगवान राजगूहया फलन्दक निवापस विहार याना
 विज्याना च्वन । उगु समये आयुष्मान महाकाश्यप पिप्पलिगुहाय विहार
 याना च्वन । वसपोलं न्हेन्हु तक निरोधसमापत्ति छगू आसन याना समाधी

रक्षणा विज्यात । अले न्हेणु बिते उब्धीं उगु सन्नाधि वन । सन्नाधि वना आयुष्मान महा कारश्यं थये बलीं स्त्रीकल, “जि रत्तागुह्य पिण्डाचरण याः वने ।”

उगु समये न्यासःह्य देवता आयुष्मान महाकारश्यपयात भिक्षा बीत उत्सुक जुया वं वल ।

आयुष्मान महाकारश्यं उं पि देवतापिन्त तोता सुय क्लापनं बीवरं पुना पात्र बीवर ज्वना राजगुह्य भिक्षाटनया निर्मित पिहीं जिज्यात ।

उगु समये देवेन्द्र शक्र आयुष्मान महाकारश्यपयात पिण्डपात बीगु इच्छां थाज्याकमिया रूप धारण याना थाज्या याना ज्वन । असुर कन्या सुजाता तुकी का थना ज्वन ।

अले आयुष्मान महाकारश्यप राजगुह्य छसिकथं पिण्डाचरण यायां गन देवेन्द्र शक्रया छे छः अन ध्यन ।

देवेन्द्र शक्रं आयुष्मान महाकारश्यपयात तापालंनिसे बिज्याना चंगु खना थःगु छे हुने वना हलिचाय् उवंगु जा पात्रय् थना पिण्ड वान बिल । उगु पिण्डपातय् अनेक प्रकारयागु व्यञ्जन व थ्ये हुगु जुल ।

अले सहाकारश्यपया मती थये लुल, “थ्व सु छः, थपाय्सकं तेजस्वीये उब्हा ?” आयुष्मान महाकारश्यं फट्ट सीकल । “ए ! थ्व देवेन्द्र शक्र छः ।” थ्व थये धका सीका वसपोलं देवेन्द्र शक्रयात धया बिज्यात, “शक्र ! गुगु याये धुंकूगु स्वाल, हानं थये नबले यायेमते ।”

भन्ते कारश्यप ! जि नं पुण्य यायेगु इच्छा हु, जित्तः नं पुण्य कमाई याम्येगु इच्छा हु ।

अले देवेन्द्र शक्रं असुष्मान महाकारश्यपयात प्रणाम व प्रवक्षिन्वा याना आकतो थाहीं वना क्वया अन स्वकी तक उवाक्या थ्व शक्य धाल-

“अहो काश्यप स्थविरयात बियागु थुगु दान गुलि महत्व दु ! ० गुलि महत्व दु !! ० गुलि महत्व दु !!!”

भगवानं अलौकिक दिव्य श्रोतं देवेन्द्र शक्रयागु ० उदान ० ताल ।
थ्व सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द
पिहां बल-

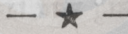
“पिण्डपातिकस्स, भिक्खुनो

अत्तभरस्स अनञ्जपोसिनो ।

देवा पिहयन्ति तादिनो,

उपसन्तस्स सदा सतीमतो”ति ॥

[पिण्डपातयाके थःगु निर्वाह याइह्म, मेपिं स्वैत नं पोसय् याइ
मबुह्म, शान्त व स्मृतिमान भिक्षु खना देवतापिन्त नं लोभ ज्वी ॥७॥]

८- कि धार्मिक कथा, कि उत्तम मौन भाव

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान श्रावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे
विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये भिक्षाटनं लिहां वया भोजन
सिधेका करेरी सम्मेलन गृह्य् छथासं मुना च्वंपिं भिक्षुपिनि थथे खँ जुल-
“आवुस ! पिण्डपातिक भिक्षु भिक्षाटन याइगु समये दिना दिना
बांबांलागु रूप स्वया च्वनीगु ० मधुर शब्दत न्यना च्वनीगु, ० सुगन्ध
नंतुना च्वनीगु ० साःसाःगु भोजन नइगु ० नाइस्य च्वंगु मधुर स्पर्श याना
च्वनीगु । आवुस ! पिण्डपातिक भिक्षु भिक्षाटन वनीगु सन्धे लोकया

काखें सत्कार = आदर = सम्मान पूजा व प्रतिष्ठा पूरा जू । अथे जूगुलि आवुस ! कीपि नं पिण्डपातिक ज्वी नु । कीसं नं विना विना सुन्दर रूप स्वयं० मधुर शब्दत ज्वने, ० सुगन्धत मतुने० साःसःगु भोजन नये, नाइसे ज्वनु स्पर्श यत्नं ज्वने । कीसं नं भिक्षाटन यत्ना लौक्या काखें सत्कार = आदर = सम्मान पूजा व प्रतिष्ठा प्राप्त याये ।”

अले भगवान सन्ध्याइले ध्यानं बना, गन करेरी सम्मेलन गृह खः अन बिज्यात । बिज्याना लाया तःगु आसने फेतुना बिज्यात । फेतुना भगवानं भिक्षुपिन्त सःता धया बिज्यात, “भिक्षुपि ! छिपि थन ज्वना छु ज्ञाना ज्वना, गुगु खंय लगे जुया ज्वना ?”

भन्ते ! भिक्षाटनं लिहाँ वया भोजन याये धुंका करेरी सम्मेलन भूह्य छयासं मुना ज्वनापिनि जिमि थये खं जुया ज्वन—“आवुस ! पिण्डपातिक भिक्षु भिक्षाटन वनीगु समये विना विना सुन्दर रूपत स्वया ज्वनीगु० उकि आवुस ! कीपि नं पिण्डपातिक० ।” भन्ते ! जिपि थये खं ज्ञाना ज्वनागु छिपि बिज्यात ।

भिक्षुपि ! श्रद्धापूर्वक छे तोता प्रव्रजित जूपि छिपि कुलपुत्रपिसं ज्य्या—यज्यागु खंय व्वाय् ज्वीगु उचित मजू । भिक्षुपि ! छयासं ज्वनेबले छिमिसं तिगू हे ज्या यायेमाः (१) कि धार्मिक बाखं (२) कि उत्तम मोन भाव ।

ज्व लीका उगु समये भयवानया मृतुं उवाग्या धुगु शब्द पिहाँ बल—

“पिण्डपातिकस्स भिक्खुनो,

अत्तभरस्स अनज्जपोसिनो ।

वेना पिहयन्ति सादिनोः

नो चे सद्दिसिलोकनिस्सितो"तिः

[अत्रांसात् यथा प्राप्तं यन्मुमुक्षुः इच्छां विना, मुमुक्षुः पिण्ड-
पातिकं जीवी, यतः निर्वाहं यान्ति कतः कित्तं पोसस्सं साइं सन्नु, केव्वापिण्डं
नं संमुत्तुहां यइ ॥८॥]

६— किं धार्मिक कथा किं त उत्तम मौन भाव

यथे जि न्यनागु दु ।

एगु समये भगवान् आचरन्ती अस्सथपिण्डकय्यं जेतवन्तं भावये
विहारं यान्ति विज्जानां ज्वनः । उगु समये भिज्जटनं लिहं यथाः कोइ
सिधेका करेरी सम्मेलनं गृह्यं छयासं मुना फेतुना च्वंपि भिक्षुपिण्डं विधि
यथे खं जुस— “अज्जस ! सु उय्यं सा ? सुमां छु ज्जा सक्कात्तः गु दु ?
छु शिल्प दकले बांला ?”

गुलिसिनं धाल— धनुषका ज्जा दकले ज्जू ।

गुलिसिनं धाल— किसी० सल० रक्कया ज्जा फुक्क ज्जा शिल्पया सिबे
बांला ।

गुलिसिनं धाल— तलवारं भालाया ज्जा दकले बांलागु ज्जा खः ।

गुलिसिनं धाल— हस्तरेखाया ज्जा फुक्क ज्जा सिबे बांला ।

गुलिसिनं धाल— श्याः खाय्गु ज्जा फुक्क ज्जा सिबे बांला ।

गुलिसिनं धाल— सङ्खानं सिप्य (श्याः ज्जा) फुक्क ज्जा सिबे बांला ।

गुलिसिनं धाल— ज्वये, ज्वनेभ्याम्नु ज्जा फुक्क ज्जा सिबे बांला ।

गुलिसिनं धाल- कविता विनेगु ज्या कुक्क ज्या सिबे बांला ।

गुलिसिनं धाल- मूठगु तर्क धाय्गु ज्या० बांला ।

गुलिसिनं धाल- वं नापी याव्गु तथा पहिबान ज्या० बांला ।

इपि भिक्षुपिनि एव खं यथे जुयावं ज्ञान ।

अले भगवान् सन्ध्याइले समाधि बना० म्यना विज्यात,
“भिक्षुपि ! छु खं ज्ञाना च्वना ?

मन्ते ! भिक्षाटनं लिह्मां बया० जिमि खं ज्ञाना च्वनागु भगवान्
विज्यात ।

भिक्षुपि ! श्रद्धापूर्वकं छे तोता प्रव्रजित छिपि कुलपुत्रपिम्त यज्या
यज्यागु खं ज्ञानं ज्ञीगु उचित मजू । भिक्षुपि ! छ्वासं मुना च्वनेबले
झिमिसं निगू हे जक ज्या याव्माः । कि धार्मिक कथा कि त उत्तम
मौनभाव ।

एव सीका उगु समवे भगवानया म्हुतुं उवाचवा वुगु शब्द पिह्मां
बस-

‘असिप्पजीवी लहु अत्थकामो,
यतिन्द्रियो सब्बधि विप्पमुत्तो ।
अनोकसारी अममो निरासो,
हित्वा मानं एकचरो स भिक्खू’ति ॥

[किना शित्वं म्बाना च्वनीह्म, अत्थेच्छ, धरेन्द्रिय, बिलकुल
स्वच्छम्बह, छे तोदूह, स्वाचं च तृष्णा रहितह्म, मारयाते नष्ट छष्ट
याना भिक्षु वाकःवा वनी ॥९॥]

१०- अनाशक्ति हे मुक्ति-मार्ग खः

थये जि न्यनागु वु ।

छगू समये भगवान उरूवेलाय् नैरञ्जना खुसीया सिथे बोधिबृक्ष सिमाया क्वस्सं बुद्धत्व प्राप्त यानाकथं विहार याना विज्याना च्वन । उगु समये भगवान छगू हे आशने फेतुना न्हेन्हु तक विमुक्ति सुख अनुभव याना च्वना बिज्यात । अले उगु सप्ताह विते ज्वीका भगवान समाधि दना बुद्ध चक्षुं संसारे स्वया बिज्यात । बुद्ध चक्षुं संसार स्वया विज्या-बले भगवानं संसारे च्दं पि प्राणीं पि अनेक सन्तापं सन्तप्त जुया च्वंगु तथा राग, द्वेष, मोहया मि च्याना च्वंगु खन ।

थ्व खना उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहांवल -

“अयं लोको सन्तापजातो,
पस्सपरेतो रोगं वदति अत्तनो ।

येन येन हि मञ्जति,
ततो तं होति अञ्जथा ॥

अञ्जथाभावी भवसत्तो लोको,
भवपरेतो भवमेवाभिनन्दति ।

यदभिनन्दति तं भयं,
यस्स भायति तं दुक्खं ।

भवविप्पहानाय खो पनिदं ब्रह्मचरियं वुस्सति ॥

“ये हि केचि समणा वा ब्राह्मणा वा भवेन भवस्स विप्प-

मोक्खमाहंसु, सब्बे ते अविप्पमुत्ता भवस्मा'ति वदामि । ये वा पन केचि समणा वा ब्राह्मणा वा विभवेन भवस्स निस्सरणमाहंसु, सब्बे ते अनिस्सरा भवस्मा'ति वदामि ।

उपाधि हि पटिच्च दुक्खमिदं सञ्जोति, सब्बुपादानक्खया नत्थि दुक्खस्स सम्भवो । लोकमिजं पत्तसि; पुभू अक्किञ्चय्य परेता भूता भूतारता अपरिमुत्ता; ये हि केन्वि भवसंनत्तभाय सब्बे ते भुत्ता अनिञ्चा दुक्खा विपरिणामधम्मा ति ।

“श्व संसार संतप्य व पीडा जाया च्चंनु खः, गुह्यसं श्व धःनालां काइ वंत दुःख हे एक प्राप्त उवी । गुह्यसितके श्व भान दे व संसारयाके अनाशक्त जुयाचवनी, अख संख्जे उवीपि संसारे जन्म कया धन हे धाना च्चनी ॥

“जव उगु भययात संका काइ; गुह्यसित श्व दुःख खना च्चइ, अले व श्व संसारयात मवेका व्हेत ब्रह्मचर्यं पालन यायगु स्वइ ॥

“गुह्य श्रमण ब्राह्मण संसारया मोमपात भोगे धाना हे शान्ति प्राप्त उवीगु खं कनी, उपि फुकं संसारं मुक्त उवी मखु- यवे जि धया ।

“गुह्य श्रमण ब्राह्मण धये मोने याइ कि मृत्यु उवी धुनेसाथ हे संसार तोफी, उपि फुकं संसारं मुक्त उवी मखु- यवे जि धया ।

‘फुक उपाधि (= पञ्चस्कन्ध) मिटे उवीवं हे दुःख उत्पन्न मज्जीगु खः; उपादान क्षय उवीवं हे दुःख मज्जीगु खः ।

“श्व तःधंगु संसारयात सो- अविद्याय लाना संसारे लिप्त जुया प्राणी मुक्त उवी मफया च्चन ।

संसारया दक्को पदार्थ हे अनित्य, दुःख व विपरिणाम धर्म
खः” ॥१०॥)

थुगु प्रकार सत्ययात सच्चागु प्रज्ञां खंका भव-तृष्णा व विश्व-
तृष्णा निगूयात नं तोता तृष्णायात बांलाक क्षय याना मुक्कं वैराग्यगु
निरोध-निर्वाणयात प्राप्त याइ । निर्वाण प्राप्त जूह्य भिक्षुया हानं जन्म
ज्वी मखु, छाय्धाःसा वयागु उपादान मदे धुंकल । मार बुका छव्य्
धुंकल, मैदान त्याका काय् धुंकल, संसारं सद्व्यांया लागि छुटे जुल ।

एक एकरोमि नामग्याह-५

इहंपठे तस्मात्पठेत्तुं नामग्याहं ६ ॥ १० ॥

हिए एहंके एहंके नि कसोमि एहंके कसोमि न कसम एहंके एहंके
तस्मात्पठेत्तुं नामग्याहं ६ ॥ १० ॥ एहंके एहंके एहंके एहंके
। एहंके एहंके एहंके एहंके

एहंके एहंके एहंके **Dhammadownload.com** एहंके
एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके
एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके

। एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके
एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके
एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके
एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके एहंके

प्यंगुगु वर्ग मेघिय वर्ग

१-आयुष्मान मेघियया कथा

न्यागू सँ व प्यंगू धर्मया अन्ध्यासया उपदेन

थये जि न्यनागु हु ।

छगू समये भगवान् चालिका नगरे चालिक नां जुया च्वंगु पर्वते बिहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये आयुष्मान मेघियं भगवानया सेवा-टहल यायगु यानाच्वन ।

अले आयुष्मान मेघिय गन भगवान बिज्याना च्वंगु छः अन बना भगवानयात अभिवादन याना छसिनिकक इन । इना आयुष्मान मेघियं भगवानयाके बिनित्ति यात, “भन्ते ! जि जन्तु गामे भिक्षाटनया निर्मित्ति वनेगु इच्छा याना ।”

मेघिय ! उचित सम्झे जूसा हुं ।

अले आयुष्मान मेघिय सुये चीवरं पुना पात्र चीवर कया जन्तु गामे भिक्षाटनया निर्मित्ति प्याहां बिज्यात । भिक्षाटनं लिहां बिज्याना भोजन धुंका गन किमिकाला नदीया तीर हुगु छः अन बन । बना किमिकाला नदीया तीरे उर्खे बुर्खे चाह्युह्युं छगू बांसागु यंपुगु अंयागु

बगीचा खन । खना वया मने थथे लुल, “श्व अंया बगीचा तःसतं हे बांलाः, तःसतं यैपु; योग साधन याईपि कुलपुत्र- पिंगु निर्मित्त तःसतं अनुकूल स्थान खः । यदि भगवानं जितः अनुमति बिया बिज्याःसा जि थन वया योगाभ्यास याय् ।”

अले आयुष्मान मेघिय गन भगवान दुगु खः अन वना भगवान-यात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतुहा आयुष्मान मेघियं भगवानयाके बिन्ति यात, “भन्ते ! सुथे चीवरं पुना पात्र चीवर ज्वना जि जन्तु गामे भिक्षाटनया निर्मित्त वनागु खः । भिक्षाटनं लिहां वया भोजन धुंका गन किमिकाला नदीया तीर खः, अन वना किमिकाला नदीया सिथे उखेंथुखें चाहिलावले छगू बांलागु व यैपुगु अंया वगीचा खन । खना जिगु मने लुल कि “श्व अंया वगीचा तःसतं बांला, तःसतं यैपु । योग साधन याईपि कुलपुत्रपिन्त तःसतं अनुकूलगु स्थान खः । यदि भगवानं जित अनुमति बिया बिज्यासा जि अन वना योगाभ्यास याय् ।” उकिं भगवानं अनुमति बिया बिज्याःसा उगु अंयागु बगीचाय् वना अभ्यास याय् ।

थुलि धाय्वं भगवानं आयुष्मान मेघिययात धैबिज्यात, “मेघिय ! आसे, आः थयें जि याकःचा मेह्ण सुं भिक्षु वय्के ब्यु ।”

निकःगु पटक नं आयुष्मान मेघियं भगवानयात धाल, “भन्ते ! भगवानया ला आः याय्माःगु छुं मन्त । याना तय् धुंगु क्षय याय्माःगु मखु । भन्ते ! परन्तु जिमिला यक्को हे याय् मानीगु बाकि दनि, याना तयागु क्षय याय् मानि । यदि भगवानं अनुमति बिया बिज्यासा उगु अंयागु बगीचाय् वना अभ्यास याः वने ।”

निकःगु पटके नं भगवानं आयुष्मान मेधिययात घाल, "मेधिय !
आत्ते आ जि याकःचा, सुं मेहा भिक्षु वे ह्यु ।"

स्वकःगु पटक नं आयुष्मान मेधियं भगवानयात घाल, "मन्ते !

भगवानया ला आः मेगु छं याय मानिगु मन्त० यदि भगवानं जितः
अनुमति बिया विज्यासा जि उगु अं बगीचाय बना अभ्यास याः वने ।"

मेधिय ! छं अभ्यास हे यायगु इच्छा जूसा; जि छु घाय ? यदि
उचित समक जूसा हु ।

अले आयुष्मान मेधिय आसनं दना भगवानयात प्रणाम व प्रद-
क्षिणा याना गन अं बगीचाय खः, अन वन । अं बगीचाय थ्यंका छमा
सिमाया वने छिने च्वनेत फेतुत । च्वव्वं आयुष्मान मेधियया मती
स्वंगू पाप बितकं दना वल । गथे- (१) काम बितकं (२) व्यापाव
बितकं (३) विहिंसा बितकं ।

अले मेधियया मती थ्ये सुल "तःसतं आश्रयं खः तःसतं अद्भुत
खः जि श्रद्धा पूर्वक छं तोता प्रव्रजित बुयाह्य खः, हानं थ्य स्वंगू पाप
बितकं जिगु चित्ते दना वया च्वन । गुगु (१) काम बितकं (२) व्यापाव
बितकं (३) विहिंसा बितकं ।

अले आयुष्मान मेधिय सन्ध्याया समाधि दना गन भगवान इगु
खः अन बना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसि-
लिक्क फेतुह्य आयुष्मान मेधियं भगवानयात बित्ति यात, "मन्ते । उगु
अं बगीचाय विहार याना च्वनाबले जिगु चित्ते स्वंगू पाप बितकं उठे
बुल० । उकि जिगु मने सुल, तःसतं आश्रयं बुल, तःसतं अद्भुत बुल ।
जि श्रद्धापूर्वक छं तोता प्रव्रजित बुयाह्य खः, हानं थ्य स्वंगू पाप बितकं
जिगु चित्ते उठे बुल० ।

मेघिय ! गुह्यसिया चित्ते वैराग्यं पूरा थाय् काय् मधुंकूनि वं
न्यागू खँय पूरा अभ्यास याय्मा :-

(१) मेघिय ! भिक्षु कल्याण-मित्रिपिं नाप चवनी, हानं सदानं
धर्म सम्बन्धी खँ ल्हाई; गुह्यसिया चित्ते वैराग्यं पूरा थाय् काय् मधुं-
कूनि वं थुगु ह्लापांयागु खँया अभ्यास याय्मा: ।

(२) मेघिय ! हानं भिक्षु शीलवान ज्वी; प्रातिमोक्षया संयम-
यात पालन याना विहार याना ज्वी; सदाचारी ज्वी; चीचीधंगु दोष
खना नं ग्याइ; शिक्षा पदया अनुसार आचरण याइ । गुह्यसिया चित्ते
वैराग्यं पूरा थाय् सकाती वं थुगु निगूगु खँया अभ्यास याय्मा: ।

(३) मेघिय ! हानं भिक्षु वहे बाखँ जक कनेमा, गुगु पाप नांश
ज्वीगु; चित्त शुद्ध ज्वीगु; बांलाक दुःखं अन्त याइगु; वैराग्य बढे याइगु;
निरोध याइगु; परम शान्ति बीगु; ज्ञान व बोधि प्राप्त ज्वीगु तथा
निर्वाण सत्तिक थयंका बीगु ज्वीमा । गथे अल्पेच्छ कथा; संतुत्थि कथा;
प्रविवेक कथा; असंसर्ग-कथा; वीर्यारम्भ-कथा; शील-कथा; समाधि-
कथा; प्रज्ञा-कथा; विमुक्ति-ज्ञान-दर्शन-कथा । न्हाबलें थयोगु हे
बाखने थःगु समय बिते याइ । मेघिय ! गुह्यसिया चित्ते वैराग्यं पूरा
थाय् काय् मधुंकूनि वं थुगु स्वंगूगु खँया अभ्यास याय्मा: ।

(४) मेघिय ! हानं भिक्षु उत्साहपूर्वक विहार याइ- पाप
धर्मत प्रहाण यायया निर्मित; पुण्य धर्मत थः नातेया निर्मित । पुण्य धर्म
पालन यायत तनमन लगेयाना चवनी । मेघिय ! गुह्यसिया चित्ते वैराग्यं
पूरा थाय्काय् मधुंकूनि वं थुगु प्यंगूगु खँयात अभ्यास याय्मा: ।

(५) मेघिय ! भिक्षु हानं प्रज्ञावान् ज्वी । (फुक संस्कार) उदय व अस्त जुयावं ज्वनी' युगु प्रज्ञां युक्त ज्वी; धुकिं याना फुक दुःखं पूर्णरूपं अन्त जुया वनी । मेघिय ! गुह्यसिया चित्ते वेरग्यं पूरा चाय् मकानी वं युगु न्यागुगु खैया अभ्यास याय्माः ।

मेघिय कल्याणमित्राणि ज्यनीह्य भिक्षु ध्व न्यागु खैया अभ्यास वासा, उकी प्रतिस्थित जुया, प्यंगू धर्मया अभ्यास याय्माः— (१) राग प्रहाणया निर्मित अशुभ भावनाया अभ्यास याय्माः (२) द्वेष प्रहाणया निर्मित मैत्री भावनाया अभ्यास याय्माः (३) मग्निगु वितर्क-यास नास चाय्त् आनापानासतिया अभ्यास याय्माः (४) अहं भावयास नास चाय्त् 'संसारया अनित्यताया' भावना याय्माः । मेघिय ! अनित्य संज्ञाया भावना याय्गुलिं अनात्मभाव साक्षात्कार जुया वं । अनात्मभाव साक्षात्कार ज्वीवं, अहंभाव न्हाबले मदया वना ज्वनी—निर्वाण प्राप्त ज्वी ।

ध्व सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं युगु उदानया शब्द पिह्विस—

“खुहा वितक्का सुखुमा वितक्का,
अनुगता मनसो उप्पिलावा ।
एते अविद्धा मनसो वितक्के,
हुरा हरं धावति भन्तचित्तो ॥
“एते च विद्धा मनसो वितक्के,
आतापियो संवरती सतीमा ।
अनुगते मनसो उब्बिलापे,
असेसमेते पजहासि बुद्धो”ति ॥

[मने अनेक चीधंगु व सूक्ष्मगु वितकं उठे जुया चवनी, थ्व वितर्कयात सीके मफया लोक-परलोके भ्रान्तचित्त जुया हिला चवनी । थ्व वितर्कयात सीका ० आत्म संयम याना स्मृतिमान ज्वी; बुद्धं मने उठे ज्वीगु वितर्कयात बांलाक हे तोता बी ॥१॥]

२- आलस्यहीन भिक्षु फुक्क दुर्गति छुटे जुया वनी

थथे जिं न्यनागु दु ।

छगू समये भगवानं कुशीनगरे उपवत्तन नां जुयाचवंगु मल्लपिनि शालवने विहार याना बिज्याना चवन ।

उगु समये गुलिं भिक्षुपिं भगवानयाथाय् हे जंगले कुटी दयेका चवनाचवन । उरपिं भिक्षुपिं चञ्चल, अभिमानी, च्वापुका, बकवादी, गफ्फी, मूढस्मृतिपिं, अज्ञानी, ध्यान भावना मयाइपिं, भ्रान्तचित्तिपिं व थःगु इन्द्रिययात संयम मयाइपिं जुयाचवन ।

भगवानं इपिं भिक्षुपिं सत्तिक हे कुटी दयेका चवंगु खन । गुपें चञ्चल, अभिमानी, च्वापुका, बकवादी, गफ्फी, मूढस्मृतिपिं, अज्ञानी, ध्यान भावना मयाइपिं, भ्रान्तचित्तिपिं व थःगु इन्द्रिययात संयम मयाइपिं खः ।

थ्व खना उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहाँ वल—

“अरक्खितेन कायेन, मिच्छांदट्टिहतेन च ।

थीनमिद्धाभिभूतेन, वसं मारस्स गच्छति ॥

“तस्मा रक्खितचित्तस्स, सम्मासङ्कप्पगोचरो ।
सम्मादिट्ठिपुरेक्खारो, अत्वान उदयब्बयं ।
थीनमिद्धाभिभू भिक्खु, सब्बा दुग्गतियो जहे”ति ॥

[“संयमहीन, मिथ्यासिद्धान्त माने याइम्ह,
हानं आलस्यपरायणम्ह मारया वशे ला वनी ।
आत्म संयम याइम्ह, भिगु सङ्कल्प वुम्ह,
सत्ययात माने याइम्ह, संस्कारय्य उदय व व्यय स्पूम्ह,
आलस्यहीनम्ह भिक्खु, फुक वुर्गति छुटे ज्जी ॥२॥]

३- ग्वालायात धर्मोपदेश

वग्ने जि न्यनाहु वु ।

छगू समये भगवान आपालं भिक्षुसंघपि सहित कोशल देसे चारिका याना बिज्याना च्वन । अले भगवान लं तोता, छमा सिमाया वग्ने लायत्र तःगु आसने फेतुना बिज्यात ।

अले छम्ह ग्वाला गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतुम्ह व ग्वालायात भगवानं धर्मोपदेश याना क्यना बिज्यात, कना बिज्यात, वग्ने मने वैगु उत्साह ज्जीका बिल ।

अले व ग्वालां० धाल, “मन्ते ! भगवान भिक्षुसंघ सहित कम्हे जिगु छे भोजन यायेगु निसन्त्रण स्वीकार याना बिज्याहुं ।”

भगवानं मोन जुया स्वीकार याना बिज्यात ।

व साकवा (गवालां) भगवानं स्वीकृति याना बिज्यागु सीका आसनं दना भगवानयात प्रणाम व प्रदक्षिणा याना लिहां वन । वं उगु चा बिते ज्वीवं थःगु छें न्हूगु घ्यो व भतिचा जक लः तथा खीर तयार याना भगवानयात सःतके छ्वत- भन्ते ! भोजनया समय जुल, भोजन तयार जुल ।

अले भगवान सुथे चीवरं पुना पात्र चीवर ज्वना भिक्षुसंघ सहित गन गवालाया छें खः अन बिज्याना लाया तःगु आसने फेतुना बिज्यात ।

गवालां थःगु ल्हातं बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपिन्त न्हूगु घ्यो व भतिचा जक लः तथा थुया तःगु खीर ताना भोजन याकल । भगवानया भोजन धुंका, पात्रं ल्हाः थसाला कासेलि व गवाला छगू कोथ्याःगु आसन कया छसिलिक्क फेतुत ।

छसिलिक्क फेतुम्ह व गवालायात भगवानं धर्मोपदेश याना० आसनं दना लिहां बिज्यात ।

भगवान लिहां बिज्याये धुनेचं हे उम्ह गवालायात सुं छम्ह पुरुषं सीमाया विषये ल्वापु जूगुलिं स्याना बिल ।

अले गुलिं भिक्षुपिं भगवान गन बिज्याना च्वंगु खः, अन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतूपिं उरुपिं भिक्षुपिसं भगवानयाके थये न्यन, “भन्ते ! गुम्ह गवालां थौं थःगु ल्हातं बुद्ध प्रमुख भिक्षुसंघपिन्त न्हूगु घ्यो तथा भतिचा जक लः तथा थुया तःगु खीर ताना नकल; वैत सुं छम्ह पुरुषं सीमा सम्बन्धि ल्वापु जूगु कारणे स्याना बिल ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुत् उदानया थुगु शब्द पिहां वल—

“दिसो दिसं यं तं कयिरा, वेरी वा पन वेरिं ।

मिच्छापणिहितं चित्तं, पापयो नं ततो करे”ति ॥

[“गुलि हानी शत्रुं शत्रुयात व वेरीं वेरीयात, याइगु छः, ममिगु
मामे लाना च्वंगु चित्तं आपालं स्पंका बी” ॥३॥]

४- सारिपुत्रया छ्येले यक्षं प्रहार याःगु

अथे जि म्यनागु दु ।

छगू समये भगवान् वेलुवने कलन्दक निवापे विहार याना
बिज्याना च्वन ।

उगु समये आयुष्मान् सारिपुत्र व आयुष्मान् मौद्गल्यायन कपोत
कन्दरास विहार याना बिज्यात । उगु समये उखुनु हे सँ खाना आयुष्मान्
सारीपुत्र शुक्लपक्षया रात्री खुलागु मैदाने समाधि याना च्वना बिज्यात ।
उगु समये निम्ह यक्ष मिजंपि छुं ज्याय उत्तर दिशां दक्षिण दिशापाखे
बनाच्वन । उपि यक्षपिसं उखुनु हे सँ खानातःम्ह आयुष्मान् सारिपुत्र-
यात शुक्लपक्षया रात्री खुलागु मैदाने च्वनाच्वंगु छन ।

खाना छम्ह यक्षं मेम्ह यक्षयात धाल, “मित्र ! जिगु ईच्छा जुया-
च्वन कि थ्व भ्रमणया छ्यने छगू प्रहार याय् ।”

बं अथे धाय्बं मेम्ह यक्षं धाल, “मित्र ! याय्मते, थ्व भ्रमण-
नाप सनेमते ! थ्व भ्रमणया तेज व प्रताप आपालं दु ।”

निकोगु पटक नं न्हापांयाम्ह यक्षं मेम्ह यक्षयात धाल, “मित्र,
जिगु इच्छा जुयाच्वन कि थ्व भ्रमणया छ्यने छगू प्रहार याय् ।”

निकोगु पटके नं मेम्ह यक्षं न्हापांयाम्ह यक्षयात धाल, “मित्र !
याय् मते, थ्व श्रमणनाप सने मते ! थ्व श्रमणया तेज व प्रताप आपालं
दु ।”

स्वकोगु पटक नं न्हापांयाम्ह यक्षं मेम्ह यक्षयात धाल, “मित्र !
जिगु इच्छा जुया च्वन कि थ्व श्रमणया छ्यने छगू प्रहार याय् ।”

स्वकोगु पटके नं मेम्ह यक्षं न्हापायाम्ह यक्षयात धाल, “मित्र !
याय्मते, थ्व श्रमणनाप सने मते! थ्व श्रमणया तेज व प्रताप आपालं दु ।”

अले न्हापांयाम्ह यक्षं मेम्ह यक्षयागु खँ मन्यंसे आयुष्मान सारि-
पुत्रया छ्यने छगू प्रहार यात । उगु प्रहारं न्हेकु च्याकू तःधीपिं किसि
तक नं गोतुलीगु, पर्वत चोका नापं चूर्ण ज्वीगु, उकिं व यक्ष ‘पुतबाबा,
पुतबाबा’ धाधां अनं हे घोर नर्के कुतुं वन ।

आयुष्मान महामौद्गल्यायनं थःगु अलौकिक दिव्य विशुद्ध चक्षुं
उम्ह यक्षं आयुष्मान सारिपुत्रया छ्यने प्रहार याःगु खन । खना गन सारि-
पुत्र दुगु खः अन वना वैंत धाल, “आवुस ! कुशल जूला ? छुं कष्ट जा
मजूला ?”

आवुस मौद्गल्यायन ! बांलाक म्हफु; खः जिगु छ्येँ भचा
स्यार्थे च्वनाच्वन ।

आवुस सारिपुत्र ! तःसतं आश्चर्यं खः, तःसतं अद्भुत खः !
छपिं आयुष्मान सारिपुत्रया तेज प्रताप आपालं हे ग्यसुला । आवुस सारि-
पुत्र ! सुं यक्षं छपिंगु सिरे छगू प्रहार याःगु खः । व प्रहार थुलि
कडा जू कि उकिं कय्वं न्हेकु च्याकु जापिं किसि हे गोतुलीगु, पर्वतया
चक्का हे चूरचूर ज्वीगु ।

अले आयुष्मान सारिपुत्रं धाल, “जित बालाक हे कुशल जू;
खः जिगु छयं भचा स्यायें खनाखन ।’

आवुस मौद्गल्यायन ! तःसतं आश्चर्यं खः, तःसतं अद्भुत खः ।
आयुष्मान महामौद्गल्यायनया तेज व प्रताप धुलि तःधं कि यक्षपि नं
खंके फु, जि जा छुं कतामरियाम्ह दयकातःम्ह सुं पिशाच नं मखं ।

भगवानं थःगु अलौकिक विशुद्ध दिव्य श्रोतं इपि निम्ह महानाग-
पिनि खें लहाना खंगु ताल ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहां
वल—

“ यस्स सेलूपमं चित्तं, ठितं नानुपकम्पति ।

विरत्तं रजनीयेसु, कोपनेय्ये न कुप्पति ।

यस्सेवं भावितं चित्तं, कुतो तं टुक्खमेस्सती”ति ॥

(गुम्हसियां चित्त शीला थें अचल खी, राग उत्पन्न खीकीगु
विषये अनुरक्त खी मखु, हानं क्रोध उत्पन्न खीगु विषये क्रोध याइमखु,
गुम्हसं ध्याने खने सयके धुंकी, वैत छु धका दुःख खी फें ॥४॥

५—पारिलेय्यकथा रक्षित वने भगवानया एकमस्तवास ।
हस्तिराजया उपख्यान

थये जि न्यनागु दु ।

खुगु समये भगवान कीशाम्बी धोषित्तरामे बिहार याना विज्याना
खन । उगु समये भगवानयाथाय् भिक्षु, भिक्षुणी, उपासक उपासिका,

जुजु, मन्त्री मेगु मतयापि साधु तथा वस्पोलया श्रावकपि दङ्क हल जुया च्वनीगु । वस्पोल याउंक हे च्वने खंगु मखु ।

अले भगवानया मती च्वन, “थौंकन्हे जिथाय्० हल जुया च्वनीगु— जि याउंक हे च्वने खंगु मखु । उकिं जि थुमित तोता वना गनं एकान्ते च्वं वने ।” अले भगवान सुथे चीवरं पुना पात्र चीवर कया कौशाम्बी भिक्षाटनया निम्तीं बिज्यात । भिक्षाटनं ल्याहाँ बिज्याना भोजन धुंका स्वयं थःगु आसनं दना, पात्र चीवर कया, थः सेवक भिक्षु-पिन्त छुं हे मधासे, भिक्षुसंघापि नाप मलासे याकःचा हे गन पारिलेय्यक खः, उखे चारिकाया निम्तीं बिज्यात । चाहुहुं क्रमशः गन पारिलेय्यक खः, अन थ्यन । भगवान पारिलेय्यक रक्षित वन खण्डे भद्रशाल सिमाया ववे विहार याना बिज्यात ।

छम्ह महाहस्तीराजनं किसि मिसाम्ह किसि व परिषदया आपालं बथान नापं च्वना च्वंगु खः । वैत अन आपालं परिवारपिसं च्वका मदे धुंकगु घाय् जक नय् दैगु । वं तोथुला ब्यूगु तःतःकचागु नं सकसिनं नं नया वनीगु । वैत बुलुगु लः जक त्वने मालोगु । जलाशये क्वहाँ वनी बले नं मिसापिं किसितसें वैगु महे ध्वात्तुध्वाना क्वहाँ वनीगु । थुगु बथाने च्वनेगु वैत दुःखद ज्वी धुंकूगु जुल । वैत याउंक हे च्वने खंगु मखु । उम्ह हस्तिराजया मती थथे लुल० “थुगु बथाने च्वनेगु जित दुःख ज्वी धुंकल—जित याउंक च्वने हे दुगु मखु । उकिं जि वना गनं एकान्ते च्वने ।” अले व हस्तिराज बथान तोता पारिलेय्यकया रक्षित वने भद्रशाल सिमाया ववे गन भगवान दुगु खः अन वन । वना गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः, अन जःखः थासे सफा सुगधर याना खथं भगवानया निम्तीं लः

व भोजन हया वस्पोलया सेवा याना च्वन ।

अले एकान्ते ध्यान यायबले भगवानया चित्ते थथे वितर्क उठे जुल "न्हापा जिथाय् सुं० हूल महु जि आनन्द व याउंक च्वना च्वना ।"

हस्तिराजया मने नं लुल "न्हापा० बथाने च्वनेगु जित दुःख ज्वा धुंकुगु खः, याउंक हे च्वने खंगु मखु- आः बथानं अलग्ग जुया० आनन्द व याउंक च्वना च्वना ।

अले भगवानं थःगु व हस्तीराजयागु निर्गुलि वितर्कयात सीका उदानया थुगु शब्द नवाना बिज्यात-

"एतं नागस्स नागेन, ईसादन्तस्स हत्थिनो ।

समेति चित्तं चित्तेन, यदेको रमती मनो"ति ॥

[बने थाकःचा विहार थाइम्ह थुम्ह तताःहाकगु वा बुम्ह किसिया चित्त बुड (=नाग=निष्पाप) या चित्तया समान हे खः ॥१॥]

Dhamma Digital

६- बुद्धपिनिगु उपदेश

थथे जि न्यनागु बु ।

छगु समये भगवान् आवस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये आयुष्मान् पिण्डोल भारद्वाज भगवानया नापं हे आसन याना शरीर तप्यंका च्वनाच्वन- गुम्ह वनवासी (=आराप्यक) पिण्डपातिक, पांसुकूलिक, केवल स्वपु चीवर धारण थाइपि, अल्पेच्छ, सन्तुष्ट, एकान्तप्रिय, मनुत नाप अप्पो नाप मलाइम्ह, उत्साही, मुताङ्ग व्रत पालन थाइम्ह तथा ध्यानया अभ्यास थाइम्ह खः ।

भगवानं शःषाय नाप आयुष्मान पिण्डोल भारद्वाजयात आसन
याना म्हे तप्यंका ज्वनाज्वंगु खन- गुम्ह बनवासी पिण्डपालिक० खः ।

धुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतु उदानया धुगु शब्द
पिहीं बल-

“अनुपवादो अनुपघातो, पातिमोक्खे च संवरो ।
मत्तञ्जुता च भत्तस्मि, पत्तं च सयनासनं ।
अधिचित्ते च अयोधो, एतं बुद्धान सासनं”ति ॥

[“बचनं तथा शरीरं स्वैतं दुःखं त्रयीषु,
प्रातिमोकया संवृतं पासनं चायेषु,
भोजने मात्रा ह्येकेषु,
वने निवास चायेषु,
योगद्वारा चित्तयात शिक्षित चायेषु,
एव हे बुद्धया उपदेश खः” ॥६॥]

४- मुनिपात लोक उदीभव

बधे जि न्गनापु दु ।

इगु लसये भगवान भावस्ती अनापिण्डकसा जेतवन भाराने
पिहार याना विज्याया बल । उगु लसये आयुष्मान सारिपुण भगवान्का
नायं हे आसन याया म्हे तप्यंका ज्वनाज्वन- गुम्ह तःसतं अल्पेज्ज,
सङ्कुण्ड, एकान्तत्रिय, मन्तनाय भाया नाप बलाइम्ह, उत्ताही च योष-
भ्यास याइम्ह खः ।

भगवानं आयुष्मान् सारिपुत्रयात नापं हे आसनं यानां शरीरं
तप्यं च्चनोच्चंगुं छन० ।

एव सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उधानया धुगु शब्दं पिहां
वल—

“अधिचेतसो अप्पमज्जतो,
मुनिनो म्मेनपथेसु सिक्खतो ।
सीका न भवन्ति तादिनो,
उपसन्तास्स सदा सात्थिस्सत्ते”ति ॥१॥

(“प्रमाद रहितगु चित्तम्ह, वथे सुम्ह च्चनीम्ह मुनिययात शोक
ज्जी मखु गुम्ह सवानं स्मृतिमान् जुया शान्तं जुया च्चनी” ॥७॥

Dhamma Digital

८- उगु समये भगवानि आवावत्ता अनावापिण्डकया अतिवन्न आरामे

थये जि न्यनागु वु ।

उगु समये भगवान् आवावत्ता अनावापिण्डकया अतिवन्न आरामे
विहारं यानां विज्यानां च्चनं । उगु समये मंनूतयंसे भगवानिययात तःसतं
आवरं सम्मानं यानां च्चनं । पूजितं व प्रतीत्थितं जुया विस्यात्तियात्तं
जीवरं, पिण्डपत्रं, सयनसिंनं व ग्लानि-प्रत्ययं वरावरं प्राप्तिं जुयाव च्चनीवु ।
लोकं भिक्षु संघयात नं तःसतं सत्कारं यानां च्चनं ।

परन्तु मेगु मतयापिं साधुपिन्त सुनानं आदर सम्मान मयाः ।
इमिगु पूजा प्रतिस्था नं मजू । उमित चीवर० नं प्राप्त मजू ।

अले मेगु मतया साधुतसें भगवान व भिक्षुसंघया सत्कारयात सह-
याय् मफुगु कारणं गन 'सुन्दरी' नां जुया च्वंम्ह परिव्राजिका दुगु खः,
अन वना धाल, 'केहें मय्जु, छु जिपिं दाजुकिजापिन्त छु' भलाइ याय्
फु ला ?

दाजु ! जिं छु याय् माल ? जिं छु याय् फं ? बन्धुपिनिगु
भलाइया निम्तीं जिं थःगु प्राण तक नं बीफु ।

केहें मय्जु ! अथे जूसा थयें जेतवन हूं ।

"दाजु ! ज्यू दे" धका सुन्दरी परिव्राजिका, उरिं मेगु मतयापिं
साधुपिन्त लिसः बिया तुरन्त जेतवने वन ।

जब उरिं मेगु मतयापिं साधुपिसं सिल कि 'सुन्दरी' परिव्राजिका
इमिगु खं न्यना, तुरन्त हे जेतवने वनेत प्रस्थान यानाच्वन, अले वैंत
एकान्ते हे स्याना जेतवनया सत्तिक हे छगू गाले वैंगु शरीर सुचुका बिल ।
अले इरिं गन कोशलराज प्रसेनजीत दुगु खः अन वना धाल, "महाराज !
सुन्दरी परिव्राजिका खने मडु ।"

छुपिनि शंखा गन वनाच्वन ?

महाराज ! जेतवने ।

अथेजुसा जेतवने माय्का सो ।

अले इरिं० मनूतसें जेतवने माला सोया, उगु गालं सुन्दरी परि-
व्राजिकाया शरीर पिकया बिल । उकियात पैंयागु कूटाले तया श्रावस्ती

यंकल; छगू त्वालं मेगु त्वाले, छगु प्यकालं मेगु प्यकालं यंका मनुतयत
 थ्वाना जुल— वाञ्छुकिजापि ! बौद्ध भिक्षुपिनि करतूत सो; थुपि बौद्ध
 भिक्षुत निलंज्जापि खः, दुःशीलापि खः, पापी खः ऊठपि खः, व्यभिचारी
 खः, मनुतसें थुमित बडा धर्मात्मा, संयमी, ब्रम्हचारी, सच्चा, शीलवान व
 पुण्यवान सम्मे जुया च्वन, थुमिके भ्रमण भाव दु हानं निष्पापता थुमिगु
 भ्रमण भाव व निष्पापता फुक नष्ट ज्वी धुंकल । थुमिके भ्रमणभाव
 गन ! निष्पापता गन ! थुमिगु पाखें भ्रमण भाव प्याहां वने धुंकल,
 निष्पापता प्याहां वने धुंकल । व्यभिचार याय् धुंका मिसायात स्याना
 हे बीगु उचित मजू ।

उगु समये श्रावस्ती भिक्षुपि खनीबले मनुतसें असभ्य व कडागु
 शब्द इमित बोबीगु, धिक्कार याइगु, मय्कीगु जुयाच्वन थुपि बौद्ध भिक्षु
 निलंज्ज० व्यभिचार याय् धुंका मिसायात स्याना हे बीगु, उमित उचित
 मजू ।

अले सुये गुलि भिक्षुपि चीवरं पूना पात्र चीवर ज्वना श्रावस्ती
 भिक्षाटनया निम्तीं प्याहां बल । भिक्षाटनं ल्याहां वया मोक्ष धुंका
 गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन वना भगवानयात अभिवादन याना
 छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतूपि भिक्षुपिसं भगवानयात थये बिनित्ति
 यात, “भन्ते ! थुगु समये श्रावस्ती मनुतसें भिक्षुपिन्त खन कि असभ्य व
 कडागु शब्द इमित हक्कीगु, धिक्कार याइगु, बोबीगु — थुपि बौद्ध भिक्षु
 निलंज्ज० व्यभिचार याय् धुंका मिसायात स्याना हे बीगु, उमित उचित
 मजू ।

भिक्षुपि ! श्व खँ तन्हु तक चवनीमखु; केवल न्हेन्हु तक चवना
अनं लिपा बन्द जुया वनी । भिक्षुपिं गुम्हसँ भिक्षुपिं खनेवं० बोबी इमित
छं थुगु गाथा द्वारा उत्तर ब्यु ।-

“ऊठ खँ ल्हाइम्ह नर्को लाई,

हानं व नं गुम्हसँ याना तं धया ज्वी 'जि मयाना'

मृत्यु ज्वी धुंका परलोके वना

निम्हं नीचगु ज्या याइम्हसिगु गति समान जू वनी” ॥

अले इपिं भिक्षुपिं भगवानयाके थुगु गाथा सेना कया; गुम्हसँ
भिक्षुपिं खनेवं० बोबी, इमित थुगु गाथा बोना उत्तर बीगु यात ।

मनुष्यपिनि मती थथे लुल, युपिं बौद्ध भिक्षुपिसं थथे याःगु मखु
ज्वीका, थुमिसं बराबर पाफेका चवन ।”

श्व खँ तन्हुतक मचवन; केवल न्हेन्हु जक; अनं लिपा बन्द जुया
वन ।

अले गुलिं भिक्षुपिं गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः, अन वना
भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतुपिं
इपिं भिक्षुपिसं भगवानयात थथे ब्रिन्ति यात “भन्ते ! तःसतं आश्चर्यं
खः । तःसतं अद्भुत खः । भगवानं खःगु हे धँ बिज्यात 'श्व खँ तःन्हु
चवनी मखु; केवल न्हेन्हु चवनी; अनं लिपा बन्द जुया वनी ।’

भन्ते ! व खँ धात्थे हे बन्द जुया वन ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतु उदानया थुगु शब्द पिहाँ
वल—

“तुदन्ति वाचाय जना असञ्जता,
सरेहि सङ्गामगतं व कुञ्जरं ।
सुत्वान वाक्यं फरुसं उदीरितं,
अधिवासये भिक्खु अदुट्टचित्तो’ति ॥

(“अधिनीतं पुण्यं कैपिपसं धाःगु खं न्यना उवां वनी, गये
संप्रामे यंकून्ह किसि बाण लायवं उवा । कङ्गागु वचन न्यना भिक्षुपिसं
सह वाय्माः, वःगु नने छति हे छुं इव नव मवेक” ॥८॥)

-★-

६- आयुष्मान उपसेनया वितर्क

कथे जि न्यनागु दु ।

अगु समये अगवान रत्नगुहे कलन्वक निवापे विहर धाना
विद्याना अत्र ।

अले एकान्ते ध्यान धाना विद्यावले वंगलपुत्र आयुष्मान उच-
क्षेपता वित्तं कथे वित्तं उडे पुण, ए ! कथं जिगु भाव्य !! जिमि गुह
स्वयं अर्हत्, सन्धकसन्धु अगवान वः वपावत्तकं ज्ञानागु अर्धं जिमये छं
तोता प्रवृजित पुयान्ह जि वः । जिमि धर्मपस्तापिबं पुनक श्रीलवान व
पुनकान वु; जि तं वील वासाक पालन यद्वा, ध्यान धाना कणा, जिगु
चित्त एकाग्र पुयावन, जि अर्हत् उवा धुन, जिगु भावव वीन उवा धुंका,

जिगु तेज व प्रताप तःसतं ग्यमुलाः । जि म्वाय्गु व सीगु निर्गूलि सफल
ज्वी धुंकल ।

अले वं गन्त पुत्र आयुष्मान उपसेनया चित्तयात थःगु चित्तं सीका
उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहाँ बल ।—

“ यं जीवितं न तपति, मरणन्ते न सोचति ।

स वे दिट्ठपदो धीरो, सोकमज्जे न सोचति ॥

“ उच्छन्नभवतण्हस्स, सन्तचित्तस्स भिक्खुनो ।

विक्खीणो जातिसंसारो नत्थि तस्स पुनब्भवो”ति ॥

(गुम्ह म्वाना च्वना नं अनुताप याइमखु, मृत्यु वःसां गुम्हसित
ग्यागु दइमखु । ज्ञानप्राप्त याय् धुंकूम्ह उम्ह धीर पुरुषं, थुगु शोकाकूल
संसारे शोक याइ मखु । गुम्हसिया भव तृष्णा मिते ज्वी धुंकल, गुम्ह
भिक्षुया चित्त शान्त ज्वी धुंकल, वया संसारे वयगु रोके ज्वी, वया हानं
जन्म ज्वी मखुत ” ॥१॥)

—★—

१०— भवतृष्णा मदेवं मुक्ति प्राप्त ज्वी

थथे जि न्यनागु दु ।

छगु समये श्रावस्तो अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे विहार याना
बिज्याना च्वन । उगु समये आयुष्मान सारिपुत्र भगवानया सत्तिक हे
आशन याना शरीर तप्यंका; थःगु मनया शान्तभावयात मनन याना
फेतुना च्वन ।

भगवान् आयुष्मान् सारिपुत्रयात् सत्तिक हे आसन याता म्
तप्यंका यःगु शान्त भावयात् मनन यायां ज्वना ज्वंगु खन ।

युगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतु उवानया युगु शब्द
विर्हावल—

“ उपसन्तसन्तचित्तस्स, नेत्तिच्छिन्नस्स भिक्खुनो ।

विक्खीणो जातिसंसारो, मुत्तो सो मारबन्धना”ति ॥

(गुम्हसिया चित्त शान्त उवी धुंकल, गुम्ह भिक्षुया भवतृष्णा
मिते उवी धुंकल, क्या संसारे वेगु रोके जुद्ध, मार (=मृत्यु) या बन्धनं
मुक्त जुया बनी ॥१०॥)

Dhamma.Digital

न्यागुगु वर्ग (सोन स्थविर वर्ग)

१- प्रसेनजीत व मल्लिका देवीया खं ल्हाःगु ।
थः स्वया अपो मेपि सुं मयो ।

थथे जिं न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान श्रावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये कोशलराल प्रसेनजीत थःम्ह रानी मल्लिकादेवीनाप प्रासादया च्वेयागु तंय् वंगु जुयाच्वन । अले कोशलराज प्रसेनजीतं मल्लिकादेवीयात धाल, “मल्लिका ! छन्त थः स्वया अप्पो योम्ह मेपि सुं दु ला ?”

मदु महाराज ! जित थः स्वया अप्पो योम्ह मेपि सुं मदु ।

महाराज ! छु छःपिनि थः स्वया नं योपि सुं मेपि दु ला ?

मदु मल्लिका, जि नं थः स्वया अप्पो योपि मेपि सुं मदु ।

अले कोशलराज प्रसेनजीत प्रासादं क्वहाँ वया गन भगवान बिज्याना च्वंगु छः अन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतूम्ह कोशलराज प्रसेनजीतं भगवानयात धाल, “भन्ते ! जि मल्लिकादेवीनाप प्रासादया च्वेयागु तंय् वना । अले अन

जि मल्लिकादेवीयात धया, “मल्लिका ! छन्त थः स्वया अप्पो योम्ह सुं मेम्ह दु ला ?”

जि थथे धयाबले मल्लिकादेवीं घाल, “मदु महाराज ! जित थः स्वया अप्पो योम्ह मेम्ह सुं मदु । महाराज ! छु छःपिनि थः स्वया नं अप्पो योम्ह मेम्ह सुं मदु ?”

“भन्ते ! मल्लिकादेवीं थथे न्मनेर्ब जि वंत धया— मदु मल्लिका ! जितः नं थः स्वया अपो योम्ह मेम्ह सुं मदु ।”

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतु उदानया थुगु शब्द पिहां बल—

“सब्बा दिसा अनुपरिगम्म चेतसा,
नेक्कम्मा पियत्तस्सत्तना क्वचि ।
एवं पि सो पुथु अत्ता परेसं,
तस्मा न हिसे परमत्तकामो’ति ॥

(मन्थयान् कुक्क वासे ब्रह्मका, थः स्वया अप्पो योम्ह सुं तस्य मलाः । मेपिन्त नं थः त थें हे छः, अले क्त जि तुकीम्हं मेपिक्क दुःखो मते ॥१५॥)

—★—

२- बोधिसत्त्वया माता

थथे जि न्थनागु दु ।

छगु समये भगवान् आवस्ती अनापपिण्डकया जेहवन् अरान्हे विहार धीमा विउवाना थ्वन् । अजे सन्ध्याइले अत्थुज्ज्वान अन्धम् समाधि वना नन भगवान् विज्याना क्वंनु छः । अन्धवन् सन्ध्यासंयात् अन्धवन्

सना छसिलिक्क फेरुत ! छसिलिक्क फेरुम्ह आयुष्मान आनन्दं भगवान-
यात थये विन्ति यात, “अन्ते ! तःसतं अश्वत्थं छः, तःसतं अश्वत्थं छः
कि भगवानया मां थपाय्त्सकं आयु कम उवीक जक म्वाय फत; भगवान
जन्म जुया छगू सप्ताह धुनेबं हे सिना ‘तुसितकाया’ देवलोके उत्पन्न जू
वन ।”

छः आनन्द ! बोधिसत्त्वया मांया कम आयु तक जक हे म्वाय
फं; बोधिसत्त्व जन्म जुया छगू सप्ताह धुनेबं हे सिना ‘तुसितकाया’
देवलोके उत्पन्न जू बनी ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द प्याहां
बले—

“ये केचि भूता भविस्सन्ति ये वा पि,
सब्बे गमिस्सन्ति पहाय देहं ।
तं सब्बजानि कुसलो विदित्वा,
आत्तापियो ब्रह्मचरियं चरेय्या”ति ॥

[गुगु जुया वंगु छः हानं उवीतिनि, सकेलें शरीर तोता अवश्य
सिनाबनी तिनि । पण्डितजन्म बुकियात सीका व न्यना संयमपूर्वक ब्रह्म-
चर्यं धारण पय ॥२१॥]

३- सुप्रबुद्ध कोठीया बाखं

थये जि न्यनासु बु ।

छगू समये भगवान राजगृहे वेसुवनया कलन्वक निवापे बिहार

याना बिज्याना च्वन । उगु समये राजगृहे सुप्रबुद्ध खवान्ह छन्ह कोठी च्वनाच्वंगु देख्वन ।—तःसतं दरिद्र, दुःखी व असहाय ।

उगु समये भगवान तःसतं तःधंगु परिषदया बिचे च्वना धर्मोपदेश याना बिज्याना च्वन ।

सुप्रबुद्ध० तापाकं निसैं हे उगु तःसतं तःधंगु हूल छयासं मुना च्वंगु खना वंगु मती लुल, “अवश्य अन छुं नय त्वनेगु चीज इना च्वंगु ज्वी— उकिं जि नं थ्व हूल मुनाच्वंगु थासे वने; याकनं हे जित नं छुं नय—त्वनेगु चीज प्राप्त ज्वी ।”

अले सुप्रबुद्ध० गन व हूल छयासं मुनाच्वंगु खः, अन वन । अन वं भगवानया तःसतं तःधंगु परिषदया बिचे फेतुना धर्मोपदेश याना बिज्यागु खन । खना वया मती थये लुल, “ए ! थन नय त्वनेगु चीज छुं इना बीगु मखुका । भमण गौतमं मनूतय्त धर्मोपदेश बिया च्वन । उकिं जि नं धर्म न्यने ।” अले व अन हे छयाय सिधे फेतुत— जि नं धर्म न्यने ।

अले भगवानं फुकक परिषदयात ध्यानं स्वया बिज्यात— धन धर्मं थ्वीके फुम्ह दकले योग्यम्ह ध्यक्ति सु दु ? भगवान सुप्रबुद्ध कोठीयात उगु परिषदे खंकल । खना वस्पोल मती लुल, “थन धर्मं थ्वीके फुम्ह दकसिधे योग्यम्ह ध्यक्ति थ्व हे खः ‘सुप्रबुद्धयात लक्ष याना हे वस्पोलं आनुपूर्वी कथा कना बिज्यात, गये— वाम कथा, शील कथा, स्वर्ग कथा, कामे लाइगुलि हानि, उकिया मभित, उकिया पाप अले नैजकम्हया प्रमांसात ।

जब भगवानं सीका बिज्यात कि सुप्रबुद्धया चित्त स्वच्छ, क्यातु, अनुकूल उत्साहित व श्रद्धालु ज्वी धुंकल । अले बुद्धपिनि गुगु थःगु उपदेश खः उगु 'दुःख, समुदय, निरोध व मार्गयात थ्वीका बिज्यात ।

गथे शुद्ध तुयूगु वसते रंग बांलाक च्वनीगु खः, अथे हे सुप्रबुद्धयात उगु हे आसने रागरहित, निर्मल धर्म-ज्ञान उत्पत्ति जुल— "संसारे गुगु वस्तु उदय ज्वीगु खः, उकिया लय नं अवश्य ज्वीगु खः ।"

अले सुप्रबुद्ध कोठीं धर्मयात खंकल धर्मयात प्राप्त यात । धर्मयात सीकल । धर्मया रहस्ययात प्राप्त याना काल । वयाके च्वंगु दक्व शंका म्हना वन, वयाके च्वंगु दक्व संदेह फुना वन । वयाके पूर्ण विश्वास जुल । हानं बुद्ध धर्म अटल श्रद्धा जूवन ।

व आसनं दना गन भगवान खः अन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतूम्ह कोठीं भगवानयात धाल, "भन्ते ! छपिसं खब थ्वीका बिल ! भन्ते ! गथे भोपूगुयात थस्वका, तोपूगुयात उला लँ द्वंम्हयात लँ केना, छ्युंसे च्वंथाय् मत च्याका बिया— मिखा दुम्हेसँ चीज खनेमा, अथे हे अनेक प्रकारं भगवानं धर्मोपदेश याना बिज्यात । भन्ते ! जि भगवानया शरणे वने, धर्मया भिक्षु संघया । थौं निसँ जन्मभर जित थःगु शरणे वोम्ह उपासक स्वीकार याना बिज्याहूँ ।

अले सुप्रबुद्धकोठी भगवानया पाखें धर्मोपदेशद्वारा क्याना ब्यूगु, कना ब्यूगु, उत्साहित व हर्षित याना ब्यूगु भगवानं धँबिज्यागुयात अभिनन्दन व अनुमोदन याना, आसनं दना, भगवानयात प्रणाम व प्रदक्षिणा

याना ल्याही वन । अले सुप्रबुद्ध० यात न्हंम्ह वोहेंनं वस्वाना स्याना बिल ।

अले गुलि भिक्षुपि गन भगवान विज्याना च्वंगु खः, जन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतुपि भिक्षुपिसं भगवानयात थये धाल “भन्ते ! भगवानं गुम्ह सुप्रबुद्ध कोढी-यात धर्मोपदेश० याना बिज्यागु खः व सित । आः वया छु गति ज्वी ?

भिक्षुपि ! सुप्रबुद्ध कोढी पण्डित खः, निर्वाणया मार्गे वे धुं कुम्ह खः । जिगु धर्मोपदेशयात वं सफल ज्वीकल । भिक्षुपि सुप्रबुद्ध कोढी संसारया स्वंगू वन्धनयात पार याना श्रोतापन्न ज्वी धुं कल । आः व मार्ग च्युत ज्वी फेमखुत, वैत निर्वाण प्राप्त ज्वीगु निश्चित जुल ।

भगवानं थये आज्ञा ज्वीवं छम्ह भिक्षुं धाल, “भन्ते ! छु कारणं सुप्रबुद्ध कोढी थपायसकं दीन, हीन व असहाय जूगु ?

भिक्षुपि ! आपालं न्हापा सुप्रबुद्ध कोढी थ्व हे राजगृहे छम्ह सेंठया काय खः । बगीचा पाले वंबले ‘तगरसिखि’ प्रत्येक बुद्धयात वं खन । गुम्ह नगरे भिक्षाटनया निम्ति बिज्याना च्वंम्ह खः । खना वया मने लुल, “सु थ्व कोढी वनाच्चन !” धका नं इ फाना वन । उगु पाप कर्मया फलस्वरूप वं सलंसः, दोलंदो, लखंलख दें तक नकें च्वना व हे पापया फलं व थुगु पटके राजगृहे कोढी. दीन, हीन व असहाय जुल । बुद्धयागु धर्म—बिनययात सय्का वेंके तःधंगु श्रद्धा उत्पन्न जुल— शील, बिद्या, त्याग, प्रज्ञा फुक्क गुण वेंके वया बल । थ्व० या कारणं व सिना तावतिस देवलोके उत्पन्न जुल अन्न व मेपि देवतापि स्वया वर्गं व यश अप्व बुम्ह जुल ।

युगु सीका उगु समये भगवावया म्हुतुं उवानया युगु शब्द
पिहांवल—

“ चक्खमा विसमानीव, विज्जमाने परक्कमे ।
पण्डितो जीवलोकस्मि, पापानि परिवज्जये ” ति ॥

[ज्ञानोपिसं दुगु गवात तोतेगु यत्न या, पण्डितपिसं म्बाना च्चना-
वले हे पापयात तोता ह्यु ॥३॥]

४- न्यालाइपि मचातयत्त भगवानया उपदेश

यथे जि न्यनागु दु ।

जि समये भगवान भवस्ती मत्तमपिण्डकया जेतवन आरामे
विहार याना विज्याना च्चन । उगु समये गुलि मचात श्रावस्ती व जेतवनया
विचे न्या लाना च्चन ।

अले भगवान सुथे चीवरं पुना पात्र चीवरं च्चना भिक्षाटनया
निस्ती श्रावस्ती विज्यात । भगवान इपि मचातयत्त श्रावस्ती व जेतवनया
विचे न्यालाना च्चंगु खन । खना भगवान गत्त मचात दु अन विज्याना
चे विज्यात मचात । इपि दुःख खना ग्यात्ता छु ? छु छिमित दुःख
अग्रिये जल्ल ?

अले भगवाने इपि उगु उवावया म्हुतुं उवानया युगु शब्द
पिहांवल—

“ सचे भायथ दुक्खस्स, सचे वो दुक्खमप्पियं ।
 माकत्थ पापकं कम्मं, भावि वा यदि वा रहो ॥
 “ सचे च पापकं कम्मं, करिस्सथ करोथ वा ।
 न वो दुक्खा पमुत्थत्थि, उपेच्च पि पलायतं”ति ॥

[यदि छिन्निमत्त दुःख मयोसा पाप याय् मते खंक वा खुया, यदि पाप कर्म याई वा यानाज्जनी धाःसा दुःखं मुत्त ज्जी मत्तु चाहे यथाय् वित्सुं थ हुं ॥४॥

— ❀ —

५- भगवानं प्रतिनीक्ष-उपदेश याना विज्ज्याणु

यथे जि न्यनागु दु ।

जगु समये भगवान् भावस्ती धृगारजाताया पूर्वाराम प्रासादे विहार याना विज्ज्याणा ज्वन । उगु हे समये उपोसथ खुम्हु भगवान् जिज्जुत्तंघपिनि विचे ज्वना विज्ज्याणा ज्वन ।

• धम्मि चान्हसिवा जगु यान् जित्ते ज्जीवन् धानुज्ज्याण, धम्मन्व आत्तनं दना चीवर ज्ज्जे बोहूणे पाञ्जाया भगवान् पाञ्जे स्थाः विमित्त याना धात्त, “जन्ते [चान्हसिवा जगुगु यान् जित्ते पुत्त । विज्जु संघपि केतुना ज्जंणु तात्त जत्तं । भगवानं जिज्जुत्तंघपिन्त प्रतिनीक्षया उपदेश याना विज्ज्याहं ।”

थथे धायवं भगवान सुंक च्वना बिज्यात ।

निकोगु पटक नं चान्हसिया बिचेयागु याम बिते ज्वीवं आयुष्मान आनन्द आसनं दना चीवर छखे बोहले पाछाया भगवान पाखे लहाः बिनित्त याना धाल, “भन्ते ! चान्हसिया बिचेयागु याम बिते जुल । भिक्षु संघपि फेतुना च्वंगु ताउ जाल । भगवानं भिक्षुसंघपिन्त प्रातिमोक्षया उपदेश याना बिज्याहं ।”

निकोगु पटके नं भगवान सुम्क च्वना बिज्यात !

स्वकोगु पटक नं चान्हसिया लिपायागु याम बिते ज्वीवं आयुष्मान आनन्द आशनं दना चीवर छखे बोहले पाछाया भगवानया पाखे लहाः बिनित्त याना धाल. “भन्ते ! चान्हसिया लिपायागु याम नं बिते जुल । सूर्य नं थाहाँ वल । भिक्षु संघपि फेतुना च्वंगु ताउ जाल । भगवानं भिक्षु संघ पिन्त प्रातिमोक्षया उपदेश याना बिज्याहं ।”

आनन्द थ्व भिक्षु परिषद अशुद्ध जुयाच्वन ।

अले आयुष्मान महामौद्गल्यायनं थःगु चित्तं भिक्षु परिषदयात प्यखें जाँच याना स्वत । आयुष्मान महामौद्गल्यायनं उम्ह पुरुषयात खन गुम्ह दुःशील, पापी, घृणित व नीच आचारम्ह, सुला दुराचार याइम्ह, नकली साधु, व्यभिचारी, सदाचारया ढोंगी, चित्त मर्भिमह, मूर्ख व ज्या मदुम्ह खः । व भिक्षुसंघया बिचे च्वनाच्वन ।

अले आयुष्मान महामौद्गल्यायन आसनं दना गन व भिक्षु दुगु खः अन वना धैबिज्यात, “आवुस ! दं भगवानं छन्त खंकल, छ भिक्षुपि नाप च्वने दं मखु ।” थथे धाःसां व पुरुष सुम्क च्वनाच्वन ।

निकोगु पटक नं आयुष्मान महामौद्गल्यायनं धंविज्यात,
 “आबुस ! दे भगवानं छत्त खंकल । छ भिक्षुपिनिनाप च्चवे दे मखु ।”

निकोगु पटके नं व पुरुष सुम्क च्चना च्चन ।

स्वकोगु पटक नं आयुष्मान महामौद्गल्यायनं धंविज्यात,
 “आबुस ! दे छत्त भगवानं खंकल, छ भिक्षुपिनिनाप च्चने दे मखु ।”

स्वकोगु पटके नं व पुरुष सुम्क च्चना च्चन ।

अले आयुष्मान महामौद्गल्यायनं व पुरुषया लप्पु जीना वैत
 लुखांपिने पितना बिल । अले खापा तिना चुकूतया बिल । अले आयुष्मान
 महामौद्गल्यायन गन भगवान विज्याना च्चंगु छः अन वना झल,
 “भन्ते ! जि व मनूयात पितना छ्चे धुन । आः परिषद शुद्ध जुल ।
 भन्ते ! भगवान भिक्षुसंघपिन्त प्रातिमोक्षया उपदेश याना विज्याहुं ।”

मौद्गल्यायन ! तःसतं विभिन्नगु खं छः । लप्पु ज्जंका तक नं
 व मूखं मनू फेतुना च्चन । अले भगवानं भिक्षुपिन्त सःता विज्यात,
 भिक्षुपि ! आः ध्वयां लिपा जि उपोसथ याय् मखुत । प्रातिमोक्षयाः
 उपदेश याय् मखुत । छिमिसं थःथम्हं उपोसथ याय्गु या । थःथम्हं
 प्रातिमोक्षया उपदेश बीगु काय्गु या । भिक्षुपि ध्व खं सम्भव मज्जू कि
 बुद्धं अशुद्ध परिषदे च्चया उपोसथ याइ छेगु, हानं प्रातिमोक्षया उपदेश
 बीगु ।

भिक्षुपि ! महासमुद्रे च्चागू आरथयं व अद्भुत धनं दु, मुक्कियत्त
 खंका असुरपि महासमुद्रे रत्नप याइ ।—

क. महासमुद्रया च्चागू गुण

(१) भिक्षुपि ! महासमुद्र आपालं हे क्रमश ववे व तःआ सुपा

वनी ।० थ्व महासमुद्रया न्हापांयागु आश्चर्य व अद्भुत धर्म खः गुकियात खंका असुररपि महासमुद्रे रमण याइ ।

(२) भिक्षुपि ! हानं महासमुद्र स्थीर स्वभावगु ज्वी । थःगु बेलायात उलङ्घन याइमखु ।० थ्व महासमुद्रया निगूगु आश्चर्य व अद्भुत धर्म खः, गुकियात खंका असुररपि महासमुद्रे रमण याइ ।

(३) भिक्षुपि ! हानं महासमुद्रं थःथाय् सुं सीगु शरीर मतः । बिचे यदि गुगुं मृतक शरीर लावंसा समुद्रं याकनं हे उकियात सिथे हया जमीने वांछ्वया बी ।० थ्व महासमुद्रया स्वंगूगु आश्चर्य व अद्भुत धर्म खः, गुकियात खंका असुररपि महासमुद्रे रमण याइ ।

(४) भिक्षुपि ! हानं गुलि तःतःधंगु नदीत दुगु खः— गङ्गा, यमुना, अचिरवती, मही फुक्क महासमुद्रे लाना थःथःगु नां व गोत्र तोता बी; फुक्क महासमुद्रया नामं हे सीका काइ ।० महासमुद्रया थ्व प्यंगूगु आश्चर्य व अद्भुत धर्म खः गुकियात खंका असुररपि महासमुद्रे रमण याइ ।

(५) भिक्षुपि ! हानं संसारे गुलि तक नदीत दु, फुक महासमुद्रे क्वब्बां वइ— आकाशं धारानं क्वब्बां वयाचवनी । थुकि महासमुद्रया घटे ज्वी बढे ज्वी धैगु छुं मडु ।० महासमुद्रया थ्व न्यागूगु आश्चर्य व अद्भुत धर्म खः; गुकियात खंका असुररपि महासमुद्रे रमण याइ ।

(६) भिक्षुपि ! हानं महासमुद्रया छगू हे जक रस-चिसवा ।० महासमुद्रया थ्व खुगूगु आश्चर्य व अद्भुत धर्म खः; गुकियात खंका असुररपि महासमुद्रे रमण याइ ।

(७) भिक्षुपि ! हानं महासमुद्रे अनेक रत्नं जायते चवनी ।
उपि मध्ये थुपि रत्नं छः, गये— मोती, मानिक, वैदुष्यं, तक्षु, शिला,
मिषु, रजतं, जातरुप, लोहितरुक्, मसार गल्ल ।० महासमुद्रया ध्व
न्हेगुगु आरच्यं व अद्भुत धर्मं छः, गुकियात खंका असुरपि महासमुद्रे
रमण याइ ।

(८) भिक्षुपि ! हानं महासमुद्रे तःतःधिकपि जन्तुत चवना-
चवनी । उकी थुपि जीव चवनाचवनी, गये— तिमि, तिमिङ्गल, असुर,
नाग, गन्धर्व । महासमुद्रे प्यक्वे ताहाकःपि नं जीव बु, निगू, ल्वंगू, प्वंगू,
न्यागू योजन ताहाकःपि नं जीव बु ।० महासमुद्रया ध्व च्यागूगु आरच्यं
व अद्भुत धर्मं छः; गुकियात खंका असुरपि महासमुद्रे रमण याइ ।

ख. बुद्धधर्मे महासमुद्रया च्यागू गुण

भिक्षुपि ! अये हे थुगु धर्मं विनये च्यागू आभयं व अद्भुत धर्मं
बु; गुकियात खंका भिक्षु थुगु धर्मं विनये रमण याइ । छु छु च्यागू ?

(१) भिक्षुपि ! गये महासमुद्र क्रमशः क्वप्या व तःजा बुया
वंगु छः अये हे थुगु धर्मं विनये शिक्षा, किमा, प्रसिद्धा, पुत्रं क्रमशः बुबु
वनी ।० थुगु धर्मं विनयेया ध्व न्यायायागु आभयं व अद्भुत धर्मं छः ।

(२) भिक्षुपि ! गये महासमुद्र निगर स्वभाव बुया वःगु केसय्या
उलङ्घन याइ मखु, अये हे जि थःमह श्रावकपिन्त गुगु शिक्षापदया उपदेस
दानामु छः उकियात उमिन्नं प्राण संतसे नं उलङ्घन याइ मखु ।० थुगु
धर्मं विनयेया ध्व निगूगु आभयं व अद्भुत धर्मं छः ।

(३) भिक्षुपि ! गये महासमुद्र अये तु हे श्रीभिक्षु शरीर

तया तैमखु० अथे हे गुम्ह मनु दुशील ज्वी० वनाप संघ च्वनी मखु ।०
थुगु धर्म विनयया थ्व स्वंगूगु आश्रय्य व अद्भुत धर्म खः० ।

(४) भिक्षुपि ! गथे गुलि गुलि तःतःधंगु नदीत दु० फुकं
'महासमुद्र' या नापं हे सीका काइगु खः, अथे हे क्षत्रीय, ब्राह्मण, वैश्य,
शूद्र— प्यंगुलि वर्णयापि मनूत थुगु धर्म विनयले छे तोता प्रव्रजित ज्वी
थःथःगु नां गोत्रयात तोता फुकं 'बौद्ध भिक्षु' थ्व छगू नामं हे सीका काइ ।०
थ्व प्यंगूगु धर्म० ।

(५) भिक्षुपि ! गथे० उकि महासमुद्र पाः नं ज्वी मखु बढे नं
ज्वीमखु । अथे हे न्हाको हे भिक्षु निर्वाण जुया वंसा निर्वाण व हे जुया
च्वनी ।० थ्व न्यागू धर्म० ।

(६) भिक्षुपि ! गथे महासमुद्रया त्रिसवा छगू हे रस, अथे हे
थुगु धर्मया केवल छगू हे रस खः — विमुक्ति रस ।० थ्व खुगूगु धर्म० ।

(७) भिक्षुपि ! गथे महासमुद्रे अनेक रत्नं जाया च्वनी, अथे
हे थुगु धर्म अनेक रत्नं जाया च्वनी, गथे—प्यंगू स्मृति प्रस्थान, प्यंगू सम्यक्
प्रधान, प्यंगू ऋद्धिपाद, न्यागू इन्द्रिय, न्यागू बल, न्हेगू बोध्यङ्ग, आर्य
अष्टाङ्गिक मार्ग ।० थ्व न्हेगूगु धर्म० ।

(८) भिक्षुपि ! गथे महासमुद्रे तःतःधिकपि जीव दु० अथे हे
थुगु धर्म विनये तःतःधिपि जीव दु । उपि तःतःधिपि जीव थ्व खः —
श्रोतापन्न, श्रोतापत्ति फल प्राप्त याय्त मार्गे वंपि, अनागामी, अनागामी
फल प्राप्त याय्त मार्गे वंपि, अर्हत्, अर्हत् फल प्राप्त याय्त मार्गे वंपि, ।०
थ्व च्यागूगु धर्म० ।

भिक्षुपि ! थुगु धर्म विनय थ्व हे च्यागू आश्रय्य व अद्भुत धर्म दु,
गुकियात खँखं भिक्षु थुगु धर्म विनय रमण यानाच्वनी ।

युक्तिभात लीका उगु समये भगवानया षड्भु उदानया बुगु शब्द
पिहा बल—

“छन्नमतिवस्सति, विवटं नातिवस्सति ।

तस्मा छन्नं विवरेय, एवं तं नातिवस्सती”ति ॥

[सुबुकातयागु पाप स्थना हे च्चनी, उलातयागु ल्यनी मखु ।
उकि सुबुका तयागु उला ब्यु, अले व च्चकुना च्चनी मखु ॥५१॥]

६- सोणकोटिकर्णया वासं

थये जि न्यनागु वु ।

छगु समये भगवान आवस्ती अनाथपिण्डिकाया जेतवन आरामे
विहार याना विज्याना च्चन । उगु समये आयुष्मान महाकात्यायन
अवन्तीया कुररघर धयागु पर्वते विहार यानाच्चन । उगु समये सोण-
कीटीकर्ण धयान्ह उपासकं आयुष्मान महाकात्यायनया सेवा टहल
यानाच्चन ।

अबले उपासक सोणकोटिकर्ण एकाज्जे ध्यान याना च्चबले मने
थये वितकं बुल, “गथे भायं महाकात्यायनं धर्मोपदेश याइगु खः — छे
च्यना बालाक पूरां गुडं, शङ्खलिखित, ब्रह्मचर्यया पालन थायेगु अःपु
मज्जू । उकि जि सँ, डाडी खाना काषाय वस्त्रं पुना, छे तोता प्रव्रजित
ज्वने ।

अले उपासक सोणकोटिकर्ण गन आयुष्मान महाकात्यायन बुगु
खः अन वना आयुष्मान महाकात्यायनयात अन्निवाहन ज्ञाना छसित्तिविक

फेतुत । छसिलिक्क फेतुम्ह उपासक सोणकोटिकर्ण आयुष्मान महाकात्यायनयात धाल, “भन्ते ! एकान्ते ध्यान याना च्वनाबले जिगु मने थथे वितर्क जुल- ०जि प्रव्रजित ज्वी । उर्कि आर्य महाकात्यायन ! जितः प्रव्रजित याना बिज्याहुँ ।”

थथे धायेवं आयुष्मान महाकात्यायनं उपासक सोणकोटिकर्णयात धाल, “सोण ! छछाः भोजन याना जीवनभर ब्रह्मचर्य पालन याय्गु तःसतं थाकु । न्यं, गृहस्थी जुया हे छं नियमपूर्वक धर्मानुकूल केवल छछाः भोजन याना ब्रह्मचर्य पालन याय्गु अभ्यास या ।

अले उपासक सोणकोटिकर्णया प्रव्रजित ज्वीगु गुगु उत्साह वोगु नं बांलाक हे छ्वासुया वन ।

निकोगु पटक नं उपासक सोणकोटिकर्णया एकान्ते ध्यान याःबले मने थ्व वितर्क जुल० “जि प्रव्रजित जूवने ।”

०.....निकोगु पटके नं उपासक सोणकोटिकर्णया प्रव्रजित ज्वीगु गुगु उत्साह वोगु व बांलाक हे छ्वासुया वन ।

स्वकोगु पटके नं उपासक सोणकोटिकर्णया एकान्ते ध्यान याःबले मने थ्व वितर्क उठे जुल. “०जि प्रव्रजित जूवने ।”

०आर्य महाकात्यायन ! जित प्रव्रजित याना बिज्याहुँ ।

अले आयुष्मान महाकात्यायनं उपासक सोणकोटिकर्णयात प्रव्रजित याना बिल ।

उगु समये अवन्ति दक्षिण पथे भिक्षुपि आपालं हे कम । अर्ले आयुष्मान महाकात्यायनं वर्षा स्वला धुंका तःसतं थाकुक्क ज्यूज्यूयें फिम्ह भिक्षु छथासं मुंका आयुष्मान सोणयात उपसम्पपदा संस्कार यात ।

अले वर्षावास याःबले आयुष्मान सोणया एतास्ते ध्यात याःबले भने अब वितर्कं कुत, जि भगवानया दर्शनं मयाना नि, केवल बस्थोल मने एवं धका स्ववा धक तथा । यदि जिमि उपाध्यायं अनुमतिं स्मृता जि वना धःगु मिछां० भगवानया दर्शनं याये ।

अले सन्ध्याइसे ध्यानं वना आयुष्मान सोण गन आयुष्मान महा-कात्यायन बुगु छः अन वना आयुष्मात महाकात्यायनयात अभिवादन याना छत्तिजिक्क फेतुत । छत्तिजिक्क फेतुम्ह आयुष्मान सोणं आयुष्मात महा-कात्यायनयात धाल, “यदि उपाध्यायं अनुमतिं विद्या विद्या;ता जि बस्थोल अहंतं सम्यक्स्मृद्द भगवान दर्शनं याः वने ।”

ज्यू सोण ! हुं० भगवानया दर्शनं याना वा । सोण० ! भगवान धनी— सुन्दर, दर्शनीय, शान्तेन्द्रिय, शान्तमनम्ह, उत्तम, समथ वमथं, युक्त, ध्यम्ह, दान्त, संयमशील, ज्ञीहेन्द्रिय, जिष्पाप खना जिगु पाडें बस्थोसया चरणे स्नयनं कया प्रणाम याना कुशल खेम न्यं— भन्ते ! जिमि उपाध्याय आयुष्मान महाकात्यायनं भगवानया चरणे शिरं प्रणाम याना हं० ३ ।

“भन्ते ! ज्यू हबल” धका आयुष्मान सोणं आयुष्मान महा-कात्यायनं धःगु अनुस्मेवन याना आसनं वना आयुष्मान महाकात्यायन-मथ प्रणाम व प्रवक्षिजा याना धःगु आसनं वना पात्र चीवर कया गुले धावस्ती छः, उलेपाखे चारिकाया निर्मर्श वन । वं वं क्रमशः गन धावस्ती अनाथपिण्डकया आराम जेतवन छः अन ध्यान । ध्यता भगवानयात अभिवादन वगन छत्तिजिक्क फेतुत ।

छत्तिजिक्क फेतुम्ह आयुष्मात सोणं भगवानयात धाल,० “भन्ते !

जिमि उपाध्यायं० भगवानया चरणे शिरं प्रणमि योना हनु दु० ।”

भिक्षु ! कुशल जा जू मखुला घा ? लैय तःसतं थाकुते मखंला ? भिक्षा प्राप्त ज्वीगुली चिक्क लस मज्जूला ?

मन्ते ! कुशल कुशल जू । लैय छं थाकु मज्जू । भिक्षा प्राप्त ज्वीगुली छं चिक्क मज्जू ।

अले भगवानं आयुष्मान आनन्दयात सःता विज्यात, “आनिम्भ ! आगन्तुक भिक्षुयात ज्वनेगु स्थानं कना ज्यु ।”

अबले आयुष्मान आनन्दं मती तल, “भगवानं गुगु जितं बुम्ह आगन्तुक भिक्षुयात ज्वनेगु स्थानं कनेगु विज्यागु छः, व भगवानं ज्वेत उगु हे विहारे ज्वेगु इच्छा काइबें ज्वं गुकी स्वयं विहारं याना विज्याना ज्वंनु छः ।” जिकि आयुष्मान आनन्दं आयुष्माव सोणयात व हे विहारे ज्वनेगु स्थानं कयना बिल, गुकी स्वयं भगवानं कस आना विज्याइनु छः ।

अले भगवान चान्हे ताउतकं खुला मैदाने ज्वना विज्याना सुत्ति सिला विहारे विज्यात । आयुष्मान सोण न० विहारे वन ।

अले भगवानं चान्हेसिया छो तुइसे ज्वने त्यंका वना आयुष्मान सोणयात घाल, “भिक्षु ! घा छं धर्मसात गणे ज्वीका ?”

“मन्ते ! ज्यु हवस” धका आयुष्मान सोणं भगवानयात उत्तर बिया फिखुगु अष्टक वर्गयात पूरा पूरा स्वरं ज्वना कयन ।

अले भगवानं आयुष्मान सोणं० स्वरं ज्वने धुंका उकियात अनु-भोवन याना, “श्यावास ! भिक्षु फिखुगु अष्टक वर्गयात छं बालाक सुमंका काल । उकियात बालाक धारण याना काल । छं ज्वनेगु पहः तःसतं बाला, खुलेजू, निर्दोष जू । अर्ययात छुटेछुटे ज्वीक खने वइगु जू ।

मिथु, छ, पोरे इत ?

हन्ते ! मिथु असु कर्मिण इत ।

मिथु, छं युक्तिमहि, अहं निवृत्ता स्वता ?

हन्ते ! युक्तिके विप्रा, जि हांसहि, अहं युक्ता बीक, बीके फत ।

गृहस्व जीवन कच्छटं जाया अंगु खः, उयां फुलतः कहु, अहिकः अकार्यकागु
तद्व्यंनं जाया अंगु खः ।

अव लोका उगु समये अमममया अहुतुं अकारिका अगु अण
मिथुं इत—

द्विस्वा आकीत्तवं कोके, अत्ता धम्मं तिरुत्तमि ।

अरियो, अ रमती फो, पावे अ इहती खुडी" वि अ

[संसारका बंधव्यात अंका, हानं परस्पर निर्वाणवात लोका
आरंभक अणे न्याइतु अया अनी अहु, अहुअन न्याइतु ताइमि अी
अहु ॥१॥]

Dhamma.Digital

-★-

७- आयुष्मान कांक्षारेवतया प्रासन याःगु

थये जि न्यनागु इ ।

अगु समये अगवान भावस्ते, अनायमिच्छिका, अरुअ अेतवने
विहार याता विज्याना अत । अगु समये अगवान अरु हे, अगुअरु
कांक्षारेवत आसन यला शरीर तप्यांहा कांक्षारणे अहु अगु अगु अगु
अनुभव याता फेतुअ अत ।

भगवानं नापं हे आयुष्मान कांक्षारेवतयात मुलः ध्याना थःगु
शरीर तप्यंका कांक्षायामे शुद्धगु थःगु चित्तया अनुभव याःगु खन ।

थुगु सीका उगु बखते भगवानया भृहुतु उदानया थुगु शब्द
पिहां बल—

“या काचि कङ्खा इध वा हुरं वा,
सकवेदिया वा परवेदिया वा ।
ये फायिनो ता पजहन्ति” सब्बा,
आतापिनो ब्रह्मचरियं चरन्ता”ति ॥

[लोक व परलोके थःगु वा कतपिगु संसार सम्बन्धी गुलि आकांक्षा
त दु, ध्यानी व फुकयात तोता बी, तपस्वी ब्रह्मचर्यं व्रतयात पालन
याइ ॥७॥]

८- देवदत्तं आनन्दयात संघ भेद यायेगु सूचं बीगु
थये जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान राजगृहे वेलुवन कलन्दक निवापे विहार
याना बिज्यात । उगु समये उपोसथया दिने आयुष्मान आनन्द सुथे हे
चीवरं पुना पात्र चीवर ज्वना भिक्षाटनया निर्मित्त राजगृहे वन ।

देवदत्तं आयुष्मान आनन्दयात राजगृहे भिक्षाटन याःगु खन ।
खना व गन आयुष्मान आनन्द दु अन वना धाल, “आवुस आनन्द !
थों निसें जि थःगु उपोसथ कर्म व संघ कर्म भगवान व भिक्षुसंघ मदेक हे
थः थःमहं याय् ।”

असे आयुष्मान् आनन्द राजगृहे भिक्षाटनं लिहां विष्णात् ।
 लिहां वया भोजनं याय् धुंका गन भगवान् बुधु खः अन वना भगवानयात्
 अभिवादनं यावा छसिलिक फेतुत् । छसिलिक कंतुम्ह अणुष्मात् आनन्दं
 भगवानयात् धाल—

भन्ते ! थों सुथे जि चीवरं पुना पात्र चीवर ज्वना राजगृहे
 भिक्षाटनया निर्मित वना । देवदत्तं जित राजगृहे भिक्षाटन याःगु खना
 देवदत्त जि बुधाय वया धाल, “आवुस आनन्द ! थों नित्ते जि थःगु
 उपोसथ कर्म व संघ कर्म भगवान व भिक्षुसंघ मदेक हे थः वःन्हं याय् ।”
 भन्ते ! थों देवदत्तं संघ तच्छयाना बी (अलग हे) उपोसथ कर्म व संघ
 कर्म याइ ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द सिहां
 वल—

“सुकरं साधुना साधु, साधु पापेन दुक्करं ।

पापं पापेन सुकरं, पापमरियेहि दुक्करं”ति ॥

[अःपु साधु पुरुषपित्त साधु याय्गु, साधु ज्या पापीपिसं याय्
 थाकु । पापकर्म पापीपिसं याय् अःपु, पापकर्म आर्यजनं याय् थाकु ॥८॥]

६- छु याना थःन्हं हे अस्यु

थये जि न्यनानु बु ।

छु सन्ने भगवान आपालं भिक्षुसंघपिणु तांये कीशल देते
 चारिका याना विष्णात् । उगु समये आपालं मचात् थां उवीं हाहां
 भगवानयाथाय् वयाच्वन ।

भगवानं इपि मचात ध्वांश्वां हाहां यःप्याय् वयाच्वंगु खन ।

ध्व खना उगु समये भगवानया म्हुतु उवानया धुगु शब्द

पिहां वल—

“परिमुद्रा पण्डिताभासा, दाचागोचरभाणिनी ।

वसविच्छन्ति मुखयामिं, येन नीता मं तं विदूति ॥

[यःत पण्डित सम्झे उवीम्ह मुखं, मनं तुनायें म्हुतु धां वीवा

म्वा म्हुगु खं ल्हाना च्वनी, छु याना च्वना यःम्हं हे मस्यू ॥१॥]

१०— आयुष्मान् चूलपन्थकया आसन

यये जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान् आवस्ती अनार्थपण्डिकया जेतवन आरामे

विहार याना विज्याना च्वन । अबले आयुष्मान् चूलपन्थक भगवानया

नापं आसन याना म्ह तप्यंका स्मृतिमान् जुया फेतुना च्वन ।

भगवानं नापं हे आयुष्मान् चूलपन्थकयात् आसन याना शरीर

तप्यंका स्मृतिमान् जुयाच्वंगु खन ।

धुगु सीका भगवानया म्हुतु उगु समये उवानया धुगु शब्द

पिहां वल—

“ठितेन कायेन ठितेन चेतसा,

तिट्ठं निसिन्नो उद वा सयानो ।

एतं सति भिक्खु अधिट्ठहानो,

लभेथ पुब्बपरियं विसेसं ।

लदान पुष्पापरियं विसेसं
अदस्सर्नं मञ्चुराजस्स गच्छे"ति ॥

[स्थिर शरीर व स्थिर चित्तं वै, एवं वा वेना च्चं, गुम्ह विष्णुं
यःगु स्मृतियात् वयसा च्चन्ती, वं च्चय्यां च्चन्त्तु अक्खन्नात् प्राप्त
याना काइ । दकले च्चय्यागु अक्खन्ना प्राप्त, कत्ता व मूमुराज्जा वृष्टी
वेमम् ॥१०॥]

खुगुु वर्ग जात्यन्ध वर्ग

१- मारं भगवानयाके परिनिर्वाण ज्वीगुली प्रार्थना याःगु

यथे जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान वैशाली महावन दुगु कूटागारशाब्बाय् विहार याना बिज्याना च्वन । अबले सुथे भगवान चीवरं पुना पात्र चीवर ज्वना वैशाली भिक्षाटनया निम्ति पिहां बिज्यात । भिक्षाटनं लिहां बिज्याना भोजन याय् सिधेका भगवान आयुष्मान आनन्दयात सःता बिज्यात, “आनन्द ! लासा ज्वना नु । गन चापाल चैत्य दु, अन न्हिच्छि विहार याःवनं ।”

“भन्ते ! ज्यू हवस्” धका आयुष्मान आनन्द भगवानयात उत्तर बिद्या लासा ज्वना भगवानया ल्यूल्यू वन ।

अले भगवान गन चापाल चैत्य दुगु छः अन बिज्याना लायातःगु आसने च्वना बिज्यात । फेतुना भगवान आयुष्मान आनन्दयात सःता बिज्यात, “आनन्द ! वैशाली तःसतं न्ह्याइपु, उदेन चैत्य न्ह्याइपु,

गोटमक चैत्य रमणीय जू, सारन्वद चैत्य रमणीय जू, चापाल चैत्य रमणीय जू ।

“आनन्द ! गुम्हसिके प्यंगू ऋद्धिपाव भावित, अभ्यस्त, वशे, सिद्ध, अनुस्थित, परिचित व सधेयाना तःगु दइ यदि वं इच्छा याःसा कल्पभर वा कल्पया अन्त तकं च्वने फु । आनन्द ! बुद्धयाके प्यंगू ऋद्धिपाव भावित, अभ्यस्त, वशे, सिद्ध, अनुस्थित, परिचित व सधेयाना तःगु दइ; यदि बुद्धं इच्छा याःसा कल्पभर वा ल्यंक्क कल्प तक च्वने फु ।”

आयुष्मान् भगवानं कल्पयस्सकं तःसंगु व सीदय्क संकेत विद्या विज्यात नं च्चोके मफुत्त । भगवत्कथाके थये प्रार्थना मया- भन्ते ! भगवान कल्पभर च्वना विज्याहुं, सुगत कल्पभर च्वना विज्याहुं- संसारयात हित याय्त, संसारे सुख याय्त, संसारे अनुकम्पा याम्या निम्ति देवतापि व मनुष्यापि अर्थहीन व सुखया निम्ति । मानों बैंगु चित्ते मार च्वनाच्वन ।

निकोगु पटक नं भगवानं आयुष्मान् आनन्दयात सःसा विज्यात, “आनन्द ! वैशाली तःसतं रमणीय जू । ०.... ०.... ० यदि बुद्धं इच्छा याःसा कल्पभर वा ल्यंगु कल्प तक च्वनेफु ।

थुबले नं आयुष्मान् आनन्दं ० मानों बैंगु चित्ते मार च्वनाच्वन । स्वकोगु पटक नं भगवानं आयुष्मान् आनन्दयात सःसा विज्यात, “आनन्द ! वैशाली तःसतं रमणीय जू । ०.... ०.... ० यदि बुद्धं इच्छा याःसा कल्पभर वा ल्यंगु कल्प तक च्वनेफु ।”

थुबले नं आयुष्मान् आनन्दं ० मानो बैंगु चित्ते मार च्वनाच्वन ।

अले भगवानं आयुष्मान आनन्दयात सःता बिज्यात, “जानन्द !
गन वने इच्छा दु अन वनेसा हूँ ।”

“भन्ते ! ज्यू हवस्” धका आयुष्मान आनन्दं भगवानयात
उसर बिया आशनं दना भगवानयात प्रणाम व प्रदक्षिणा याना
सत्तिक हे छमा सिमाया क्वस्सं फेतूवन ।

आयुष्मान आनन्द वने साथ हे पापी मार गन भगवान बिज्याना
चवंगु खः, अन वया छसिलिक्क दन । छसिलिक्क दना पापी मारं भगवान-
यात धाल, “भन्ते ! भगवान परिनिर्वाण जुया बिज्याहूँ, सुगत परिनिर्वाण
जुया बिज्याहूँ । भन्ते ! भगवानया परिनिर्वाण काल थ्यन । भन्ते !
छःपिसं स्वयं थ्व खँ धैबिज्यागु दु, “हे मार ! जि अबले तक परिनिर्वाण
ज्वीमखु, गुबले तक जिमि श्रावक भिक्षु व्यक्त, विनीत, निःशङ्कु, कुशल,
विद्वान, धर्मवान, धर्मानुसार आचरण याइपि, ठीक मार्गें वनीपि ज्वीमखु-
गुबले तक इमिसं थःम्ह उपाध्याययाकें धर्म स्यना कया मेपिन्त कने
फैमखु, उपदेश व सम्फे बुळें याय्गुली लायक ज्वीमखु - हानं गुबले तक
मेगु मतया मभिगु तर्कयात खण्डन याय्गु व प्रातिहार्यया निग्रह याना
धर्मोपदेश याय् लायक ज्वीमखु ।”

भन्ते ! आः छःपिनि श्रावक भिक्षु व्यक्त० ज्वी धुं कल । भन्ते !
भगवान परिनिर्वाण जुया बिज्याहूँ । सुगत परिनिर्वाण जुया बिज्याहूँ ।
भन्ते ! भगवानया परिनिर्वाण समय थ्यन ।

भन्ते ! भगवानं थ्व खँ धैबिज्यागु दु, “हे मार ! जि अबले तक
निर्वाण ज्वी मखुनि, गुबले तक जिमि श्रावक भिक्षुणीपि, उपासक,
उपासिकापि फुकं व्यक्त, विनीत, ०लायक ज्वी फैमखु ।

मन्ते ! आः छःपिनि ध्यावक भिक्षुणीपि, उपासक-उपासिकापि
फुक व्यस्त, विनीत ० लायक उवी धुंकल । मन्ते ! भगवान् परिनिर्वाण
जुया बिज्याहुं । सुगत परिनिर्वाण जुया बिज्याहुं । मन्ते ! भगवानया
परिनिर्वाण समय ध्यने धुंकल ।

मन्ते ! भगवानं ध्व खं धैबिज्यागु दु, "हे मार ! जि अबले तक
परिनिर्वाण उवी मछुनि, गुबले तक जिगु ब्रह्मचर्यं समृद्ध, उन्नत, विस्तृत,
बहुमत व प्रसिद्ध जुया देवतापि, मनुष्यापिके प्रकट उवीमछु ।

मन्ते ! आः छःपिनिगु ब्रह्मचर्यं ० मनुष्यापिके प्रकट उवी धुंकल ।
मन्ते ! भगवान् परिनिर्वाण जुया बिज्याहुं, सुगत परिनिर्वाण जुया
बिज्याहुं । मन्ते, भगवानया परिनिर्वाण समय ध्यने धुंकल ।

वं अथे धायवं भगवानं पापी मारयात थथे धैबिज्यात, "हे पापी!
हथाय् धाय्मते भगवानं आः याकनं हे परिनिर्वाण प्राप्त याइ । थनि
स्वला बिते उवीवं बुद्धया परिनिर्वाण उवी ।

अले भगवानं चापाल चंत्ये, थःगु ल्यंबुगु आयुया विषये कने
धुंकुसैलि, अत्यन्त ग्यानापुक, चिमिसै तिति स्वाक भूकम्प जुल । देव
दुन्दुभि गरजे जुल ।

धुगु सीका इगु समये भगवानया म्हुतु उवानया धुगु शब्द
पिज्वल—

"तुलमतुलञ्च सम्भवं, भवसङ्घारमवस्सजि मुनि-।

अज्झत्तरतो समहितो, अभिन्दि कवचमिवत्त सम्भवं"ति ॥

[आवागमन वसक उवनीगु तुल्य व अतुल्य फुक संस्कारयात

मुनि तोता बिल । आध्यात्मेरत व समाहित जुया, आत्म-संभवया कवच-
यात थथे त्वाःल्हाना बिल ॥१॥]

२- शील शुद्धता इत्यादियात ल्वीकेगु कोशलराजयात उपदेश

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान श्रावस्ती मृगार माताया पूर्वाराम प्रासादे
विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये सन्ध्याया समाधि दना
प्रासादया न्होने पिने भगवान फेतुना बिज्याना च्वन ।

अले कोशलराज प्रसेनजीत गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः, अन
वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत ।

उगु समये न्हेम्ह जटाधारी साधु, न्हेम्ह निर्ग्रन्थ साधु, न्हेम्ह
नाङ्गा साधु, न्हेम्ह एकवस्त्रधारी साधु व न्हेम्ह लुसी, सँ, दाढी ताहाकःपि
परिव्राजक थःथःगु अनेक प्रकारया सामान ज्वना भगवानया सत्तिक
वनाच्वन ।

कोशलराज प्रसेनजीतं उर्पिं फुक सत्तिकं वनाच्वंगु खन । खना
आसनं दना गा छखे बोहले पाछाया जःगु पुंलि पृथ्वी चुया उर्पि साधुपिनि
पाखे ल्हाः ब्रिन्ति याना स्वको थःगु नां न्यंकल, “भन्ते ! जि कोशलराज
प्रसेनजीत खः ।”

अले इर्पिं साधुर्पि वने धुंका कोशलराल प्रसेनजीत गन भगवान
दुगु खः अन वया भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत ।

छसिलिक्क फेतूम्ह कोशसराज प्रसेनजीतं भगवानयात धाल, “भन्ते ! संसारे अहंत् वा अहंत् मार्गे वनाच्चंम्ह मध्ये च्च छम्ह छः ।”

महाराज ! छःपि गृहस्थ, कामभोगी, बालबच्चा नापं च्चनीम्ह, काशीया च्चन्दनं तीम्ह, माला गन्ध व विलेपनं बुलीम्ह, दां ध्येबाया च्चक्करे लाना च्चनीम्हसें अःखतं सम्मे जुलकि थुपि अहंत् वा अहंत् मार्गे आरुद्ध छः । महाराज ! सुं नाप च्चनेवं हे बेंगु शील सीका काय्फु- व नं छुं विनं मखु तःन्हुमच्चि । विना ध्यानं मखु, ध्याने च्चना; विना बुद्धिमान्नी मखु, तःधंम्ह बुद्धिमान्नु जुया सीका काय्फे । महाराज ! व्यवहार याय्गुली नं सुयागुं शुद्धताया पत्ता लगे यायेफु - व नं छुं विनं मखु । महाराज ! आपसि ज्जीवं स्थिरताया पत्ता लगे याइ - व नं छुं विनं मखु । महाराज ! खं ल्हाय्वं हे सुयागुं प्रज्ञाया पत्ता लगे याय्फु - व नं छुं विनं मखु ।

भन्ते ! छःपि धन्य छः, गुगु छःपिसं बालाक च्चीका बिल । जि- गृहस्थ कामभोगी - अःखः सम्मे जुल कि थुपि अहंत् वा अहंत् मार्गे आरुद्ध छः । सुं नाप च्चनेवं हे बेंगु शीलया पत्ता लगे ज्जीफु, व्यवहार याय्वं हे सुयागुं शुद्धता पत्ता लगे याय्फु - व नं छुं विनं मखु । भन्ते ! थुपि गुप्तधर छः, ढोंग याना याना वन बेंगु छः । इपि न्हाया वने धुंका ल्यूल्यु जि वने, इपि थुगु इले भज्ज भूतयात हटे याना, मोल्हया, लेप लगे याना, नौयात दाढी सें बय्के बिया, यच्चुसे च्चंनु वसतं पुना, पञ्चकाम गुणयात भोग याइ ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहां बल—

“न वायमेय्य सब्बत्थ, नाञ्जस्स पुरिसो सिया ।
नाञ्जं निस्साय जीवेय्य, धम्ममेन न वर्णि चरे”ति ॥

[मह्यागु ष्वा न वायत्त तयार ष्वी मज्जू, मेपिनि च्यो जुया च्वने
मज्जू, सुं मेपिनिगु भरोसा याना म्वाय्गु उचित मजू, धर्मया नामे
व्यापार याय्गु याय् मज्जू ॥२॥]

३- गुगु न्हापा दुगु खः व अबले मडु

थथे जिं न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान् श्रावस्ती अनाथपिण्डिकया जेतवन आरामे
विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये भगवान् थःगु फुक्क पाप अकुशल
धर्म पूर्णतः क्षीण जूगु व अनेक कुशल धर्म पूरा जूगुया अनुभव याना
बिज्याना च्वन ।

थ्व सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द
पिहां बल—

“अहु पुब्बे तदा नाहु, नाहु पुब्बे तदा अहु ।
न चाहु न च भविस्सति, न चेतारहि विज्जती”ति ॥

[गुगु न्हापा दुगु खः व अबले मडु, गुगु न्हापा मडुगु खः व
अबले दु; न त दु न आ दै, न थुगु समये वर्तमान दु ॥३॥]

४- बुद्धेनिसं कांपिन्त किसि कथोंगु बीलं

थये जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान श्रावस्ती अनाथपिण्डिकया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना छ्वन । उगु समये अनेक मेगु मतयापि साधु भ्रमण ब्राह्मण परिव्राजक श्रावस्ती भिक्षाटनया निस्ती चाहिल। छ्वन— अनेक सिद्धान्तपि, अनेक विभ्रान्तपि, अनेक दृष्टिपि, अनेक मिथ्यामते तर्क्यपि ।

गुलि भ्रमण व ब्राह्मण थः, योगु मत माने याइगु हानं थये घाइगु— लोक शाश्वत छः; ध्व हे सत्य छः, मेगु फुक्कं ऊठ ।

गुलि भ्रमण व ब्राह्मण० लोक अशाश्वत; ध्व हे सत्य छः, मेगु फुक्कं ऊठ छः ।

गुलि भ्रमण व ब्राह्मण० लोक शान्त छः; ध्व हे सत्य छः; मेगु फुक्कं ऊठ ।

गुलि भ्रमण व ब्राह्मण० लोक अनन्त छः; ध्व हे सत्य छः; मेगु फुक्कं ऊठ ।

गुलि भ्रमण व ब्राह्मण० गुगु जीव छः, व हे शरीर छः; ध्व हे सत्य छः, मेगु फुक्कं ऊठ ।

गुलि भ्रमण ब्राह्मण० जीव मेगु हे हानं शरिर मेगु हेः०

गुलि०— सी धुंका तथागत आत्मा बुया छ्वनी :०

गुलि०— सी धुंका तथागत दया छ्वनी मखु :०

गुलि०— सी धुंका तथागत व नं दै हानं दै छ्वनी नं मखु :०

गुलि०— सी धुंका तथागत न छ्वनाछ्वनी न छ्वनीमखु :०

थुगु प्रकारं इपि थवं थवे ल्वाल्वां विवाद यायां हानं छम्हसें मेम्ह-
सित म्हुतुया भालां सुसुं विहार यानाच्चन— धर्म थथे खः, अथे मखु ।

अले गुलिं भिक्षु सुथे चीवरं पुना पात्र चीवर ज्वना भिक्षाटनया
निर्मित श्रावस्ती वन । भिक्षाटनं ल्याहाँ वया भोजन धुंका इपिं भिक्षुपिं
गन भगवान दु अन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत ।
छसिलिक्क फेतुपिं इपिं भिक्षुपिसं भगवानयात धाल, “भन्ते ! श्रावस्ती
अनेक मेगु मतयापिं साधु श्रमण ब्राह्मण व परिव्राजक भिक्षाटनया निम्तीं
चाहिला च्वन— अनेक सिद्धान्त माने याइपिं, अनेक विश्वास याइपिं,
अनेक मिथ्यामते तःक्यपिं ।

गुलिं श्रमण व ब्राह्मण० ।

थुगु प्रकारं इपिं थवं थः ल्वाल्वां विवाद यायां हानं छम्हसें मेम्ह-
सित वचन रूपी भालां सुसुं विहार याना च्वन— धर्म थथे खः, अथे
मखु ।

भिक्षुपिं थुपिं साधु व परिव्राजक कां, मिखा मदुपिं अर्थ अनर्थ वा
वा धर्म अधर्म छुं हे मस्युपिं । अर्थानर्थ व धर्माधर्म मस्युगु कारणं हे
थवंथः ल्वाल्वां० च्वन ।

कांम्हसें किसि खनीगु

भिक्षुपिं ! आपालं न्हापा थ्व हे श्रावस्ती छम्ह जुजु डुगु खः,
उम्ह जुजुं सुं छम्ह मनु सःता धाल, “हे पुरुष ! न्यँ, श्रावस्ती गुलितक
जात्यन्ध (बुसेंसें काँपिं) दु इपिं फुकं छथाय् जम्मा या ।”

‘महाराज ! उ्यू हवस !’ धका व पुरुषं जुजुयात उत्तर बिया
धावस्ती गुलि तक जात्यन्ध दुगु खः फुकं मुना जुजुयाथाय् हया धाल
“महाराज धावस्ती गुलि जात्यन्धपि दुगु खः फुकं जि मुंका बी धुन ।”

अये जूसा भणे ! थुपि जात्यन्धपिन्त किसि क्यं । “महाराज !
उ्यू हवस” धका व पुरुषं जुजुयात लिसः बिया इपि जात्यन्धपित किसि
क्यन—सो ध्व किसि खः ।

गुलि जात्यन्धपिसं किसिया छ्पो ज्वन— किसि थये ज्वनी ।

गुलि जात्यन्धपिसं किसिया न्हाय्पं०, बा०, सों०, म्ह०, तुति०,
जं०, न्हाय्पं०, न्हाय्पंया सें०, थिया स्वत— किसि थये ज्वनी ।

भिक्षुपि ! अले व पुरुषं उपि जात्यन्धपित थुगु प्रकारं किसि
क्यना, गन जुजु दुगु खः, अन बना धाल, “महाराज ! जात्यन्धपितं
किसि खन । आः छपिनि छ् आजा ।”

भिक्षुपि ! अले व जुजुं गन व जात्यन्धपि दुगु खः, अन बना
धाल, “सूरवास ! छ् छिमिसं किसि खन ला !”

महाराज ! खन जिमिसं किसि स्वे धुन ।

अये जूसा धा, किसि गय्खं ?

भिक्षुपि ! गुम्ह जात्यन्धं किसिया छ्पो ज्वंगु खः, व धाल,
महाराज ! किसि छ्गः तगोगु धः थें ज्वं ।”

भिक्षुपि ! गुपि जात्यन्धपिसं किसिया न्हाय्पं थिल, इमिसं धाल
“महाराज ! किसि हासा थें ज्वं ।”

भिक्षुपि ! गुलि जात्यन्धपिसं किसिया बा थिल इमिसं धाल,
महाराज ! किसि (= की) थें खं ।”

भिक्षुपिं गुलिसिनं किसिया सों थिल उमिसं धाल, “महाराज !
किसि (बुँपालेगु) हलो थें च्वं ।”

भिक्षुपिं गुलिं जात्यन्धपिसं किसिया म्ह थिल वं धाल, “महाराज !
किसि भखारिथें च्वं ।”

भिक्षुपिं ! गुलिं जात्यन्धपिसं किसिया तुति थिल इमिसं धाल,
“महाराज ! किसि सिमाया थुथारथें च्वं ।”

भिक्षुपिं ! गुलिं० जं० “उगः थें च्वं ।”

भिक्षुपिं ! गुलिं० न्हिप्पं० “वा सुइगु लुसिथें च्वं ।”

भिक्षुपिं ! गुम्हं० न्हिप्पंया सं० “तुफियें च्वं ।”

थुकी इपिं थवं थः ल्वाना हल हानं मुक्का घुस्सा नका ल्वाना
हल— किसि थथे हे च्वं, अथे मच्चं थथे मच्चं ।

भिक्षुपिं ! थ्व खना जुजु तःसतं न्हिल ।

भिक्षुपिं ! अथे हे थुपिं साधु व परिव्राजकत कां हानं मिखा
मडुपिं जुया थवं थः ल्वाना वचनरूपी भालां सुया च्वनीगु— धर्म थथे
खः, अथे मखु ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हतुं उदानया थुगु शब्द
पिहां बल—

“इमेसु किर सज्जन्ति, एके समणब्राह्मणा ।

विग्गय्ह नं विवदन्ति, जना एकङ्गदस्सिनो”ति ॥

[गुलिखे श्रमण व ब्राह्मण थुकी हे ल्वाना च्वनी । धर्मया छगू
अङ्ग खना थवं थवे विवाद यानाच्वनी ।]

५- भिन्न भिन्न मिथ्या सिद्धान्त

थये जि न्यनागु वु ।

छगु समये भगवान् आवस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे विहार याना विज्याना च्वन । उगु समये अनेक मेगु मतयापि साधु०, भ्रमण, ब्राह्मण व परिव्राजक आवस्ती भिक्षाटनया निर्मित्ति चाहिला च्वन- अनेक सिद्धान्त माने याइपि, अनेक विश्वासापि, अनेक रूचीपि, अनेक मिथ्या मते तक्यापि ।

गुलि भ्रमण ब्राह्मण० लोक व आत्मा अशाश्वत छः०, शाश्वत छः०, शाश्वत नं छः, हानं अशाश्वत नं०, न शाश्वत छः न अशाश्वत, लोक व आत्मा थःथःन्हं उत्पन्न जूगु छः०, मेपिसं (ईश्वरं) उत्पन्न याःगु छः०, थःथःन्हं उत्पन्न जूगु नं छः, हानं ईश्वरं उत्पन्न याःगु नं छः०. न थःथःन्हं उत्पन्न जूगु छः, न ईश्वरं हे उत्पन्न याःगु छः, बरु अर्थे हे वै बोगु छः, सुखदुःख, आत्मा व लोक फुक शाश्वत छः०, अशाश्वत छः०, शाश्वत छः हानं अशाश्वत नं०, न शाश्वत छः न अशाश्वत०; सुख दुःख, आत्मा व लोक फुक थःथःन्हं उत्पन्न जूगु छः०, ईश्वरं उत्पन्न याःगु छः०, थःथःन्हं उत्पन्न जूगु छः हानं मेपिसं नं उत्पन्न याःगु छः०, न थःथःन्हं उत्पन्न जूगु हानं न मेपिसं हे उत्पन्न याःगु छः० ।

थुगु रूपं इपि थवं थः ल्वाना० धर्म थये छः अये मवु ।

अले गुलि भिक्षु (च्वेच्वंगु सूत्रे थें)० भगवानयाके न्यन, “भन्ते! अनेक मेगु मतयापि साधु० थवं थः ल्वाना च्वन ०।”

भिर्भुपि ! थुपि साधु व परिव्राजक का, भिक्षा मवुपिसं अर्थानर्थ

वा धर्माधर्मयात मस्यु । धर्मानर्थं च धर्माधर्मयात मस्युगुलि हे धवं यः
त्वाना० च्चंगु ।

धुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया धुगु शब्द
पिहां बल—

“इमेसु किर सज्जन्ति, एके समणब्राह्मणा ।

अन्तरा व विसीदन्ति, अप्पत्वा व तमोगधं”ति ॥

[गुलिखे भ्रमण व ब्राह्मण युकी हे तव्यना च्चनी, बिचे हे नष्ट
जुया बनी, विना अज्ञानयात नाश यन्ता हे ॥५॥]

६- भूठगु सिद्धान्त कया ल्वाइपिन्त मुक्ति मदु

धये जि न्यमागु दु ।

(बालाक हे च्चेच्चंगु सूत्र समान)

धुकियात सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया धुगु शब्द
पिहां बल—

“अहङ्कारपसुतायं पजा, परंकारूपसंहिता ।

एतदेके नाब्भञ्चंसु, न नं सल्लंति अइसुं ॥

“एतं च सल्लं पटिकच्च पस्सतो,

अहं करोमी ति न तस्स होति ।

परो करोती ति न तस्स होति ॥

“मानुपेता अयं पजा, मानगन्था मानविनिबद्धा ।

दिट्ठीसु सारम्भकथा, संसारं नातिवत्तती”ति ॥

[संसारे र्वीपि अज्ञजीव अहङ्कार व परंकारया अमे लाना च्वनी अमिसं र्वीके मफु हानं धार्थेगु दुःखयात सीके फु । धार्थेगु दुःख-यात र्वीका “जिं याइ हानं छंगु याइ” गुया भेद मवया वनी ।

संसारे र्वीपि अज्ञजीव अहंभावे लानाच्वन, अहंभावया च्वले बांमलाक तक्यना च्वन, ऊठगु सिद्धान्त च्वना ल्वाइपि च्व संसारं गुबले मुक्त ज्वीमखु ॥६॥]

-★-

७- आयुष्मान सुभूतिर्यः प्यंगू योगं अलग जूगु

थये जिं न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान् धावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे विहार याना विज्याना च्वन ।

उगु समये आयुष्मान् सुभूति भगवानया नापं हे अज्ञान याना म्ह तप्यंक तथा अबितर्क समाधि याना च्वन ।

भगवानं नापं हे आयुष्मान् सुभूतिर्यात्० समाधि यानाच्वंगु खन ।

धुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतु उदानया धुगु शब्द पिहाँ वल—

“यस्स वितक्का विधूपिता,
अज्जुत्तं सुविकप्पिता असेसा ।
तं सङ्गमतिच्च अरूपसञ्जी,
चतुयोगातिगतो न जातु मेती”ति ॥

[गुम्हसें थःगु वितर्कयात भग्म याना बिल, हानं थःत बांलाका म्हसीका काल, उम्ह अरूपसंज्ञी योगी सांसारिक आशक्तियात तोना प्यंगू योग (=कामयोग, भवयोग, दृष्टीयोग व अविद्या योग) पाखें अलग जुयावनी । व हानं संसारे जन्म ज्वीमखु ॥७॥]

८- गणिकाया निम्ती ल्वापु

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान राजगृहे वेलुवन कलन्दक निवापे विहार याना बिज्याना च्वन ।

उगु समये राजगृहे निगू पक्षयार्पि मनूत छम्ह गणिकाया प्रेमे लाना थवं थः ल्वाइगु ऋगरा याइगु, कलह याइगु, विवाद याइगु जुया-च्वन— छम्हसें मेम्हसित ल्हाः छ्वइगु, छम्हसें मेम्हसित चापाय् ल्वहंतं नं कय्कीगु छम्हसें मेम्हसित कथि वा हतियारं प्रहार याइगु । इपिं गुलि सिना नं वनीगु, गुलिं घापाः नं जुइका च्वनीगु जुयाच्वन ।

अले गुलिं भिक्षु सुथे चीवरं पुना पात्र चीवर ज्वना राजगृहे भिक्षाटनया निम्ती प्याहां वन । भिक्षाटनं ल्याहां वया भोजन धुंका गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः, अन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतुपिं इपिं भिक्षुपिसं भगवानयात धाल, “भन्ते ! राजगृहे निगू पक्षयार्पि मनूत छम्ह गणिका० निंतिं घायल ज्वोका च्वन ।

धुगुं सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उवानया धुगु शब्द पिहां-
बल—

“यं च पतं यं च पत्तब्बं, उभयमेतं रजानुकिण्णं, आतुरस्सानु-
सिक्खतो । ये च सिक्खासारा सीलब्बतं जीवितं ब्रह्मचरियं उपट्टानसारा,
अयमेको अन्तो । ये च एवंवादिनो— ‘नत्थि कामेसु दोसो’ति, अयं दुतियो
अन्तो । इच्चेते उभो अन्ता कटसिक्खड्डना, कटसियो दिट्ठि वड्ढेन्ति । एतेते
उभो अन्ते अनभिञ्जाय ओलियन्ति एके, अतिधावन्ति एके । चे च खो ते
अभिञ्जाय तज च नाहेसुं, तेन च नामाञ्जिसु, वट्टं तेसं नत्थि
पञ्जापनाया”ति ।

(प्राप्त जूगु काम-भोगया सेवन याय्गुली छुं दोष महु । संसार
दुवले हे पुष्य लाभ याय्फु, पुण्यायाकें हे संसारे बृद्धि ज्वी । उकिं काम-
भोग प्राप्त याय् हे माः ।— ध्व निगू प्रकारयागु मिध्या-धारणा चित्तमलं
युक्तगु छः । तृष्णा याकें आतुर, उकी हे अनुरुक्त प्रजां धुकियात हे सार
सम्मे ज्वी । ध्व खं व वर्जनीय अन्त मध्ये छगू ।)

“ब्रह्मचर्यं जीवन सहितगु व्रत पालन याय्गु हे सार छः— ध्व
छगू अन्त छः । कामभोगया सेवने छुं दोष महु— ध्व निगूगु अन्त छः ।

‘ध्व निगू प्रकारयागु अन्तया सेवनं संस्कारया बृद्धि ज्वी हानं
उकिं मिध्या धारणा बडे ज्वी । धुगु निगू अन्त यथारूपं मखनवं छगू-
जा शान्त जुया उकी हे फसे ज्वी, हानं मेगु मार्गयाकें छले लाः वनी ।

[“गुम्हसें ध्व निगू खंयात बांलाक ठीक ज्वीक सीका काइ, इपि
उकी लाइमखु । इपि आवागमने लाइपि मखु ॥८॥]

६- गये लाप्चा मते बोया वया सी वैगु खः

थये जि न्यनागु हु ।

छगू समये भगवान् धावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये भगवान् छुंसे च्वंगु खुलागु मैदाने च्वना बिज्यात, चिकमत नं च्यानाच्वन । अबले आपालं लाप्चा बोया वया मते कुतुं वैगु जुया च्वन । उकिं इपिं छोया वनीगु, सिना वनीगु, पुना सिना वनीगु जुयाच्वन ।

भगवानं इपिं लाप्चात सिनावंगु खन ।

थुगु खनेवं उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु म्हुत्त पिहावल—

“उपाति धावन्ति न सारमेन्ति,
नवं नवं बन्धनं ब्रूह्यन्ति ।
पतन्ति पज्जोतभि वाधिपातका,
दिट्ठे सुते इतिहेके निविट्ठा”ति ॥

[उपिं लें हुना च्वनी, सारयात ल्वीके मफया, हानं नं न्हून्हुगु बन्धने लाः वनाच्वन । गये लाप्चा बोया वयं मते वया कुतुं वयाच्वन, अये हे, अज्ञजन खंगु व न्यनागु वस्तुस आशक्त जुयाच्वन ॥९॥]

१०-अबले तक फुतिफुतिगेरा चम्के उवी गबले तक निभाः हवीमखु

थये जि न्यनागु हु ।

छगू समये भगवान् धावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे

विहार याना विज्याना च्चन । अले आयुष्मान आनन्द गन भगवान्
 विज्याना च्चंगु खः अन बना भगवानयात अभिवादन याना छत्तिलिक्क
 फेतुत । छत्तिलिक्क फेतुम्ह आयुष्मान आनन्दं भगवानयाके विन्ति यात ।
 “भन्ते ! गुबले तक संसारे० बुद्ध प्रकट उवीमखु नि अबले तक मेगु मतया
 साधुपि लोकया पाखे सत्कार=आदर=सम्मान=प्राप्त याना पूजित
 तथा प्रतिष्ठित जुया चीवर, पिण्डपात्र, सयनासन व ग्लानप्रत्यय प्राप्त
 याना च्चनी ।” भन्ते ! गबले संसारे० बुद्ध उत्पन्न उवी, अबले इपि
 लोकया पाखे न सत्कार=आदर=सम्मान प्राप्त उवी हानं न पूजित व
 प्रतिष्ठित जुया चीवर० प्राप्त उवी । भन्ते ! थुगु समये भगवानयात हे
 लोकया पाखे० ग्लान प्रत्यय प्राप्त जू । हानं भिक्षु संघं नं ।

खः आनन्द ! जब तक संसारे बुद्ध जन्मे उवीमखु० । जब
 संसारे बुद्ध जन्मे उवी० । थुगु समये बुद्धं हे० ग्लान प्रत्यय जुया च्चन ।
 हानं भिक्षु संघं नं ।

थुगु सीका उगु बखते भगवानया म्हुनु उदानया थुगु शब्द
 पिहां बल—

“ओभासति ताव सो किमि,
 याव न उन्नमते पभङ्करो ।

स वेरोचनमिह उगगते,
 हतप्पभो होति न चापि भासति ॥

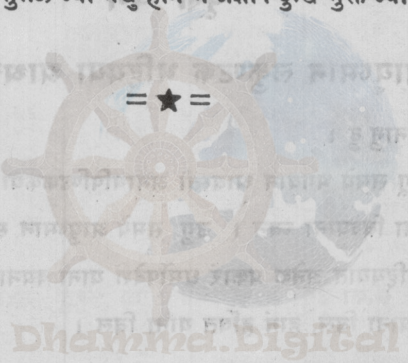
“एवं ओभासित्तमेव तक्किकानं,
 याव सम्मासम्बुद्धा लोके नुप्पज्जन्ति ।

न तक्किका सुज्जन्ति न चापि सावका,
 दुद्धिटी न दुक्खा पमुच्चरेति” ॥

[उबले तक फुतिफुतिगेरा (भगजोगिनि) प्वीप्वीं थिनाच्चवनी,
गुबले तक निभाः त्वइ मखु ।

निभाः त्वेवं हे इमिगु प्वीप्वीं थीगु बन्द जुया वनी, सीके हे
फैमखु कि इपिं गन वन । थथे हे मेगु मतयापिं साधुपिनि चम्के ज्वीगु
खः ।

गबले तक सम्यक्सम्बुद्ध संसारे उत्पन्न ज्वीमखु, अबले तक
तार्किक व श्रावक सुलजे ज्वी मखु हानं न अज्जापिं दुःखं मुक्त ज्वी ॥१०॥]

नक्षत्रगुण वर्ग मृत वर्ग

१- आयुष्मान लकुष्टक भद्रियया आश्विनं मुक्त जूगु

यथे जि न्यनागु हु ।

छगु समये भगवान आश्विनी अनाथपिण्डिककया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना छवन । उगु समये आयुष्मान सारिपुत्रं आयुष्मान लकुष्टक भद्रिययात अनेक प्रकारं धर्मोपदेश याना क्यना बिल, कना बिल, उत्साहित याना बिल, हानं हर्षित याना बिल ।

अले उगु धर्मोपदेशं आयुष्मान लकुष्टक भद्रियया चित्त उपादानं रहित जुया आश्विनं मुक्त जुल ।

अले भगवान० नं आयुष्मान सारिपुत्रयात अनेक प्रकारं धर्मोपदेश याना क्यना भ्यूगु, कना भ्यूगु, उत्साहित याना भ्यूगु, हर्षित याना भ्यूगुलि आयुष्मान लकुष्टक भद्रियया चित्तया उपादान रहित जुया आश्विनं मुक्त जूगु छन ।

छगु सीका उगु बखते भगवानया मृतुं उदानया छगु शब्द पिहां बल—

“अच्छेच्छि वट्टं व्यागा निरासं,
 विसुखं सरिता न सदन्ति ।
 छिन्नं वट्टं न वसति,
 एसेवन्तो दुक्खस्सा”ति ॥

[सं कीचाल, अशांतिं मृगं वन, गमे दुं दुगु धारा न्याह मद्युत ।
 लहरा ध्यने धुं का हानं फल सैमधु, दुःखयो जन्त एव हे खः ॥२॥]

३- आवश्यकतयाणि ममूत कामशक्तिः पुनश्चक्षणीयु

यथे जि न्यागु दु ।

छगु समये भगवान् आवश्यकता अनाद्यपिच्छिकया वैसवन आरामे
 विहार यान्ता विच्ययान्ता एव । उचु सधये आवश्यकतयाणि ममूत (सांसारिक)
 काम विषये अत्यन्त आशक्त = रक्त = लिप्त = पूर्णतः = प्रमित पुनश्चक्षणीयु ।

अकले पुंनि निम्बुपि सुये चीवरं पुना यान् चीवर एवन्त आवश्यकता
 निम्बोटनया विन्ति विहीन । निम्बोटनं सिही यथा भोजनं पुंका मय
 भगवान् विच्ययान्ता एवंगु खः अन वना भगवान् यान्ता अनिवाद्यं काम
 क्षतिलिपय कोमुत । अतिरिक्त कोमुपि इदि निम्बुपितं भगवान् यान्ता घाल,
 “जन्ते ! आवश्यकतयाणि ममूत काम विषये अत्यन्त आशक्तः पुनश्च
 क्षणीयु ।”

पुगु सीका उचु सधये अन्वार्त्तक म्मुगु उचान्ता पुगु शब्द
 पिही वल—

“कामेसु सत्ता कामसङ्गासत्ता,
 संयोजने वज्जमपस्समाना ।
 न हि जातु संयोजनसङ्गसत्ता,
 ओघं तरेय्युं विपुलं महन्त”ति ॥

[कामे आसक्त, कामया सङ्गते लाःम्ह, कीगु बन्धनया दोषयात
 मखंम्ह, बरु उगु बन्धने हानं हे लग्न जुयाचवनीम्ह, थुगु अपार भवसागर-
 यात पार याये फंमखु ॥३॥]

= ★ =

४- श्रावस्तीयापि मनूत कामाशक्त जुयाचवनीगु

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान श्रावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे
 बिहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये श्रावस्तीया मनूत काम विषये
 अत्यन्त आशक्त = रक्त = लिप्त = ग्रथित = मूर्च्छित जुयाच्वन ।

अबले भगवान सुथे चीवरं पुना पात्र चीवर ज्वना भिक्षाटनया
 निर्मित्त श्रावस्ती बिज्यात । भगवानं श्रावस्ती च्वापि मनूतयत् काम विषये
 अत्यन्त आसक्त० जुयाच्वंगु खन ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द
 पिहां बल—

“कामन्धा जालसञ्छन्ना, तण्हाछदनद्धादिता ।

पमत्तबन्धुना बद्धा, मच्छा व कुमिनामुखे ।

जरामरणमन्वेन्ति, वच्छो खीरपको व मातरं”ति ॥

[कामे कांपि, पाप्मे कांपि, तुष्णां तःश्रुतं लोपूषि, क्लेश मारं
 चिका च्वापि - न्या गये वासुरी - जरामरणया पाप्मे च्वापि वनी; वस्त
 (= सामचा) गये दुपक्ष च्वापि मांहेसिचभ्य वनी ॥४॥]

= =

५- लकुण्टक भद्विय, छ्वाः घःचाः दुगु रथ

यथे जि न्यनागु दु ।

छगु समये भगवान् भावस्ती अनाथपिण्डिकया जेतवन आरामे
 विहार याना विज्याना च्वन । उगु समये लकुण्टक भद्विय गुलि भिक्षुपिगु
 ल्यूल्यु संक अनाथान् विज्याना अंशु छः अथ वत्त ।

भगवान् इपि भिक्षुपिनि ल्यूल्यु आयुष्मान् लकुण्टक भद्विययात्
 सम्मभंनिसे वःगु अथ - दुर्वर्णं, उदास, हरेण नःन्ह मानो भिक्षुपिसं
 तिरस्कार मांहे । अथ च्वा भिक्षुपिसं सःहा विज्यात्, "भिक्षुपि ।
 छिमिसं इपि भिक्षुपिनि ल्यूल्यु आयुष्मान् लकुण्टक भद्विय केवसं वंसा -
 दुर्वर्णं, उदास, हरेण नःन्ह, मानो भिक्षुपिसं तिरस्कार मांहे ?"

अं च्वापे ।

भिक्षुपि ! अथ भिक्षुया तेज व प्रसाप तःश्रुतं न्यसुताः । उगु
 समापत्ति सुवत्त वत्त, पुकिवत्त अथ भिक्षुं लाभ यात् । गुकिवत्त निन्ति
 कुलपुत्र छे तोता प्रव्रजित उची, उगु अनुत्तर ब्रह्मचर्यया अन्तिम कलायात्
 अथ यन हे सीका साक्षात्कार यान्त काय सुकल ।

युगु सीका उगु समये जन्मवनया अगुत्तुं उदात्तया युगु शब्द
 पिहां वल -

“नेलङ्गो सेतपच्छादो, एकारो वत्तती रथो ।

अनीघं पस्स आयन्तं, छिन्नसोतं अबन्धनं”ति ॥

[निर्दोष, शुद्ध, स्वेत आसनम्ह छ्वाः जक घःचाः कुगु रथ वया च्वन । थुम्ह निष्पापीयात वोगु सो, गुम्हसिया श्रोत बन्द ज्वी धुंकल, गुम्ह वन्धनं छुटे ज्वी धुंकल ॥५॥]

६- तृष्णा-संस्कारं मुक्त जूम्ह आयुष्मान अज्ञात कोण्डञ्ज

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान् श्रावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे बिहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये भगवानया सत्तिक हे आयुष्मान कोण्डञ्ज आसन याना म्ह तप्यंक तथा तृष्णा-संस्कारं मुक्तगु थःगु चित्तया अनुभव यानाच्वन ।

भगवानं थःथाय् सत्तिक आयुष्मान अज्ञात कोण्डञ्जयात आसन याना शरीर तप्यंका तृष्णा-संस्कारं मुक्तगु थःगु चित्तया अनुभव यानाच्वंगु छन ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हतुं उदानया थुगु शब्द पिहांवल—

“यस्स मूलं छमा नत्थि, पण्णा नत्थि कुतो ज्ञता ।

तं धीरं बन्धना मुत्तं, को तं निन्दितु मरहति ।

देवा पि नं पसंसन्ति, ब्रह्मणा पि पसंसितौ”ति ॥

[गुकिया बोले क हृषी कु हानं न कुकी हः कु, वः योगु लहरा
 गन है ? बखनं मुक्त कून्ह उम्ह-बीर पुत्रवयात कुया निन्हा याय कै ?
 केव्तामिहं नं वंगु अक्रंरात प्राक्त क्वन्ही, अहापावः नं वः प्रकंसित कुया
 क्वन्ही।।६१]

७-प्रपञ्च क्षय जूगु

बवे जि न्यनागु कु ।

छगु समये भगवान् भावस्ती अनाचपिण्डिकया जेतवन आरामे
 बिहार याना विज्याना क्वन । उगु समये क्कवानं वःगु प्रपञ्च-संज्ञा-
 सङ्गुन प्रहान्वात प्रत्येक्षण याना केतुनी विज्याना क्वन ।

अले भगवानं वःगु प्रपञ्च-संज्ञा-सङ्गुन प्रहान् कुयाण्वंगुयात सीका
 उगु समये भगवानया म्हुतु उवानया वगु सम्ब पिहावल -

“यस्स पपञ्चा ठिति च नत्थि,

सन्धोनं पलिषं च वीतिवत्तो ।

तं नित्तण्हं मुनिं चरन्तं,

नवजानाति सदेवको पि लोको”ति ॥

[गुम्हसिया प्रपञ्च महुम्ह, स्थिरचिन्ह उम्ह तृष्णा रहित कुया
 विचरण योम्ह मुनिपास देव सहित लोकपिसं निन्हा याये कइमहु ॥७१॥]

८- महाकात्यायनया कायगता-सति भावना

यथे जि न्यनागु दु ।

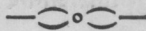
छगु समये भगवान् श्रावस्ती अनाथपिण्डिकया जेतवन आरामे विहार याना बिज्याना च्वन । उगु समये भगवानया लिक्क हे आयुष्मान् महाकात्यायन आसन याना शरीर तप्यंका 'कायगता-सति'या भावनाय् आत्मचिन्तन यानाच्वन ।

भगवानं थःथाय् लिक्क हे आयुष्मान् महाकात्यायनयात् आसन याना म्ह तःप्यंका च्वना 'कायगता-सति' या भावना याना आत्म-चिन्तन यानाच्वंगु छन ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहाँ वल —

“यस्स सिया सब्बदा सति,
सततं कायगता उपट्ठिता ।
नो चस्स नो च मे सिया,
न भविस्सति न च मे भविस्सति ।
अनुपुब्बविहारी तत्थ सो,
कालेनेव तरे विसत्तिकं”ति ॥

[गुम्हसित सदां कायगता-सति उपस्थित जू, गुगु आ म्हुगु छः व जित दैमखु, गुगु दैमखु व जित दैमखु, धर्मे मनन याना विहार याइम्ह व भवसागरयात् भतिचा समयं हे तरे जुया वनी ॥८॥]

६- बुध ग्रह्या ब्राह्मणपितृनि बुधता

बधे जि न्यनागु इ ।

अथु समये भगवान् आपालं भिक्षुसंघपिनाप मल्लपिषाय् चारिका
यामां गम बुध नांगु मल्लपितृनि बु ब्राह्मण तां इ अन प्यन । बुध ग्रामे
ज्जमि ब्राह्मण सुहृत्पिसं न्यन, “अस्मिन् शीतल सावयकुसं प्रव्रजित बुया
आपालं भिक्षुसंघपिनाप मल्लपिषाय् चारिका यायां बुध ग्रामे ध्यने बुङ्गल ।

अ न्यना बुधि छर्षो मुडे याना तःपि नकली साधुपिसं लःत्वने
मखनेमा धका बुङ्गले धोव्-मं अर्धक तोनुवा बिल ।

अले भगवान लं तोता छमा सिमाया बधे जिष्यामा आयातःगु
आसने फेतुना बिष्यात । फेतुना आयुष्मान आनन्दयात भगवानं सःता
बिष्यात, “आनन्द ! हुं अ बुङ्गले लः कया हि ।”

यधे धाय्-मं आयुष्मान आनन्दं भगवानपीत धाल, “भन्ते !
नकतिनि ‘बुध’ ग्रामया ब्राह्मणपिसं बुङ्गले ध्ये ध्यं-मं धना ध्युगु
बु- गुकि याना धपि छर्षो मुडे यानातःपि नकली साधुतेसं लः त्वने
मखनेमा ।”

निकोगु पटक नं भगवानं आयुष्मान आनन्दयात० ।

निकोगु पटके नं आयुष्मान आनन्दं० लः त्वने मखनेमा ।

स्वकोगु पटक नं भगवानं आयुष्मान आनन्दयात सःता बिष्यात,
“आनन्द ! हुं, उगु बुङ्गलं लः कया हि ।”

“भन्ते ! ज्यु हवस्” धका आयुष्मान आनन्द पात्रे उवना गम व
बुङ्गा बुगु छः अन धन । आयुष्मान आनन्द ध्यने साथ हे बुङ्गले अङ्गु

घाँय् व संब्वया पिने लाः वल । हानं मानो स्वच्छ, निर्मल जलया स्रोतं बिलिबिलि जाया वल ।

अले आयुष्मान आनन्दया मती थथे जुल, “तःसतं आश्रयं खः, तःसतं अद्भुत खः । धन्य खः बुद्धया तेज व प्रताप !! जि थ्यने साथ हे बुंगा० बिलिबिलि लः जाया वल ।”

पात्रे लः थना गन भगवान बिज्याना च्वंगु खः अन वना धाल, “भन्ते ! आश्रयं खः० बुंगा बिलिबिलि जायावल । भगवान ! लः त्वना बिज्याहुँ, सुगत लः त्वना बिज्याहुँ ।”

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहाँ वल—

“किं कथिरा उदपानेन, आपा चे सब्बदा सियुं ।

तण्हाय मूलतो छेत्वा, किस्स परियेसनं चरे”ति ॥

[बुंगाः छुयाय्त् यदि लः न्हाबलें दत्त धाःसा ?

तृष्णायात् हांनापं चाना हानं मेगु छु मालेगु ? ॥९॥]

१०— जुजु उदयेनया अन्तपुरे मि च्याःगु

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान कौशाम्बीया घोषितारामे विहार याना बिज्याना च्वन ।

उगु समये जुजु उदयेन उद्याने वनेवं वैगु अन्तपुरे मिच्यात्, हानं सामावतीनापं वया न्यासःम्ह मिसा मिपुना सित ।

अकाले गुणिं भिक्षुं सुये चीवरं पुना यत्र चीवरं कया क्रीयात्स्वी
भिक्षाटनया निम्ती पिहां वन । भिक्षाटनं तिहां वया भोजनं सुंका तत्र
भयानं बुधुः अत्र वना भयानयात् अभिक्षाटनयाना क्खत्तिक्खिक फेत्तु ।
क्खत्तिक्खिक फेत्तुपिं भिक्षुपिंसं ज्ञावत्तयात् धान, “भन्ते ! बुधु उदयेन
मिसात् मिपुना सित । भन्ते इपिं उपासिकापिणिं छुं वत्ति ष्वी ?”

भिक्षुपिं ! इपिं उपासिकापिणिं मध्ये गुणिं भोत्तापन्नं, गुणिं सहवा-
गामी, व गुणिं अनागामीपिं छः । भिक्षुपिं ! इपिं उपासिकापिणिं सुस्यु
निष्फलं मजू ।

धुगु सीका उगु समये भयानयात् म्हुत्तुं उदानया बुगु शब्द
पिहां बल—

“मोहसम्बन्धनो लोको, भङ्गरूपो व दिस्सति ।

उपधिवन्धनो बालो, तमसा परिवारितो ।

सस्सतो रिव खायति, पस्सतो नत्थि किञ्चन”ति ॥

[मोहया बन्धने लानाञ्चंगु संसारं, ज्ञाने स्वयंभवे तःसत्तं बालागु
थं च्चवनी । मूर्खपिं उपाधिया बन्धने लाना च्चंगु बु, हानं अन्धकारं
फुक थासे तोपूया तःगु बु । भाःपाः च्चवनी — च्च सदानं हे च्चवनीगु छः ।
ज्ञानो पुरुषपिगु निर्म्मि, (राजसि) छुं हे महु ॥१०४॥]

च्यागुगु वर्ग पाटलीग्राम वर्ग

१- भगवानं निर्वाणया विषये उपदेश याना विज्यागु
थये जि न्यनागु वु ।

छगु समये भगवान श्रावस्ती अनाथपिण्डकया जैववन आरामे
विहार याना बिज्याना च्वन ।

उगु समये भगवानं भिक्षुगणपिन्त निर्वाण सम्बन्धी धर्म देशना
याना क्यना बिज्यात, कना बिज्यात, उत्साहित याना बिज्यात, पुलकित
याना बिज्यात । इपि भिक्षुतसें नं श्रद्धापूर्वक ध्यान तथा दत्तचित्तं
न्हायपं बिया धर्मं न्यनाच्वन ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हतुं उदानया थुगु शब्द
पिहां बल—

“अत्थि, भिक्खवे, तदायतनं यत्थ, नेव पठवी न आपो न तेजो न
वायो न आकासानञ्चायतनं न विञ्जाणञ्चायतनं न अकिञ्चञ्जायतनं न
नेवसञ्जानासञ्जायतनं नायं लोको न परलोको न उभो चन्दिमसुरिया ।
तत्रापाहं, भिक्खवे, नेव आर्गतिं वदामि न गर्ति न ठिंति न चुंति न
उपरत्ति; अप्पतिट्ठं अप्पवत्तं अनारम्मणमेवेत्तं। एसेवन्तो दुक्खस्सा”ति ॥

[निक्षुपि ! व ह्यगु आयतन खः गन न त पृथ्वी दु, न जल, न तेज, न वायु, न आकाशान्वायतन, न विष्ण्वान्वायतन, न अकिञ्च-
ञ्चायतन, न नैवसञ्ज्ञा, न सञ्ज्ञायतन । अन न ध्व लोक दु परलोक,
हानं न चन्द्रसूर्यं दु । निक्षुपि ! न जि उकियात 'अगति' व 'गति' धया,
न स्थिति व च्युति धया, उकियात उत्पत्ति नं मधया । व न गनं विना
अंगु दु, न प्रवर्तित जू, हानं बुद्धिं न ह्यं औधार दु । ध्व हे दुःखया
अन्त खः ॥१॥]

२- भगवानं निर्वाणया विषये उपदेश यान्त्र विख्यागु

धये जि म्यनागु दु ।

(अधये दु)

यगु सीका उगु समये भगवानया मृतु उदानया यगु शब्द
पिहां वल—

“दुहसं अनतं नाम, न हि सच्चं सुदस्सनं ।

पटिविद्धा तन्हा जानतो, पस्सतो नत्थि किञ्चन”ति ॥

[अनात्मयात ध्योकेगु कयित जू, निर्वाणयात ध्योकेगु अःपु म्बू ।
जानीया तुण्णा नष्ट बुयावनी, वेके (रागादि क्लेश) छं दंसखु ॥२॥]

३- भगवानं निर्वाणया विषये उपदेश याना बिज्यागु

थये जि न्यनागु दु ।

(च्वेथें तुं)

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हृतुं उवानया थुगु शब्द
पिहाँ वल ।

“अत्थि, भिक्खवे, अजातं अभूतं अकतं असङ्गतं । नो चेत्तं,
भिक्खवे, अभविस्स अजातं अभूतं अकतं असङ्गतं, नयिध जातस्स भूतस्स
कतस्स सङ्गतस्स निस्सरणं पञ्जायेथ । यस्मा च खो, भिक्खवे, अत्थि
अजातं अभूतं अकतं असङ्गतं, तस्मा जातस्स भूतस्स कतस्स सङ्गतस्स
निस्सरणं पञ्जायती”ति ॥

[भिक्षुपि ! (निर्वाण) अजात, अभूत, अकृत, असंस्कृत खः ।
भिक्षुपि ! यदि व अजात, अभूत, अकृत, असंस्कृत मजूसा जात, भूत,
कृत व संस्कृतया व्युपशम ज्वी फेमखु । भिक्षुपि ! छायाधाःसा व अजात,
अभूत, अकृत व असंस्कृत खः । उकिं जात, भूत, कृत व संस्कृतया
व्युपशम धका सीका काइ ॥३॥]

= ★ =

४- भगवानं निर्वाणया विषये उपदेश बिया बिज्यागु

थये जि न्यनागु दु ।

(च्वेथें तुं)

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हृतुं उदानया थुगु शब्द
पिहाँ वल—

निसितस्स चैलित, अनितितस्स चैलित नतिव. चसित असति
पस्सदि, पस्सद्विया सति रति न होति । रतिया असति आगतिगति न
होति । आगतिगतिया असति चूत्तपपातो न होति, चूत्तपपाते असति
वेविध न हूरं न उच्चयमांणरेन, एतेकस्से दुग्गहस्सा'ति ।

[(आत्मावृष्टी) लाम्हेसिया (चित) न्हाना च्चनी, मलाम्हेसिया
चित्त सनी मखु । चित्त चले च्चवीचले प्रथमिध (= शास्तमाव) च्चवी ।
प्रथमिध च्चवी राग उत्पन्न च्चवीमखु । राग महुगुलि आवागमन वंमखु ।
आवागमन च्चहुगुलि न मृत्यु च न जन्म च्चवी । न मृत्यु च न जन्म च्चवी च न
धन च परलोक हानं न भया विचे । च्च हे दुःखया जन्त खः ॥४८॥]

५- भगवानं चुन्द सुनारमायाय अन्तिस
भोजन याना विज्यागु

अये जि न्यनागु दु ।
अगु समय भगवान आपालं निजुसंध नायं मल्लपिबाय चारिका
यायां गन पावापाम खः अन च्यन । अन भगवान पावावा चुम्भ सुनारया
आन्नचने बिहार याना विज्याना च्चन ।

चुम्भ सुनारं न्यन, "भगवान आपालं निजुसंधनायं मल्लपिबाय
चारिका यायां पावाय च्यंका जिगु आन्नचने विज्याना च्चंगु दु ।"

अले चुन्द० गन भगवान हुगु छः अन वना भगवानयात
अभिवादन याना छसिलिबक फेतुत ।

छसिलिबक फेतुन्ह चुन्द०यात भगवानं धर्मोपदेश याना क्याना
बिज्यात, कना बिज्यात, उत्साहित याना बिज्यात हानं पुलकित याना
बिज्यात ।

अले चुन्द० भगवानयात धस्त, “भन्ते ! भगवान भिक्षुसंघ
सहित कन्हे जिगु छे भोजनया निमन्त्रण स्वीकार याना बिज्याहुं ।”

भगवानं मौन जुया स्वीकार याना बिज्यात ।

अले चुन्द० भगवानया स्वीकृति सीका आसन वना प्ररक्षिणा व
प्रणाम याना लिहा वन ।

उखुन्हया चावका, चुन्द० थःगु छे ‘सूकर-मह्व’ व अनेक प्रकारया
भिभिगु भोजन तयार याका भगवानयात निमन्त्रण छवत — भन्ते !
समय जुल, भोजन तयार जुल ।

अले भगवान सुये हे चीवरं पुना पात्र चीवर उवना भिक्षु संघपि-
नाप गन चुन्दया छे छः अन बिज्याना लाया तःगु आसने फेतुना बिज्यात ।
बिज्याना भगवानं चुन्द०यात सःता धाल, “चुन्द ! गुगु छे सूकर मह्व
वयका तःगु छः, व जित जक ति, मेगु गुगु भोजन छः व भिक्षुसंघपिन्त
व्यु ।”

“भन्ते ! ज्यूहवस्” धया चुन्द० भगवानयात उत्तर बिया, गुगु
सूकर मह्व छः व भगवानयात जक तथा बिल, गुगु मेगु भोजन० छः
इपि भिक्षु संघयात बिल ।

अले भगवानं च्चुन्द०यात् सःता बिज्यात्, “च्चुन्द गुगु ल्यंगु सूकर
महव छः व वांछवया वा । च्चुन्द ! देवतापि सहित मार, ब्रह्मा, अमरं
ब्राह्मण व मनुष्य सहित च्चु फुक लोके सुं हे मखं, गुग्गुलुं उगु सूकर
महव नया पचे याव् फं- बुद्ध बाहेक ।

“भन्ते ! हवस्” धका च्चुन्द० भगवानयात् उत्तर बियां गुगु ल्यंगु
सूकर-महव छः व गाले वांछवया वले । हामं भगवानयात् अभिवादन
याना छत्तिलिक्क फेत्तुत् । छत्तिलिक्क फेत्तुह च्चुन्द०यात् भगवानं
धर्मोपदेश याना वयना बिल, कना बिल, उत्ताहित याना बिल हामं
पुलकित्त याना आसवं वना लिहं बिज्यात् ।

अले च्चुन्द सुनारया भोजन याना भगवानयात् कडागु रोग उडे
जुल हि काडा जुल, प्राण वनीगु देवना जुया वल ।

भगवानं उगु वेदना यात् सचेत्त व स्मृतिवान जुया सहयाता
बिज्यात् । अले भगवानं आयुष्मान आनन्दयात् सःता बिज्यात्, “आनन्द!
गन कुशीनगर छः अन जि वने ।”

“भन्ते ! ज्यु हवस्” धका आयुष्मान आनन्द उत्तर बिल ।

च्चुन्द सुनारयागु भोजन नया - यचे जि नयना प्राण वनीगु कडा
वेदना बुद्धयात् जुल । सूकर-महव नया शास्ता (= बुद्ध) यात् कडागु
रोग जुल । काडा जुया च्चुन्द हे भगवानं धेबिज्यात्- जि कुशिनारा
नगर वने ।

अले भगवानं लं ताता गन छमा सिभा-यो गुगु छः अन वना
आयुष्मान आनन्दयात् धेबिज्यात्, “आनन्द ! वन वा, संधाटी लब्ध्याना
ला, जि त्यानुल, फेत्ती ।”

“भन्ते ! ज्यू हवस्” धका आयुष्मान आनन्दं भगवानयात लिसः
बिया संघाटी लथ्याना लायाबिल ।

भगवानं लाया ब्यूगु आसने फेतुना भगवानं आयुष्मान आनन्द-
यात धैबिज्यात, “आनन्द ! हुं न्ह्याथाय् वना सां लः कया हिं, त्वने ।
आनन्द, त्वने ।

थथे धाय्वं आयुष्मान आनन्दं भगवानयात धाल, “भन्ते !
नकतिनि जक न्यासःगु गाडी पार जुयावन, उकिया घचालं याना लः
ताकुसे च्वना च्वन । भन्ते ! नापं हे कुकुट्टा नदी न्ह्याना च्वन; उगु
लः स्वच्छ, शीतल, स्वास्थ्यकर, पवित्र जू । अन बिज्याना भगवानं लः
तोना बिज्याहुं, हानं शरीर शीतल याना बिज्याहुं ।”

निकोगु पटक नं भगवानं आयुष्मान आनन्दयात धैबिज्यात,
“आनन्द ! हुं, न्ह्याथाय् वना जूसां लः कया हिं, त्वने । आनन्द, त्वने ।

निकोगु पटके नं आयुष्मान आनन्दं धाल, “भन्ते०! अन बिज्याना
भगवानं लः त्वना बिज्याहुं, हानं शरीर शीतल याना बिज्याहुं ।”

स्वकोगु पटक नं भगवानं आयुष्मान आनन्दयात धैबिज्यात,
“आनन्द ! ० त्वने ।”

“भन्ते ! ज्यू हवस्” धका आयुष्मान आनन्द भगवानयात उत्तर
बिया, पात्र कया गन नदी दुगु खः अन वन । आयुष्मान आनन्द थ्यनेवं
हे उगु बुलुसे च्वंगु फोहरगु लः दुगु खुसी स्वच्छ व निर्मल जुया न्ह्याना
वन ।

अले आयुष्मान आनन्दया मने थथे लुल, ‘आश्रयं खः, अद्भुत

खः ! बुद्धयागु तेज व प्रताप !! जि ध्यनेव हे ध्व बुलुसे खंगु फोहरगु
खुसी लः स्वच्छ व निर्मल जुया न्हात ।”

(आयुष्मान आमन्दं) पात्रे लः कया गन भगवानं बुगु खः अन
वन अले धालः “भन्ते ! आश्रयं खः, अद्भुत खः । ० निर्मल जुवा
न्हात । भन्ते ! भगवान लः स्वना बिज्याहं, सुगत लः स्वना बिज्याहं ।”

अले भगवानं लः स्वना बिज्यात ।

अले भगवानं आपालं भिक्षुपिनाप गन कुकुट्टा नदी खः, अन
बिज्यात । कुकुट्टा नदी बिज्याना स्नान कुल्ला याना बिज्यात । अले नदी
पार याना गन आम्रवन खः, अन बिज्यात । बिज्याना आयुष्मान चुन्दक-
यात सःता बिज्यात, “चुन्दक ! यन वा संघाटी लभ्याना लाया भ्यु ।
चुन्दक ! जि सप त्यानुल, गोतुले ।”

“भन्ते ! भ्यु हवस्” धका आयुष्मान चुन्दकं लिसः बिया,
संघाटी लभ्याना० लाया बिल ।

अले भगवान जवं चुया तुतिया छोने तुति तथा सिंह शय्या याना
गोतुला बिज्यात - सचेत व स्मृतिमान जुया ।

आयुष्मान चुन्दक नं भगवानया न्होने फेतुत ।

स्वच्छ, स्वास्थ्यकर व प्रसन्न जल बुगु कुकुट्टा नदीया नापं बुद्ध
धंका, ध्व संसारया न्हाग्वाः, त्यानुम्ह शास्ता तथागत च्वना बिज्यात ।
स्नान कुल्ला याना शास्ता भिक्षुपि नाप बिज्यात । शास्ता = प्रवक्ता =
भगवान = महर्षि उगु आम्रवने बिज्यात । चुन्दक नाम भिक्षुयात सःता
बिज्यात - लभ्याना ला, जि गोतुले ।

भगवानया आज्ञा वसेलि चुन्दक नं याकनं हे लभ्याना लाया बिल ।

त्यानुम्ह शास्ता गौतुला विख्यात, चुन्द न अन हे न्होने फेरुत ।

अले भगवानं आयुष्मान आनन्वयात सःता विख्यात, “कडाचित चुन्द सुनारयात ध्व पछुताव मज्जीमा - जित अलाभ जुल, जिगु भाग्य स्यन, बुद्धं जिगु हे अन्तिम भोजन भया परिनिर्वाण जुया विख्यात ।”

“आनन्द ! यदि चुन्द सुनारया थये पछुतावे जूसा वंत सम्झे बुजे याना ब्यु - आवुस चुन्द ! छन्त लाभ जुल, छंगु भाग्य वत, बुद्धं छंगु हे अन्तिम भोजन याना निर्वाण प्राप्त जुया विख्यात । आवुस चुन्द ! भगवानया म्हुतुं हे धैविख्यागु अं छः - जिगु निगू पिण्डपात समान फल व विपाक बुगु छः, गुगु मेगु पिण्डपात स्वया तःसतं आपालं फल व पुष्य बीगु छः । छुछु निगू (१) गुगु पिण्डपातया भोजन याना भगवानं अनुस्तर सम्यक्सम्बोधि प्राप्त याना विख्यात; हानं (२) गुगु पिण्डपातया भोजन याना परम पव अनुपादान शेष निर्वाण प्राप्त पाइ । ध्व हे निगू पिण्डपात समान० ।

“दीघे जीवी चुन्दं० आयु बीगु पुष्य कमाई यात, ० वर्ण बीगु ०, ० सुख बीगु ०; ० स्वर्गं बीगु ०; ० यश बीगु ०; ० ऐश्वर्यं बीगु ० ।”

“आनन्द ! चुन्द सुनारया पछुतावयास थये हटे याना ब्यु ।”

चुनु लीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उवासाया चुनु मन्व पिर्हा बल—

“ददतो पुञ्जं पवड्ढति, संयमतो वेरं न धीयति ।

कुसलो च जहाति पापकं, रागादीसमोहकख्या सच्चिञ्चुतो”ति ॥

[वाच विद्यापुलि पुण्य बडे उवी, संसम यातापुलि वंदी बडे उवी
 फेमखु । पुण्यवाणं पापयात तोती, राग, द्वेष, मोह क्षय उवीवं परि-
 निर्वाण प्राप्त उवी ॥५॥]

६- पाटलिपुत्रे भगवान्, गृहपतिपिन्त शील उपदेश
 वधे जि न्यनागु दु ।

एतु समये भगवान् आपालं भिक्षुसंघापि नापं भगधे चारिका यायां
 गम पाटलि ग्राम खः अन ध्यकः विज्यात ।”

अले पाटलिग्रामया उपासकपि गम भगवान् विज्याना उवंगु खः
 अन वना भगवानयात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क
 फेतुपि उपासकपिसं भगवानयात धाल, “भन्ते ! भगवान् कृपातसे जिमिगु
 आवसाथागारे विज्यायगु स्वीकार याना विज्याहं ।

भगवानं मौन जुया स्वीकार याना विज्यात ।

अले पाटलिग्रामया उपासकपिसं भगवानं स्वीकृत याना विज्यागु
 सीका आसनं वना भगवानयात प्रणाम व प्रवक्षिणा याना आवसाथागारे
 वन । आवसाथागारे लासा इत्यादि छायापा आसन लाया, लःत्यप तथा
 मत ज्याका वन भगवान् विज्याना उवंगु खः अन वना भगवानयात
 अभिवादन वना छसिलिक्क वं वन । छसिलिक्क वं वि पाटलिग्रामया
 उपासकपिसं भगवानयात धाल, “भन्ते ! आवसाथागारे लासा इत्यादि
 छायापा तय धुन, आसन ठीक वास धुन, लःत्यप, मत ज्याका वी धुन ।
 भगवान् आः वये उचित वू वं वं ।

अले भगवान् सुथे हे चीवरं पुना पात्र चीवर कया भिक्षु संघपि नाप गन आवसथागार खः, अन बिज्यात, हानं तुति सिला आवसथागारे थ्यंका बिचेयागु खम्बाय् लिधना पूर्व पाखे स्वया फेतुना बिज्यात । भिक्षु संघ नं तुति सिला आवसथागारे थ्यंका बिचेच्चंगु अंगले लिधना पूर्व स्वया फेतुत — भगवान् न्होने लाका । पाटलीग्रामया उपासकपि नं० पिनेयागु अंगः लिधंसा कया भगवानया न्होने फेतुत ।

अले भगवानं पाटलिग्रामया उपासकपिन्त सःताः बिज्यात, “गृह-पतिपि ! शील तोथुला दुःशील ज्वीगुली न्यागू दोष दु । छु छु न्यागू ?

१. गृहपतिपि ! शील तोथुला दुःशील ज्वीपिनि सम्पत्ति, अत्यन्त बेहोशी लाइगुलि पाः जुया वनी । शील तोथुला दुःशील ज्वीगुली थ्व न्हापांगु दोष खः ।

२. गृहपतिपि ! हानं० तःसतं बांमलागु नां फेले जुया वनी ।० थ्व निगूगु दोष खः ।

३. गृहपतिपि ! हानं० व गुगु परिषदे— चाहे क्षत्रीपिनिगु वा ब्राह्मणपिनिगु वा गृहपतिपिनिगु वा श्रमणपिनिगुली वनी अविशारद व मंकु जुया वनी ।० थ्व स्वंगूगु दोष खः ।

४. गृहपतिपि ! हानं० व सीबले हथाय् चाइ ।० थ्व प्यंगूगु दोष खः ।

५. गृहपतिपि ! हानं० व सिनावना नर्के लाका बुर्गती लाः वनी ।

गृहपतिपि ! शीलवानं शील पालन याय्गुली न्यागू उपकार दु । छु छु न्यागू ?

१. ० वयागु सम्पत्ति अप्रमत्त जुया च्वंगुलि बडे जुया बनी ।०
२. ० बांलागु नां फेले उवी ।०।
३. ० व गुगु परिषदे बनी० विशारद व अमंकु जुया बनी ।०।
४. ० व सीबले ह्याय्चाया ग्याना सी मखु ।०।
५. ० व सी धुंका स्वर्गे वना सुगती प्राप्त याइ ।०।

गृहपतिपि ! शीलवानं शील पालन याइगुली ध्व हे न्यागू
उक्कार उवी ।

अले भगवानं पाटलिग्रामया उपासक उपासिकापिन्त धर्मोपदेश
याना क्यना बिज्यात० । गृहपतिपि ! चाग्हे जुयाबल आ दिना छ्वे ।

अले पाटली ग्रामया उपासकपि आसनं इना भगवानयात प्रणाम
व प्रदक्षिणा याना ल्याहां वन ।

अले भगवान पाटलीग्रामया उपासकपि ल्याहां वनेवं एकान्तगु
कोठाय् बिज्यात ।

उगु समये वज्जीपिनिगु आक्रमणयात पना भगधराज्या मंत्री
सुनिध व वस्सकार पाटलिग्रामे नगर दय्का च्वन ।

उगु समये दोलंदो देवता पाटलिग्रामे च्वना च्वंगु दयाज्जन । गुगु
प्रदेशे ततःधीपि देवतापि च्वनाच्वनी उगु प्रदेशे जुजुया ततःधीपि मंत्रीत
च्वनेगु इच्छा याई । गुगु प्रदेशे नीच देवता० उगु प्रदेशे च्वनेत जुजुया
क्वेच्वंगु पदयापि मंत्रीतसें इच्छा याइगु ।

भगवानं अलीकिक दिअ बिगुद्ध वक्षुं खंका बिज्यात । दोलंदो
देवता० जुजुया क्वेच्वंगु पदयापि मंत्रीतसें इच्छा यानाच्वन ।

अले उगु रात्रीया अन्ते न्हापां दना भगवानं आयुष्मान आनन्द-
यात सःता बिज्यात, “आनन्द ! पाटलिग्रामे सुनां नगर दय्का च्वन ?
भन्ते ! वज्जीपिनिगु आक्रमण पनेत मगधराजया महामन्त्री सुनीध व
वस्सकारपिसं पाटलीग्रामे नगर दय्का च्वन ।

आनन्द ! मानो तावतिस देवतापिके सल्हा याना मगधराजया
महामन्त्री सुनीध व वस्सकारं वज्जीपिनिगु आक्रमण रोकेयाय्त पाटली-
ग्रामे नगर दय्का च्वन । आनन्द ! जिं अलौकिक दिव्य विशुद्ध दृष्टि
खना थन दोलंदो देवता पाटलीग्रामे० ।

आनन्द ! आर्य पुरुषपि व व्यापारीत च्वनेव थ्व नगर वाणिज्य
व व्यवसायया तःधंगु केन्द्र जूवनी । आनन्द ! पाटलिपुत्रे स्वंगू अन्तराय
जुया च्वनी— (१) मियागु (२) लःयागु (३) थवं थःया कलहयागु ।

अले मगध महामन्त्री सुनीध व वस्सकार गन भगवान दुगु खः, अन
वना भगवानयात सम्बोधन यात । कुशल समाचार न्यना उरिं छलेपाखे दन ।
छलेपाखे दंम्ह महामन्त्री सुनीध व वस्सकारं भगवानयात धाल, “हे गौतम !
भिक्षुसंघपिनापं थौं भोजन याय्गु निमन्त्रण स्वीकार याना बिज्याहुं ।”

भगवानं मौन जुया स्वीकार याना बिज्यात ।

भगवानया स्वीकृती सीका० सुनीध व वस्सकार गन थःगु छें खः
अन लिहाँ वना भिंभिगु भोजन तयार याका भगवानयात निमन्त्रणा छ्वत-
हे गौतम ! समय जुल, भोजन तयार जुल ।

अले भगवानं सुथे हे चीवरं पुना पात्र चीवर कया भिक्षुसंघपि-
नाप गन सुनीध व वस्सकारया छें खः अन वना लाया तःगु आसने फेतुना
बिज्यात ।

अले० सुनीध व वस्सकारं भिभिगु भोजन यःगु ल्हातं हे ताना बुद्ध प्रमुञ्च भिक्षुसंघपिन्त नकल । भगवानं भोजन याना ल्हाः थकाय्वं० सुनीध व वस्सकार व्वध्याःगु आसन कया छ्खेपाखे फेतुत । छ्खेपाखे फेतुम्ह० सुनीध व वस्सकारपिन्त भगवानं थुगु गाथां अनुमोदन यात—

“गुगु प्रवेशे पण्डितपिसं छं द्यकी अन शीलवान, ब्रह्मचारी व संयत पुरुषपिन्त भोजन बी; उकि हे अन च्वापि देवतापिन्त नं दक्षिणा प्राप्त जूवनी, उपि पूजित जुया उमित पूजा नं याइ, उपि सम्मानित जुया इमित सम्मान नं याइ । थुकि इमिसं अनुकम्पा तइ, गथे मामं थः पुत्रपिन्त । देवतापिगु अनुकम्पा दया मनूत सदां कुशल जुयाच्चवनी ।”

अले भगवान सुनीध व वस्सकारयात थुगु गाथां अनुमोदन याना आसनं दना लिहां बिज्यात । उगु समये० सुनीध व वस्सकार नं भगवानया ल्यूल्यु वन— थौं श्रमण गौतम गुगु द्वारं पिहां बिज्याइ उकिया नां “गौतम द्वार” च्वनी; गुगु घाटं गङ्गा नदी पार याना बिज्याइ उकिया नां “गौतम तीर्थ” च्वनी ।

अले भगवान गुगु द्वारं पिहां बिज्यात उकिया “गौतम द्वार” नां च्वन ।

अले भगवान गन गङ्गा नदी खः अन थ्यन । उगु समये गङ्गा नदी पूरा बिलिबिलि जाया च्वन । थुखें उखे वनेत मनूतसें डुङ्गा माला च्वन । गुलि मनूत डुङ्गा माला च्वन, गुलि मनूत चतं धिना च्वन ।

अले भगवान भिक्षुसंघनापं — गथे बलवान मनूखं कयकुंका तःगु ल्हाः चकंकी हानं चकंगु ल्हाः कयकुंकी — थुखे अन्तर्धान जुया उखेपाखे प्रकट जू वन ।

भगवानं थुखें उखे पार वनेत गुलि मनुतसें डुङ्गा माला च्वंगु, गुलि मनुतसें डोगी माला च्वंगु, गुलि मनुतसें चतं बिना च्वंगु खन । थ्व खना उगु समये भगवानया म्हुतुं उवालयया थुगु शम्ब पिर्हा बल—

“थे तरन्ति अण्णवं सरं,
सेतुं कत्वान विसज्ज पल्ललानि ।
कुल्लं हि जनो पबन्धति,
तिण्णा मेघाविनो जना”ति ॥

[गुम्हसें ताफू बय्का छोने छोने हे सागर व नदी फुकं पार याना वनी, इपिं ज्ञानीजन ला पार ज्वी घुंफल, मनुत चतं थ्युथ्युं हे च्वनाच्वन ॥६॥]

= * =

७— आयुष्मान नाग समालयात खुंतसें दाःगु

थये जि न्यनागु डु ।

उगु समये भगवान आयुष्मान नाग समालयात ल्यूल्यू तथा भगवान कोशल बेशे ताहाकःगु लेंय बिज्याना च्वन ।

आयुष्मान नाग समालं बिचे छगु निका लें खन । खना भगवान-यात घाल, “मन्ते ! थुगु लें छः, कीपि थनं वने ।”

थये धाय्बं भगवानं आयुष्मान नाग समालयात धेबिज्यात,
“नाग समाल ! थुगु लें छः, कीपि थनं वने ।”

० स्वकोगु पटकं नं आयुष्मान नाग समालं भगवानयात धाल,
“भन्ते ! थुगु लँ खः, कीपि थनं वने ।”

स्वकोगु पटके नं भगवानं० कीपि थुखें वने ।

अले आयुष्मान नाग समालं भगवानया पात्र चीवर बँय
वांछवया वन ।

— भन्ते ! थ्व भगवानया पात्र खः ।

अले उगु लँय वंवं वंवं आयुष्मान नाग समालयात बिचे हे खुंतसें
ज्वना ल्हातं, तुति तःसतं बाल— पात्र तछयाना बिल, संघाटी खुना बिल ।

अले आयुष्मान नाग समाल थःगु तज्याःगु पात्र व गूगु चीवर
ज्वना गन भगवान बिज्याःगु खः अन वना भगवानयात अभिवादन याना
छसिलिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतूम्ह आयुष्मान नाग समालं भगवान-
यात धाल, ‘भन्ते ! उगु लँ वना च्वनाबले बिचे हे खुंतसें ज्वना ल्हाः
तुति तःसतं बाल, पात्र तछयाना बिल, संघाटी खुना बिल ।

थुगु सीका भगवानया म्हुतुं उगु समये थुगु शब्द पिहाँ बल—

“सद्धि चरमेकतो वसं,
मिस्सो अञ्जनेन वेदगू ।
विद्धा पजहाति पापकं,
कोच्चो खीरपको व निन्नग”ति ॥

[पण्डितपिसं मूर्खीपि नाप बुला ज्वोबले, च्वनेबले ज्ञानपूर्वक वंगु
पापयात तोता बी, गथे श्रीच ऊंगलं दुरु त्वना लः ल्यंका बी ॥७॥]

द- विशाखाया छय् सीबले भगवानं उपदेश याना विज्यागु

थथे जि न्यनागु दु ।

छगू समये भगवान श्रावस्ती मृगारमाताया पूर्वाराम प्रासादे विहार याना बिज्याना चवन । उगु समये विशाखा मृगारमाताया तःसतं योम्ह छय् सिनावन । अले विशाखा मृगारमाता उखुनु हे बान्हि इले केश-वस्त्र प्याकं तुं गन भगवान बिज्याना चवंगु खः अन वया भगवान-यात अभिवादन याना छसिलिक्क फेतुत ।

छसिलिक्क फेतूम्ह विशाखा मृगारमातायात भगवानं धैबिज्यात,
“ए विशाखा ! थथे बान्हि इले केश-वस्त्र प्याक्क छ छाय् थन वया ?”

“भन्ते ! जि तःसतं योम्ह छय् सित, उकिं थव बान्हि इले केश-वस्त्र प्याक्क थन वयागु खः ।”

विशाखा ! श्रावस्ती गुलि मनूत चवनाचवंगु खः, उलि हे छं छय्, छवी, काय् योला ?

यो भन्ते ! उलि हे छय्, छवी, काय् या ।

विशाखा ! श्रावस्ती न्हित्थं गुलि मनुष्य सिना वं ?

भन्ते ! श्रावस्ती न्हित्थं किम्ह मनू, गुम्ह मनू, छम्ह मनू नं सिना वं । भन्ते ! गुबलें गुबलें छम्ह नं मसी ।

विशाखा ! अथे जूसा छु छं प्याःगु सँ व प्याःगु वस्त्र गुबलें गने खनी ला ?

भन्ते ! ठीक धैबिज्यात, उलिमछि छय्-छवी तःसतं हे जंजाल ज्वी ।

विशाखा ! गुम्हसिया सच्छिम्ह योगु दु, वंत सच्छिग्गु हे दुःख दु । गुम्हसिया ग्वीम्ह योम्ह दःसा, वंत ग्वीग्गु हे दुःख दै; गुम्हसिया चय्म्ह योम्ह दै, वंत चय्ग्गु हे दुःख दै; गुम्हसिया न्हेःम्ह योम्ह दै, वंत न्हेःग्गु हे दुःख दै; गुम्हसिया ख्वीम्ह योम्ह दै, वंत ख्वीग्गु हे दुःख दै; ० गुम्हसिया निम्ह योम्ह दै, वंत निग्गु हे दुःख दै; गुम्हसिया छम्ह योम्ह दै, वंत छग्गु हे दुःख दै । हानं गुम्हसिया छम्ह हे योम्ह दैमखु, वंत छुं हे दुःख दैमखु । रागं रहितम्ह मनूयात छुं हे शोक दैमखु — छुं हे अथे याय् थथेयाय् ज्वीका च्वने माली मखु । थथे जि घया—

“जे केचि सोका परिदेविता वा,

दुक्खा च लोकस्मिमनेकरूपा ।

पियं पट्टिच्चप्य भवन्ति एते,

पिये असन्ते न भवन्ति एते ॥

“तस्मा हि ते सुखिनो वीतसोका,

येसं पियं नत्थि कुहिञ्चि लोके ।

तस्मा असोकं विरजं पत्थयानो,

पियं न कयिराथ कुहिञ्चि लोके”ति ॥

[शोक याय्गु, ख्वेगु, दाया ख्वेगु, वथें संसारे ज्वीगु अनेक प्रकारया दुःख । प्रेम याय्बं हे दुःख ज्वीगु खः, गुम्हसें प्रेम याइमखु वंत छुं दुःख दैमखु । अले संसारे गुम्हसित गुबलें हे योगु छेगु दैमखु, व हे सुखी, हानं शोक रहितम्ह ज्वी । उकिं संसारे गुबलें हे प्रेम बढे मग्गन्ते विरक्त ज्वीगु यत्त याय्माः ॥८॥]

—*—

६- आयुष्मान दम्बया परिनिर्वाण

यथे जि न्यनागु बु ।

छगू समये भगवान राजगूहया बेलुवन कलन्दक निवापे विहार याना बिज्याना च्वन ।

अबले मल्लपुत्र आयुष्मान दम्ब गन भगवान बिज्याना च्वंगु छः अन बना भगवानयात अभिवादन याना छलिसिक्क फेतुत । छसिलिक्क फेतूम्ह ० आयुष्मान दम्बं भगवानयात घाल, “भगवान ! परिनिर्वाण ज्जीगु जिगु समय भ्यंकः बल ।

दम्ब ! गथे छं ठीक सम्छे जू ।

अले ० आयुष्मान दम्ब आसनं बना भगवानयात प्रणाम व प्रदक्षिणा याना आकाशे स्वया अन हे मुल ध्याना तःधंगु तेजं जले जुया परिनिर्वाण प्राप्त जुया वन । आयुष्मान दम्ब आकासे स्वया अन हे मुल ध्याना तःधंगु तेजं जले जुया हानं दिनिदिनि छ्वया परिनिर्वाण प्राप्त याना काय्वं न बंगु खरानी हानं न बंगु ह्यंग्वाः ल्वीके फत । गथे छ्यो अथवा च्चिकं दिनिदिनि छ्वबले न उकेया खरानी न ह्यंग्वाः ल्वीके फं, अथे हे आयुष्मान दम्ब आकाशे स्वया अन हे मुल ध्याना तःधंगु तेजं जले जुया दिनिदिनि छ्वोया परिनिर्वाण प्राप्त याना काय्वं न उक्किया खरानी हानं न बंगु ह्यंग्वाः ल्वीके फत ।

बगु खं सीका उगु समये भगवानया म्हुतुं उदानया थुगु शब्द पिहां बल—

“अभेदि कायो निरोधि सञ्जा,
वेदना सीतिभविषु संब्वा ।

वूपसमिसु सङ्खारा, विञ्जाणं अत्थमागमा”ति ॥

[शरीर तोता बिया, संज्ञा निरुद्ध जुयावन. फुक्क वेदनायात
बांलाक छ्वेका बीधुन । संस्कार शान्त जुया वन, विज्ञान अस्त
जुयावन ॥९॥]

= ★ =

१०-आयुष्मान दब्बया निर्वाण गति

थये जि न्यनागु वु ।

छगू समये भगवान् भावस्ती अनाथपिण्डकया जेतवन आरामे
बिहार याना बिज्याना च्चन ।

अन भगवानं भिक्षुपिन्त सःता धैबिज्यात, “भिक्षुपि !”

“भन्ते !” धका इपि भिक्षुपिसं भगवानयात उत्तर बिल ।

भगवानं धैबिज्यात, “भिक्षुपि ! ० गये च्यो वा च्चिकं हुरुहुहं
छ्वेवं न उकिया खरानी दै हानं न उकिया ह्यंवाः ल्वीके फे, अये हे
आयुष्मान दब्ब आकासे ब्वया मुल ध्याना तःधंगु तेजं जले जुया हानं
दिनिदिनि छ्वया परिनिर्वाण प्राप्तयाय् धुंका न वंगु खरानी न ह्यंवाः
ल्वीके फे ।

थुगु सीका उगु समये भगवानया म्हुतु उदानया थुगु शब्द
पिहां बल—

“अयोधनहतस्सेव, जलतो जातवेदसो ।
 अनुपुब्बूपसन्तस्स, यथा न जायते गति ॥
 एवं सम्माविमुत्तानं, कामबन्धोघतारिनं ।
 पञ्जापेतुं गति नत्थि, पत्तानं अचलं सुखं”ति ॥

[नंमुगःया चोट लाय्वं गुगु मि पिहाँ वैगु खः व तुरून्त हे
 मदया वनी ।— गन वन व छुं हे ल्वीके फंमखु । अथे हे काम बन्धन मुक्त
 जुया निर्वाण लाःम्ह वथे हे अचल सुख प्राप्त जूम्ह जनया गतियात
 सुनानं ल्वीके फंमखु ॥१०॥]

—: उदान सिधल :—

थुगु पुण्यं जिन शासन चिरस्थाइ ज्वीमाल ।
 थुगु पुण्यं सकल सत्त्वापि सुखी ज्वीमाल ।
 थुगु पुण्यं निर्वाणपद प्राप्त याय् फय्माल ।

अनुवादकयाः प्रकाशित सफूत-

- १] परित्राण (नेपाली)
- २] खुद्कपाठ
- ३] छद्दकसूत्र (नेपाली)
- ४] तीन सूत्र
- ५] चरियापिटक
- ६] अंगुलीमाल
- ७] देवधम्म जातक
- ८] बुद्धोपदेशित सारसंग्रह
- ९] उदान (छिगु लहाःती डु)

थाकू : 'शाक्य प्रेस' ओम्बाहाल टोल, काठमाडौं । फोन १३६०४

प्रकाशक पाखें प्रकाशित सफू

१. त्रिरत्न वन्दना
२. आदर्श बौद्ध महिला
३. लोक नीति
४. गृह शिक्षा
५. जातक भाग १
६. " भाग २
७. विश्वन्तर जातक
८. बुद्ध र व्यवहारिक धर्म
९. उदान (छिगु ल्हाती)

